

**Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ Σ.Δ.Ο.
ΤΜΗΜΑ Σ.Σ.Ο.Ε.**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ :
ΚΑΡΑΦΑ ΕΥΤΥΧΙΑ
ΧΑΣΙΩΤΗ ΕΙΡΗΝΗ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ :
ΜΑΚΡΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ**

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1999

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελίδα
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ	
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
1.1 Διαπιστώσεις	9
1.2. Δεδομένα ανάπτυξης του θεσμού συνεταιριστικής πίστης.	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	
ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	
2.1 Γενική επισκόπηση	16
2.2 Η ίδρυση αστικών πιστωτικών συνεταιρισμών και οι βασικοί κανόνες λειτουργίας τους	17
2.3 Εποπτεία και έλεγχος των συνεταιριστικών τραπεζών	23
2.4 Ένταξη των συνεταιριστικών τραπεζών στο σύστημα εγγύησης καταθέσεων	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
ΡΟΛΟΣ - ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΩΝ	
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	
3.1 Ρόλος και ιδιαιτερότητες των συνεταιριστικών τραπεζών	26

3.2	Λόγοι ανάπτυξης των συνεταιριστικών τραπεζών	28
3.3	Προοπτικές και εξέλιξη.	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

4.1	Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα	35
4.2	Ο ρόλος του τραπεζικού συστήματος και η ανάπτυξη των Συνεταιριστικών Τραπεζών - Ανάλυση του πίνακα	36
4.3	Τράπεζες και Συνεταιριστικές Τράπεζες	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

5.1	Η σημασία της ιδρύσεως της Ε.Σ.Τ.Ε.	42
5.2	Η σύνδεση των φορέων της συνεταιριστικής πίστωσης της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΑΙΤΙΑ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

6.1	Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα	47
6.2	Οι προοπτικές μετά το Νόμο 1667/86	49
6.3	Πλεονεκτήματα των Συνεταιριστικών Τραπεζών	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

7.1 Ένας σημαντικός τραπεζικός όμιλος στην Ευρώπη	55
7.2 Η αναγέννηση στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη	56
7.3 Η ενίσχυση του ανταγωνισμού και της αναγκαιότητας για την αποδοτικότητα	56
7.4 Η αυτοχρηματοδότηση	58
7.5 Η διαδικασία συγκέντρωσης	58
7.6 Η διασυνοριακή συνεργασία	61
7.7 Προοπτικές	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	63
----------------------------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ο ΝΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ	67
---	----

ΝΟΜΟΣ υπ' αριθ. 1667 της 5/6 Δεκεμβρίου 1986

«Αστικοί συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις»	67
---	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΒΑΣΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ

ΤΡΑΠΕΖΕΣ	85
-----------------	----

α) ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ Τ.Ε. 2258/2.11.93

«Καθορισμός πλαισίου λειτουργίας και εποπτείας πιστωτικών

ιδρυμάτων υπό τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών του Ν.1667 /1986»	85
β) ΑΠΟΦΑΣΗ Ε.Ν.Π.Θ. 541/7.4.94 «Τροποποίηση της ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.93 που αφορά στο πλαίσιο της λειτουργίας και εποπτείας πιστωτικών ιδρυμάτων με τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών του Ν. 1667/1986»	89
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ	
ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΙΩΝ ΙΔΡΥΣΕΩΣ	
ΤΩΝ ΕΞΙ ΠΡΩΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	91
α) Απόφαση αριθ.535/Θέμα 5/2.11.93 της ΕΝΠΘ. Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον πιστωτικό συνεταιρισμό «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ Ν.ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - Ο ΣΤΟΧΟΣ ΣΥΝ.Π.Ε.»	91
β) Απόφαση αριθ. 535/Θέμα 6/2.11.93 της ΕΝΠΘ Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στη ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΑΜΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.	92
γ) Απόφαση αριθ.544/Θέμα 5/27.7.94 της ΕΝΠΘ Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον πιστωτικό συνεταιρισμό «ΑΧΑΙΚΗ ΠΙΣΤΗ Συν. Π.Ε.» με την επωνυμία «ΑΧΑΙΚΗ ΠΙΣΤΗ, Συνεταιριστική Τράπεζα Συν. Π.Ε.»	93
δ) Πράξη Διοικητή Τ.Ε. 2306/19.5.94 Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον Πιστωτικό Αναπτυξιακό Συνεταιρισμό Νομού Ηρακλείου ΣΥΝ. Π.Ε., με την επωνυμία «Συνεταιριστική Τράπεζα Ηρακλείου ΣΥΝ. Π.Ε.»	94

ε) Απόφαση αριθ.557/Θέμα 2/16.5.95 της ΕΝΠΘ. Έγκριση 1) αλλαγής της επωνυμίας της Συνεταιριστικής Τρά- πεζας Ηρακλείου Συν. Π.Ε. και 2) επέκτασης της λειτουργίας της σε επίπεδο Διοικητικής Περιφέρειας Κρήτης	94
στ) Απόφαση αριθ.560/Θέμα 14/18.9.95 της ΕΝΠΘ Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον Πιστωτικό Συνεταιρισμό Χανίων Συν. Π.Ε., με την επωνυμία «Συνεται- ριστική Τράπεζα Χανίων Συν. Π.Ε.»	95
ζ) Απόφαση αριθ. 560/Θέμα 15/18.9.95 της ΕΝΠΘ Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον Πιστωτικό Συνεταιρισμό Δωδεκανήσου, με την επωνυμία «Συνεταιριστική Τράπεζα Δωδεκανήσου Συν. Π.Ε.»	96
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	98
Α. ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ	
Β. ΒΙΒΛΙΑ	
Γ. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές στο τραπεζικό τοπίο της χώρας μας. Με την κατάργηση του συνόλου σχεδόν των περιοριστικών διοικητικών ρυθμίσεων και την απελευθέρωση των όρων λειτουργίας των τραπεζών ιδρύθηκαν και λειτουργούν αρκετές νέες ιδιωτικές τράπεζες, ενώ έκανε την εμφάνισή της μια νέα κατηγορία πιστωτικών ιδρυμάτων: οι Συνεταιριστικές Τράπεζες. Εξελίξεις επίκεινται με την ιδιωτικοποίηση μικρών τραπεζών του δημόσιου τομέα. Εξάλλου είναι πολύ πιθανό να υπάρξουν εξαγορές, συνεργασίες και συγχωνεύσεις, ιδιωτικών και δημοσίων τραπεζών εν όψει των έντονων ανταγωνιστικών συνθηκών που διαμορφώνονται σε ευρωπαϊκή και παγκόσμια κλίμακα.

Ο θεσμός των συνεταιριστικών τραπεζών έχει γνωρίσει αλματώδη πρόοδο τα τελευταία χρόνια. Πρωτοπόρα σ' αυτόν τον τομέα ήταν η Τράπεζα της Λαμίας, ενώ ακολούθησαν παρόμοιες προσπάθειες και σε μια σειρά επαρχιακών πόλεων (Ιωάννινα, Χανιά, Ρέθυμνο, Ηράκλειο). Ο έντονος ρυθμός ανάπτυξης των συνεταιριστικών τραπεζών οφείλεται στις νέες δυνατότητες ανάπτυξης του θεσμού που παρέχονται με το Ν.2076/92 για την ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς και την υπ' αριθμ. 2258/2.11.93 πράξη του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος.

Σκοποί των συνεταιριστικών τραπεζών είναι μεταξύ άλλων η χορήγηση δανείων στα μέλη τους για ανάπτυξη και υποβοήθηση των εργασιών τους, η παροχή εγγυήσεων και ασφαλειών για την κάλυψη κάθε είδους και μορφής πιστωτικών διευκολύνσεων (π.χ. εγγυητικές επιστολές), η παροχή τεχνικοοικονομικής στήριξης και η χορήγηση οικονομικών εξυπηρετήσεων για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.

Ο ρόλος των συνεταιριστικών τραπεζών μετά την ολοκλήρωση του αντίστοιχου θεσμικού πλαισίου είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Οι συνεταιριστικές τράπεζες συνδέθηκαν άμεσα με τις περιορισμένες δυνατότητες πρόσβασης των

φυσικών προσώπων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της περιφέρειας να αντλήσουν χαμηλότοκα δάνεια από τα τραπεζικά ιδρύματα, αλλά και με την ενεργοποίηση ενός αξιοσημείωτου ποσοστού της τοπικής αποταμίευσης για επενδυτικούς και πιστωτικούς σκοπούς.

Οι δραστηριότητες που επιτρέπονται στις συνεταιριστικές τράπεζες ώστε να πραγματώσουν τους στόχους τους είναι ενδεικτικά οι ακόλουθες:

- Αποδοχή και διαχείριση καταθέσεων ή άλλων επιτρεπτών κεφαλαίων.
- Χορήγηση πιστώσεων και πράξεις πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων.
- Χρηματοδοτική μίσθωση (leasing).
- Διενέργεια πληρωμών και μεταφορά κεφαλαίων.
- Έκδοση και διαχείριση μέσω πληρωμής (πιστωτικές κάρτες, ταξιδιωτικές επιταγές κ.ά.).
- Παροχή εγγυήσεων και ανάληψη υποχρεώσεων (εγγυητικές επιστολές κ.ά.).
- Συναλλαγές για λογαριασμό των μελών τους σε κινητές αξίες, αξιόγραφα, συνάλλαγμα, προθεσμιακά συμβόλαια, χρηματοοικονομικά δικαιώματα κλπ.
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε επιχειρήσεις.
- Διαχείριση χαρτοφυλακίου.
- Φύλαξη και διαχείριση κινητών αξιών.
- Εκμίσθωση θυρίδων.
- Παροχή υπηρεσιών καταναλωτικής πίστης, αμοιβαίων εγγυήσεων κλπ.
- Διεκπεραίωση εργασιών που αφορούν τις εισαγωγές και εξαγωγές.
- Διαχείριση προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες στη χώρα μας ξεκίνησαν την ανάπτυξή τους σε μια εποχή που οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις της περιφέρειας

αντιμετωπίζουν έντονο πρόβλημα στο κόστος της χρηματοδότησής τους. Σ' αυτές τις ευνοϊκές συνθήκες οι νέοι αυτοί φορείς θα πρέπει να αντιληφθούν τις ευκαιρίες που προσφέρει η νέα κοινοτική υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων δια μέσου πρωτοβουλιών ενίσχυσης των αντίστοιχων χρηματοδοτικών μηχανισμών.

Το θεσμικό πλαίσιο ευνοεί την ίδρυση και ανάπτυξη συνεταιριστικών τραπεζών, αφού απαιτεί την ύπαρξη μικρού σχετικά ποσού αρχικού κεφαλαίου και παρέχει τη δυνατότητα της διεξαγωγής όλων σχεδόν των τραπεζικών και επενδυτικών εργασιών. Οι καθιερωμένες εξαιρέσεις και περιορισμοί είναι μικρής σημασίας για αυτή την κατηγορία πιστωτικών ιδρυμάτων και δεν επηρεάζουν την ανάπτυξή τους.

Η ίδρυση και λειτουργία συνεταιριστικών τραπεζών είναι επιθυμητές από την Πολιτεία, διότι συμβάλλουν στη διάδοση της συνεταιριστικής ιδέας και μέσω της συνεταιριστικής οικονομίας στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Επίσης, συμβάλλουν στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού σε τοπικό κυρίως επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Διαπιστώσεις

Η συνεταιριστική πίστη στη χώρα μας δεν ήταν ανύπαρκτη και εντελώς άγνωστη. Το έτος 1900 ιδρύθηκε με Βασιλικό Διάταγμα και λειτούργησε αδιάκοπα ο Πιστωτικός Συνεταιρισμός Τεχνοεργατών Λαμίας που μετεξελίχθηκε σε συνεταιριστικό πιστωτικό ίδρυμα με την επωνυμία ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΑΜΙΑΣ, σύμφωνα με ρητή πρόβλεψη του Τραπεζικού Νόμου 2076/1992 για την ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων. Από νωρίς άρχισε να ισχύει ο Νόμος 1667/1986 για τους αστικούς συνεταιρισμούς και φυσικά για την ίδρυση και λειτουργία αστικών πιστωτικών συνεταιρισμών. Με την εισαγωγή του νέου θεσμικού πλαισίου για τους αμιγείς πιστωτικούς συνεταιρισμούς, λειτουργούσαν ήδη άλλοι δύο φορείς συνεταιριστικής πίστεως: ο Αναπτυξιακός και Πιστωτικός Συνεταιρισμός Νομού Ιωαννίνων «Ο Στόχος» που είχε ιδρυθεί το 1979 με έδρα τα Ιωάννινα και ο Αναπτυξιακός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Νομού Κορινθίας «Ο Ερμής» που είχε ιδρυθεί το 1984 με έδρα το Ξυλόκαστρο.

Το πιο σημαντικό βήμα για την αναβάθμιση, τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της συνεταιριστικής πίστεως στην Ελλάδα, έκανε ο Τραπεζικός Νόμος ο οποίος συμπεριέλαβε στο πεδίο εφαρμογής του τους αμιγείς πιστωτικούς συνεταιρισμούς. Ο Νόμος 2076/1992 αποτελεί μεταφορά και ενσωμάτωση των αρχών και των κανόνων του Κοινοτικού τραπεζικού δικαίου στην εσωτερική έννομη τάξη.

Μέσα στα επόμενα δύο χρόνια:

Πρώτον, καθορίστηκε το πλαίσιο των διατάξεων που διέπουν τώρα την ίδρυση, τη λειτουργία και την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων υπό τη μορφή αμιγών πιστωτικών συνεταιρισμών και

Δεύτερον, έλαβαν άδεια λειτουργίας οι Συνεταιριστικές Τράπεζες Λαμίας, Ιωαννίνων, Ηρακλείου, Πατρών, Χανίων και Δωδεκανήσου. Σήμερα παρατηρείται η εκδήλωση σχετικού ενδιαφέροντος σε όλες τις πόλεις και τα χωριά της χώρας, ενώ αναμένεται η υποβολή και άλλων αιτήσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος για την χορήγηση αδειών σε πιστωτικούς συνεταιρισμούς προκειμένου αυτοί να λειτουργήσουν ως πιστωτικά ιδρύματα, δηλαδή ως Συνεταιριστικές Τράπεζες, σε τοπικό ή νομαρχιακό επίπεδο ή ακόμη και σε ευρύτερη περιφέρεια.

Η συνεταιριστική πίστη, στη σύγχρονη μορφή της, βρίσκεται στο ξεκίνημα και στην πρώτη φάση της αναπτύξεώς της, μετά την παραπάνω θεμελίωσή της. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός αυτό, καθώς και τα αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα του θεσμού της συνεταιριστικής πίστης για τοπική, περιφερειακή και εθνική οικονομία, είμαστε βέβαιοι ότι τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα θα καλύψουν στο μέλλον ολόκληρη την Ελλάδα και ότι συνολικά η συνεταιριστική πίστη έχει μπροστά της λαμπρή σταδιοδρομία.

1.2. Δεδομένα ανάπτυξης του θεσμού συνεταιριστικής πίστης.

Η αισιόδοξη αυτή προοπτική στηρίζεται σε συγκεκριμένα δεδομένα και ενισχύεται από πλούσια ιστορικά στοιχεία που τεκμηριώνουν την ανάπτυξη και τη μεγάλη συμβολή του θεσμού σε άλλες χώρες. Είναι απαραίτητο να τονισθούν τα παρακάτω:

1. Η συνεταιριστική πίστη προσιδιάζει σε ορισμένες μόνο μορφές χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας και από την άποψη είναι δυνατόν, εφόσον πληρούνται οι ειδικότερες οργανωτικές, λειτουργικές και διοικητικές προϋποθέσεις, να καλύπτονται πληρέστερα οι χρηματοδοτικές και συναλλακτικές ανάγκες των συνεταίρων και αποκλειστικών πελατών των συνεταιριστικών τραπεζών.

2. Η υπεροχή των εμπορικών τραπεζών είναι δεδομένη και η αναμφισβήτητη στην παροχή όλων των άλλων κατηγοριών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων εμπορικής και επενδυτικής τραπεζικής. Για το λόγο αυτόν οι συνεταιριστικές τράπεζες έρχονται να καλύψουν ορισμένα κενά που υπάρχουν αναπόφευκτα στην εξυπηρέτηση των τοπικών κυρίως χρηματοπιστωτικών αγορών. Είναι αναληθής ο ισχυρισμός ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες παίρνουν δουλείες από τις εμπορικές τράπεζες μειώνοντας το μερίδιο συμμετοχής τους στο σύνολο των εργασιών τους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ο ανταγωνισμός που αναπτύσσεται αφορά αποκλειστικά την παροχή των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που προσιδιάζουν στη φύση του έργου και στην αποστολή των συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο ανταγωνισμός αυτός βέβαια αποβαίνει προς όφελος των καταναλωτών και της εθνικής οικονομίας.

3. Η ιδιαιτερότητα της δομής και του λειτουργικού ρόλου των συνεταιριστικών τραπεζών πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη κατά τη χάραξη και εφαρμογή της πιστωτικής πολιτικής από κάθε φορέα συνεταιριστικής πίστεως. Ο σημαντικός αυτός παράγοντας έχει αναγνωριστεί επίσημα. Η Τράπεζα της Ελλάδος το έχει ήδη τονίσει κατά τον καθορισμό του πλαισίου λειτουργίας και εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων υπό τη μορφή αμιγών πιστωτικών συνεταιρισμών. Το ίδιο έχει πράξει η Ευρωπαϊκή Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών, η οποία με παρεμβάσεις της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέτυχε να αναγνωριστούν για τις συνεταιριστικές τράπεζες ορισμένες εξαιρέσεις ή ηπιότερες ρυθμιστικές διατάξεις σε ότι αφορά το θεσμικό πλαίσιο, ιδιαίτερα ως προς το ελάχιστο ή αρχικό κεφάλαιο που απαιτείται κατά την ίδρυση ενός συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος, τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα, τα ίδια κεφάλαια, την ένταξη των συνεταιριστικών τραπεζών σ' ένα σύστημα εγγυήσεων καταθέσεων.

4. Επιβάλλεται να καθορίζονται κατά το στάδιο της ιδρύσεως του κάθε πιστωτικού ιδρύματος και της συγκεντρώσεως του συνεταιριστικού κεφαλαίου, οι θεμελιώδεις αρχές της συνεταιριστικής πίστεως με κύριο αντικειμενικό

σκοπό την εξασφάλιση υψηλής αποδόσεως με βάση τα ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών με το χαμηλότερο δυνατό κόστος και την καλύτερη δυνατή ποιότητα, την επίτευξη ευελιξίας και ικανού βαθμού προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

5. Επισημαίνεται ιδιαίτερα και το γεγονός ότι από τον τρόπο και τη μορφή οργάνωσης, λειτουργίας, διοικήσεως και εποπτείας των συνεταιριστικών τραπεζών καθώς και λόγω του είδους των εργασιών στις οποίες εξειδικεύονται, οι πιστωτικοί κίνδυνοι που έχουν να αντιμετωπίσουν είναι αισθητά μικρότεροι σε σύγκριση με τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι εμπορικές Τράπεζες. Τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα, έχουν ισχυρή κεφαλαιακή βάση, αφού οι συνεταίροι και οι πελάτες τους είναι συγχρόνως και ιδιοκτήτες ή «μέτοχοι», δηλαδή αυτοί που κατέχουν ισότιμα το κεφάλαιο της συνεταιριστικής τράπεζας. Αυτό επηρεάζει θετικά την αποτελεσματικότητά της. Δεδομένου δε ότι με κάθε εγγραφή νέου συνεταίρου ή με την αποχώρηση, τον αποκλεισμό και το θάνατο παλαιού συνεταίρου αυξομειώνεται ανάλογα το συνεταιριστικό κεφάλαιο, η συνεταιριστική τράπεζα είναι πιστωτικό ίδρυμα μεταβλητού κεφαλαίου και περιορισμένης ευθύνης, αφού κάθε μέλος ευθύνεται έναντι των δανειστών της για ποσό ίσο προς πολλαπλάσιο της αξίας κάθε συνεταιριστικής μερίδας του, όπως ορίζεται στο καταστατικό.

6. Η συνεταιριστική τράπεζα αυτοδιοικείται και αυτοελέγχεται. Το Διοικητικό Συμβούλιο και το Εποπτικό Συμβούλιο κάθε συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος αποτελείται από συνεταίρους-μέλη του εκλεγόμενα από τη γενική συνέλευση. Η δημοκρατική αυτή επιρροή των συνεταίρων-μελών και των πελατών στην τράπεζά τους, την υποχρεώνει σε συνεχή προσαρμογή και βελτίωση των υπηρεσιών της συνεταιριστικής τράπεζας στις χρηματοπιστωτικές ανάγκες τους. Η χορήγηση των δανείων και η παροχή των άλλων υπηρεσιών από τη συνεταιριστική τράπεζα προϋποθέτει την εξασφάλιση της σύμφωνης γνώμης των εκλεγμένων συμβούλων, οι οποίοι γνωρίζουν καλά τον πελάτη-συνεταίρο και έτσι με μια απλή προσωπική εγγύηση ή ενοχική εξασφάλιση ή προσημείωση επί ακινήτου επιτυγχάνουν την

αποπληρωμή των χορηγούμενων δανείων, κατά κανόνα, με πολύ μικρότερο συντελεστή επισφάλειας απ' ότι σημειώνεται στις εμπορικές τράπεζες.

7. Η συνεταιριστική τράπεζα χρησιμοποιεί στο μέγιστο βαθμό τις καταθέσεις που συλλέγει από τα μέλη της προκειμένου να χρηματοδοτήσει παραγωγικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην τοπική οικονομία. Έδρα της είναι η πρωτεύουσα του Νομού και μέλη της συντοπίτες, κάτοικοι της διοικητικής αυτής περιφέρειας ή και καταγόμενοι απ' αυτήν. Έτσι, ως εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό κυρίως σκοπό μπορεί καλύτερα να στηριχθεί στη συνεργασία των συνεταίρων-μελών και πελατών της που συνδέονται με τον τόπο και την ιδιαίτερη πατρίδα τους. Επιπλέον, η συνεταιριστική τράπεζα, ως αμιγής πιστωτικός συνεταιρισμός μεταβλητού κεφαλαίου στηρίζεται στην αφιλοκερδή, συνετή και επιμελή άσκηση των αρμοδιοτήτων των συλλογικών της οργάνων, της Διοικήσεως καθώς και του προσωπικού της έχοντας ως σκοπό της, όχι μόνο την οικονομική, αλλά και την κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των συνεταίρων-μελών της, την προστασία τους από την ενδημική μάστιγα της τοκογλυφίας, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, όλα αυτά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο αναπτύσσεται μεταξύ των μελών της συνεταιριστικής τράπεζας το πνεύμα της οικονομίας και αποταμιεύσεως, ενώ καλλιεργούνται και εφαρμόζονται οι βασικές αρχές της αλληλεγγύης και συνυπευθυνότητας. Αυτό εκφράζεται με μια δυναμική πολιτική συγκεντρώσεως ιδίων κεφαλαίων σε τοπική κλίμακα, τα οποία χρησιμοποιούνται για την χρηματοδότηση τοπικών και περιφερειακών παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η αξιοποίηση των αποταμιευτικών και χρηματοδοτικών πόρων σε τοπικό επίπεδο αποφασίζεται από το διοικητικό συμβούλιο της συνεταιριστικής τράπεζας, δηλαδή από εκπροσώπους των συνεταίρων που εφαρμόζουν τις σχετικές διατάξεις του καταστατικού. Στη Γαλλία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες μεγιστοποιείται η χρήση των αποταμιευτικών πόρων των συνεταιριστικών τραπεζών σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, καθώς αυτές συνδέονται μεταξύ τους με χρηματοπιστωτικές

συμβάσεις και έχουν συνεκτική διοικητική διάρθρωση που είναι σε θέση να αξιοποιεί κεφάλαια μεγάλου ύψους στις αγορές χρήματος και στην κεφαλαιαγορά. Κατ' αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζονται και τα οφέλη των μεγάλων εμπορικών τραπεζών σε ότι αφορά τη διαχείριση των πιστωτικών κινδύνων, την απασχόληση ειδικών συμβούλων, την επίτευξη οικονομιών κλίμακας κ.ο.κ. Επίσης διαπιστώνεται ότι εκεί όπου η άσκηση της συνεταιριστικής πίστεως γίνεται με συνέπεια και εφόσον εφαρμόζονται οι θεμελιώδεις αρχές και κανόνες της, επιτυγχάνεται σημαντικός περιορισμός των διοικητικών βαρών και του λειτουργικού κόστους των φορέων της, κυρίως χάρη στην αποκεντρωμένη οργάνωση, το συνεχή εσωτερικό έλεγχο του εκλεγμένου Εποπτικού Συμβουλίου, την αμεσότητα και απλότητα παροχής των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών κ.λπ.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες είναι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας, η λειτουργία των οποίων στηρίζεται σε κοινές συνεταιριστικές αρχές και κανόνες. Επισημαίνεται ακόμη ότι τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα ακολουθούν ιδιαίτερους τρόπους οργάνωσης που εκφράζονται με διαφορετικούς κανόνες απ' ότι ισχύουν και εφαρμόζονται για τις άλλες κεφαλαιουχικές εταιρίες. Πρόσθετα, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι σήμερα οι φορείς ασκήσεως της συνεταιριστικής πίστεως, όπως άλλωστε όλα τα άλλα πιστωτικά ιδρύματα (τράπεζες, ταμιευτήρια, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που δέχονται καταθέσεις και δεν εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής της Δεύτερης Τραπεζικής Οδηγίας), έχοντας ειδικότερο θεσμικό πλαίσιο εφαρμόζουν την κοινοτική τραπεζική νομοθεσία καθώς και τους κανόνες του ανταγωνισμού στο ευρύ πλαίσιο της ενιαίας αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

Αξιοσημείωτο, είναι ότι η συνεταιριστική τράπεζα μπορεί να συγκεντρώσει ένα σημαντικό μέρος της τοπικής κοινωνικής αποταμιεύσεως με πολύ χαμηλό κόστος και να το αξιοποιήσει εξ ολοκλήρου στην τοπική αγορά, τόσο για την χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και επαγγελματιών όσο και για τη χορήγηση προσωπικών, στεγαστικών και καταναλωτικών

δανείων. Η ανακύκλωση αυτή των τοπικών χρηματοδοτικών πόρων μπορεί να συνυπάρξει συμπληρωματικά με τις εμπορικές τράπεζες.

Από την άλλη πλευρά η ορθή αξιοποίηση των δυνατοτήτων των φορέων της συνεταιριστικής πίστης θα προκαλέσει και στην Ελλάδα μια καλώς ευνοούμενη ένταση του τραπεζικού ανταγωνισμού σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο προς όφελος του συναλλασσόμενου κοινού, αφού οι εμπορικές τράπεζες θα έχουν έναν επιπλέον σοβαρό λόγο να προσφέρουν καλύτερες και φθηνότερες υπηρεσίες και νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα στην πελατεία τους. Η ιδιότητα του μέλους συνεταιριστικής τράπεζας κατά κανένα τρόπο δεν εμποδίζει ούτε αποκλείει τις συναλλαγές του με οποιαδήποτε ανώνυμη τραπεζική εταιρία ή με το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο κ.λπ.

Στις αρχές του έτους 1996 λειτουργούσαν έξι Συνεταιριστικές Τράπεζες, ενώ σε είκοσι πέντε νομούς της χώρας έχουν ιδρυθεί αστικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί που στοχεύουν στη μετεξέλιξή τους σε συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα με βάση την ισχύουσα νομοθεσία. Παράλληλα ιδρύθηκε και η Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος, η οποία αποτελεί μέλος της Ενώσεως Συνεταιριστικών Τραπεζών Ευρώπης. Αναμφισβήτητα το σύγχρονο ευρωπαϊκό κίνημα της συνεταιριστικής πίστωσης έχει ριζώσει στην Ελλάδα και εμφανίζει απτά δείγματα δυναμικής και υγιούς αναπτύξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

2.1 Γενική επισκόπηση

Ο θεσμός της συνεταιριστικής πίστης είναι ευρέως διαδεδομένος και καταξιωμένος στην Ευρωπαϊκό χώρο και αποτελεί κύριο μοχλό τοπικής ανάπτυξης και συνεχνιακής προόδου. Στην Ευρώπη λειτουργούν σήμερα περί τις 11.000 συνεταιριστικές τράπεζες ή πιστωτικοί συνεταιρισμοί με 32 εκατομμύρια μέλη και σύνολο ενεργητικού περί το 1 τρις ECU, ελέγχουν δε περίπου το 18% της Ευρωπαϊκής αγοράς. Ορισμένες από αυτές συγκαταλέγονται στις μεγαλύτερες τράπεζες διεθνώς (Credit Agricole - Γαλλία, Rabobank Nederland - Ολλανδία).

Η νομοθετική ρύθμιση των συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων εναρμονίζεται με τη διττή τους φύση: αρχικά ιδρύονται ως αμιγείς πιστωτικοί συνεταιρισμοί και διέπονται από τις διατάξεις του Νόμου 1667/1986 "Αστικοί συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 196 Α'/6.12.1986) όπως τροποποιήθηκε με το άρθ.27 του Ν.2166/1993 (ΦΕΚ Α'137).Στη συνέχεια, εφόσον έχουν λάβει άδεια λειτουργίας ως "Πιστωτικά ιδρύματα" από την Τράπεζα της Ελλάδος, υπάγονται ταυτόχρονα και στις ρυθμίσεις του Τραπεζικού Νόμου 2076/1992 (ΦΕΚ Α'130) με τον οποίο ενσωματώθηκαν στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία οι διατάξεις της Β' Τραπεζικής Οδηγίας 89/646/ΕΟΚ για την εναρμόνιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος, καθώς και των ΠΔ/ΤΕ που τις εξειδικεύουν. Τέλος η ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.94 όπως, τροποποιημένη από την απόφαση ΕΝΠΘ 541/7.4.1994, ισχύει έθεσε το ειδικότερο πλαίσιο ίδρυσης, λειτουργίας και εποπτείας τους.

Η Ελληνική Πολιτεία αναγνωρίζει την κοινωνικό-οικονομική σημασία των συνεταιριστικών τραπεζών για την περιφερειακή ανάπτυξη και ενθαρρύνει την ισότιμη συμμετοχή και εξέλιξή τους εντός του υπάρχοντος χρηματοπιστωτικού συστήματος. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας συνεστήθη στο ΥΠ.ΕΘ.Ο. και ήδη συνεδριάζει, Ομάδα Εργασίας για τη μελέτη του υφισταμένου θεσμικού πλαισίου των συνεταιριστικών τραπεζών, συμπεριλαμβανομένου και του φορολογικού, και την καθιέρωση πλαισίου κανόνων και διαδικασιών που θα διέπουν τη συνεταιριστική πιστωτική δράση, τα πορίσματα της οποίας πρόκειται να υποβληθούν στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας.

2.2 Η ίδρυση Αστικών Πιστωτικών Συνεταιρισμών και οι βασικοί κανόνες λειτουργίας τους.

Στο άρθρο 1 του Ν.1667/1986 ορίζεται ο αστικός συνεταιρισμός ως εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία, χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει, ιδίως με τη συνεργασία των μελών του, στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη αυτών και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια επιχείρηση. Στους αστικούς συνεταιρισμούς ανήκουν και οι πιστωτικοί, στις δραστηριότητες των οποίων περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η παροχή στα μέλη τους δανείων, εγγυήσεων, ασφαλειών ή άλλων οικονομικών διευκολύνσεων και η ικανοποίηση κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών τους (άρθ.1 παρ.2).

Η σύνταξη καταστατικού το οποίο υπογράφεται από 15 τουλάχιστον πρόσωπα και περιέχει τα οριζόμενα στο Νόμο κατ' ελάχιστο υποχρεωτικά στοιχεία, και η καταχώρηση του στο Μητρώο Συνεταιρισμών του Ειρηνοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο πιστωτικός συνεταιρισμός, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τη σύσταση του (άρθ.1 παρ.3). Από την παραπάνω καταχώρηση, ο πιστωτικός συνεταιρισμός αποκτά νομική προσωπικότητα και

εμπορική ιδιότητα (άρθ.1 παρ.7). Η επωνυμία του πιστωτικού συνεταιρισμού ορίζεται από το σκοπό του, το είδος του και την έκταση της ευθύνης των μελών του (άρθ.1 παρ.5) (πχ Πιστωτικός Συνεταιρισμός Επαγγελματοβιοτεχνών Αττικής ΣΥΝ.Π.Ε. "ΑΝΑΠΤΥΞΗ").

Μέλη του πιστωτικού συνεταιρισμού, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 και 2, μπορούν να γίνουν ενήλικοι οι οποίοι δεν τελούν υπό απαγόρευση ή δικαστική αντίληψη και συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του καταστατικού, καθώς και δήμοι, κοινότητες ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, αν υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό. Δεν μπορεί να γίνει μέλος του συνεταιρισμού όποιος μετέχει σε άλλο συνεταιρισμό που έχει την ίδια έδρα και τον ίδιο σκοπό (άρθ.2 παρ.3).

Κάθε συνέταιρος εγγράφεται στον πιστωτικό συνεταιρισμό για μια υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα καταβάλλοντας την εισφορά που καθορίζεται από το καταστατικό, μπορεί δε εφόσον υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό, να αποκτήσει έως πέντε ακόμα προαιρετικές μερίδες (άρθ.3 παρ.1,3). Η συνεταιριστική μερίδα είναι αδιαίρετη και ίση για όλους τους συνεταίρους (άρθ.3 παρ.2). Μεταβιβάζεται μόνο σε συνεταίρο και με τη συναίνεση του Διοικητικού Συμβουλίου σε τρίτο πρόσωπο και είναι ακατάσχετη (άρθ.3 παρ.4,5). Επίσης δεν κληρονομείται ούτε κληροδοτείται, πλην αν ορίζει το καταστατικό (άρθ.4 παρ.1). Η συνεταιριστική μερίδα παρέχει το δικαίωμα στο μέλος να μετέχει στη Γενική Συνέλευση του πιστωτικού συνεταιρισμού με μία ψήφο, ανεξάρτητα από τον αριθμό των μερίδων που διαθέτει, σύμφωνα με τη βασική αρχή της κοινωνικής οικονομίας "ένας συνεταίρος μία ψήφος", ανάλογα όμως με τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων του, κάθε συνεταίρος έχει δικαίωμα στα καθαρά κέρδη της χρήσης και στο προϊόν της εκκαθάρισης (άρθ.4 παρ.2).

Η αρχή της συνυπευθυνότητας των μελών αποτυπώνεται στη διάταξη του άρθ.4 παρ.4 του Νόμου, σύμφωνα με την οποία κάθε μέλος ευθύνεται εις ολόκληρο για τα χρέη του πιστωτικού συνεταιρισμού έναντι των τρίτων, είτε

απεριόριστα είτε ως ένα ορισμένο χρηματικό ποσό το οποίο ορίζεται στο καταστατικό και ισούται ή είναι πολλαπλάσιο της αξίας της συνεταιριστικής μερίδας του. Η ευθύνη του συνεταίρου καλύπτει και τα χρέη που προϋπήρχαν της εγγραφής του ως μέλους, όχι όμως και όσα δημιουργούνται μετά την αποχώρησή του.

Όργανα του πιστωτικού συνεταιρισμού είναι η Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο και το Εποπτικό Συμβούλιο το οποίο ελέγχει τις πράξεις του Διοικητικού Συμβουλίου και μεριμνά για την τήρηση του Νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης του πιστωτικού συνεταιρισμού (άρθ.5-8).

Ειδική ρύθμιση για τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς εισάγει το άρθ.5 παρ.4 και 6 με το οποίο καθιερώνεται ειδική απαρτία (πρέπει να παρίστανται τα μισά συν ένα τουλάχιστον μέλη της Γ.Σ., κατά την πρώτη δε επαναληπτική Γ.Σ. το 1/3 τουλάχιστον των μελών και κατά τη δεύτερη επαναληπτική Γ.Σ., αν ο πιστωτικός συνεταιρισμός έχει περισσότερα από 1.000 μέλη, τουλάχιστον 400) και αυξημένη πλειοψηφία (τουλάχιστον τα 4/5 των μελών που συγκροτούν την απαρτία της Γ.Σ.) σε σχέση με άλλου είδους συνεταιρισμούς, προκειμένου η Γενική Συνέλευση να λάβει σοβαρές αποφάσεις.

Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό, τα μισά από τα κέρδη, μετά το σχηματισμό των αποθεματικών, διανέμονται στους συνεταίρους ανάλογα με τις μερίδες συμμετοχής τους και τα υπόλοιπα μισά ανάλογα με την ποσοστιαία συμμετοχής τους στις συναλλαγές του πιστωτικού συνεταιρισμού, όπως αυτή καθορίζεται στο καταστατικό του (άρθ.9 παρ.4).Καθίσταται εμφανής η πρόθεση του νομοθέτη να δημιουργήσει κίνητρο στους συνεταίρους να συναλλάσσονται με τον πιστωτικό συνεταιρισμό ή τη συνεταιριστική τράπεζα στην οποία μετέχουν.

Ο Ν.1667/1986 ρυθμίζει τη διάλυση, εκκαθάριση, αναβίωση, συγχώνευση και πτώχευση των πιστωτικών συνεταιρισμών καθώς και τη σύσταση Ενώσεων, Ομοσπονδιών και συνομοσπονδίας συνεταιρισμών

(άρθ.10-12). Τέλος ρητά ορίζεται στο άρθ.13 ότι ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας έχει την εποπτεία των πιστωτικών συνεταιρισμών, μεριμνά για την ανάπτυξή τους και γενικά ασκεί τη συνεταιριστική πολιτική, για το σκοπό αυτό συνεστήθη στο ΥΠ.ΕΘ.Ο. αρμόδιο Τμήμα Συνεταιρισμό καθώς και Συμβούλιο Συνεταιρισμών με γνωμοδοτικές και συμβουλευτικές αρμοδιότητες.

Με το Ν.2076/1992 (άρθ.5 παρ.1) επετράπη κατ' εξαίρεση η σύσταση και λειτουργία στην Ελλάδα πιστωτικών ιδρυμάτων, εκτός της μορφής ανώνυμης εταιρείας, και με τη μορφή του αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν.1667/1986. Σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.1993 όπως τροποποιημένη ισχύει, για την παροχή άδειας λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος από την Τράπεζα της Ελλάδος σε αμιγή πιστωτικό συνεταιρισμό και την υπαγωγή του στις διατάξεις του Ν.2076/1992, πρέπει να πληρούνται οι γενικές προϋποθέσεις του τραπεζικού νόμου.

Καταρχήν απαιτείται η καταβολή αρχικού κεφαλαίου ισότιμου τουλάχιστον με 2.000.000 ECU (άρθ.5 παρ.2 Ν.2076/1992). Συγκεκριμένα, η ΠΔ/ΤΕ 2258/1993 προβλέπει ως ελάχιστο καταβεβλημένο κεφάλαιο:

(1) εξακόσια εκατομμύρια (600.000.000) δρχ. προκειμένου για συνεταιρισμούς που εγγράφουν ως μέλη κατοίκους αποκλειστικά του νομού της έδρας τους. Ειδικά για τους συνεταιρισμούς με μέλη τους κατοίκους της περιφέρειας Αττικής και του νομού Θεσσαλονίκης, ισχύει ως ελάχιστο όριο το ποσόν των τεσσάρων δισεκατομμυρίων (4.000.000.000) δρχ., (2) δύο δισεκατομμύρια (2.000.000.000) δρχ. για συνεταιρισμούς που εγγράφουν ως μέλη αποκλειστικά κατοίκους του νομού της έδρας τους και των γειτονικών νομών ή, εναλλακτικά, της διοικητικής περιφέρειας της έδρας τους, και (3) τέσσερα δισεκατομμύρια (4.000.000.000) δρχ. προκειμένου για συνεταιρισμούς που εγγράφουν ως μέλη κατοίκους όλων των περιοχών της χώρας.

Άρα διαπιστώνουμε ότι το ύψος του ελαχίστου κεφαλαίου των συνεταιριστικών τραπεζών αποτελεί συνάρτηση της έκτασης της διοικητικής περιφέρειας ή του πληθυσμού στα δύο μεγαλύτερα αστικά κέντρα..

Ως προς την καταβολή του αρχικού κεφαλαίου και τους λοιπούς όρους και προϋποθέσεις για την παροχή άδειας πιστωτικού ιδρύματος σε πιστωτικούς συνεταιρισμούς, προβλέπεται ρητά ότι εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν.2076/1992. Πρέπει να επισημανθεί ότι λόγω της δραστηριοποίησης των συνεταιριστικών τραπεζών με βάση συνεταιριστικές μερίδες, δεν είναι δυνατή η είσοδός τους στο Χρηματιστήριο Αξιών.

Οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί που δεν έχουν λάβει άδεια λειτουργίας από την Τράπεζα της Ελλάδος ως πιστωτικά ιδρύματα, σύμφωνα με τους όρους της ΠΔ/ΤΕ 2258/1993, απαγορεύεται να δέχονται καταθέσεις. Τα ποσά για την εγγραφή και την απόκτηση μερίδων συνεταιριστικής τράπεζας πρέπει να κατατίθενται σε δεσμευμένους έντοκους λογαριασμούς καταθέσεων σε λειτουργούντα πιστωτικά ιδρύματα. Η ανάληψή τους μπορεί να γίνει μόνο μετά τη χορήγηση άδειας λειτουργίας και τη νομότυπη σύσταση των συνεταιριστικών τραπεζών.

Επιπροσθέτως, για την παροχή άδειας λειτουργίας συνεταιριστικής τράπεζας από την Τράπεζα της Ελλάδος σε πιστωτικούς συνεταιρισμούς, τα μέλη τους πρέπει να έχουν κατά την έγκριση της αίτησης εγγραφής τους, κατοικία ή έδρα (προκειμένου για νομικά πρόσωπα) στο γεωγραφικό διαμέρισμα που προσδιορίζεται με βάση τα ίδια κεφάλαια του κάθε συνεταιρισμού. Επίσης η πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου καθώς και το ένα τουλάχιστον από τα δύο πρόσωπα που είναι εξίσου υπεύθυνα για τη λειτουργία και τον προσανατολισμό της δραστηριότητας του πιστωτικού συνεταιρισμού, πρέπει να έχουν την κατοικία τους στο γεωγραφικό διαμέρισμα που προσδιορίζεται με βάση το αρχικό κεφάλαιο κάθε συνεταιρισμού.

Σύμφωνα με τη ΠΔ.ΤΕ 2258/1993 τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα επιτρέπεται να διενεργούν εργασίες οι οποίες, αποτελούν αντικείμενο δραστηριότητας των εμπορικών τραπεζών που λειτουργούν στην Ελλάδα. Παράλληλα για τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα ισχύουν και

ειδικότερες ρυθμίσεις περιοριστικές της διενέργειας χρηματοπιστωτικών εργασιών οι οποίες τα διαφοροποιούν από τις ανώνυμες τραπεζικές εταιρείες.

Τα πιστωτικά ιδρύματα με τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών συναλλάσσονται αποκλειστικά με τα μέλη τους, με άλλα πιστωτικά ιδρύματα και με το Ελληνικό Δημόσιο. Οι συνεταιριστικές τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να δέχονται καταθέσεις, να χορηγούν πιστώσεις και επιπλέον να ασκούν τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο άρθ.24 του Ν.2076/1992. Στην πράξη δεν είναι δυνατό να συμπεριληφθεί στις εργασίες τους όλο το φάσμα των χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων εμπορικού και επενδυτικού χαρακτήρα. Η τράπεζα της Ελλάδος, ως εποπτεύουσα τις συνεταιριστικές τράπεζες αρχή, έθεσε περαιτέρω και τους εξής περιορισμούς:

Το ύψος των πάσης φύσεως πιστωτικών διευκολύνσεων και συμμετοχών προς τον ίδιο συνεταίρο, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το 5% των ιδίων κεφαλαίων του συνεταιρισμού. Το όριο αυτό ισχύει και για το ύψος της χρηματοδότησης των φυσικών προσώπων-μελών τους, σχετικά με την καταναλωτική πίστη και τα προσωπικά δάνεια. Το ύψος των δανείων και λοιπών πιστωτικών διευκολύνσεων προς τα μέλη, που αποτελούν την κύρια χρηματοδοτική εργασία των συνεταιριστικών τραπεζών, αποτελεί καταρχήν πολλαπλάσιο του αριθμού των συνεταιριστικών μερίδων κάθε συνεταίρου.

Όσον αφορά τις εργασίες των συνεταιριστικών τραπεζών στη διατραπεζική αγορά, επιτρέπεται να τηρούν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, τρεχούμενους λογαριασμούς στην Τράπεζα της Ελλάδος και να συμμετέχουν στη διατραπεζική αγορά δραχμών και συναλλάγματος. Το συνολικό ύψος των αντλήσεων από τη διατραπεζική αγορά δραχμών και συναλλάγματος δεν δύναται να υπερβαίνει το 10% και 5% αντίστοιχα των ιδίων κεφαλαίων κάθε συνεταιρισμού. Αντίθετα οι τοποθετήσεις στη διατραπεζική αγορά δεν υπόκεινται σε περιορισμό. Το ύψος της ανοικτής συναλλαγματικής θέσης κατά συνεταιριστικό πιστωτικό ίδρυμα καθορίζεται

από τη Διεύθυνση Συναλλάγματος της Τράπεζας της Ελλάδος εντός ανωτάτου ορίου που αντιστοιχεί σε ποσοστό 5% των ιδίων κεφαλαίων τους.

Απαγορεύεται στις συνεταιριστικές τράπεζες να διενεργούν εργασίες αναδόχου έκδοσης τίτλων σε δημόσια ή ιδιωτική εγγραφή.

Ρητά επιτρέπεται στις συνεταιριστικές τράπεζες να αναπροεξοφλούν συναλλαγματικές και γραμμάτια εις διαταγή στην Τράπεζα της Ελλάδος έναντι του Δημοσίου, σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2185/1993, έως καθορισμένα ανώτατα όρια.

2.3 Εποπτεία και έλεγχος των συνεταιριστικών τραπεζών

Η Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με το άρθ.18 του Ν.2076/1992, ασκεί την εποπτεία επί των πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν στην Ελλάδα, περιλαμβανομένων και των υποκαταστημάτων τους στην αλλοδαπή. Στην έννοια της εποπτείας περιλαμβάνονται ο έλεγχος της φερεγγυότητας, ρευστότητας, κεφαλαιακής επάρκειας και συγκέντρωσης κινδύνων. Γενικά, οι διατάξεις που αφορούν την προληπτική εποπτεία και τον έλεγχο των ανωνύμων τραπεζικών εταιρειών από την Τράπεζα της Ελλάδος εφαρμόζονται και στα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα βάσει των αρχών της ισότητας και αναλογικής εφαρμογής, λαμβανομένων συγχρόνως υπόψη των διαφορών που οι τελευταίες παρουσιάζουν σε σχέση με τις ανώνυμες τραπεζικές εταιρείες όσον αφορά το νομικό τους τύπο, το ύψος του αρχικού τους κεφαλαίου, την οργάνωση, τον τοπικό τους χαρακτήρα και τους σκοπούς που επιδιώκουν, με στόχο τη δημιουργία σταθερών και ασφαλών χρηματοοικονομικών πόλων στην επαρχία, ικανών να στηρίζουν την τοπική ανάπτυξη. Ειδικά όμως για τα τελευταία, ορίζεται ότι ο συντελεστής φερεγγυότητας ανέρχεται σε ποσοστό 10% έναντι του 8% που ισχύει για τις ανώνυμες τραπεζικές εταιρείες.

Τα άρθ.8 και 22 του Ν.2076/1992 θεσπίζουν τη δυνατότητα αιτιολογημένης ανάκλησης άδειας πιστωτικού ιδρύματος καθώς και τις κυρώσεις που δύναται να επιβάλει με αιτιολογημένη απόφασή της η Τράπεζα

της Ελλάδος στα πιστωτικά ιδρύματα και στους διευθύνοντες και εκπροσωπούντες αυτά, σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των νομοθετικών ρυθμίσεων σχετικά με τον έλεγχο και την άσκηση των δραστηριοτήτων τους.

Το ισχύον σύστημα φορολογίας εισοδήματος για τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα είναι παρόμοιο με αυτό των ανωνύμων εταιρειών. Οι τόκοι των καταθέσεων στις συνεταιριστικές τράπεζες υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 15%.Επίσης οι τόκοι που προκύπτουν υπέρ των συνεταιριστικών τραπεζών από καταθέσεις τους σε άλλες τράπεζες υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 15%.Οι συνεταιριστικές τράπεζες υπόκεινται, όπως και οι εμπορικές τράπεζες, στο φόρο μεταβίβασης ακινήτων και στο τέλος ακίνητης περιουσίας.

2.4 Ένταξη των συνεταιριστικών τραπεζών στο σύστημα εγγύησης καταθέσεων.

Βάσει των διατάξεων της Οδηγίας 94/19/EK της 30.5.94 περί των συστημάτων εγγύσεως των καταθέσεων εξαιρέθηκαν εννέα ελληνικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί (εκ των οποίων οι πέντε έχουν λάβει σήμερα άδεια λειτουργίας ως πιστωτικά ιδρύματα) από την υποχρεωτική συμμετοχή τους σε σύστημα εγγύησης καταθέσεων, έως την 31.12.1999, ενώ παράλληλα υποχρεώθηκαν να ενημερώνουν ρητά τους καταθέτες τους σχετικά με το ότι δεν είναι μέλη κανενός συστήματος καταθέσεων.

Ο Νόμος 2324/1995 όπως τροποποιήθηκε με το Νόμο 2386/1996, με τον οποίο ενσωματώθηκαν στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία οι διατάξεις της Οδηγίας 94/19/EK της 30.5.94, προέβλεπε την ένταξη των συνεταιριστικών τραπεζών στο συνιστώμενο με αυτό Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων (Τ.Ε.Κ.) εντός εξαμήνου με εφάπαξ εκδιδόμενο Προεδρικό Διάταγμα, με στόχο την καταβολή αποζημίωσης στους καταθέτες συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων που βρίσκονται σε αδυναμία να

εκπληρώσουν τις προς αυτούς υποχρεώσεις τους, καθώς και την ενίσχυση της αξιοπιστίας τους και συνακόλουθα της σταθερότητας του πιστωτικού συστήματος.

Εξετάζεται η δυνατότητα ένταξης των συνεταιριστικών τραπεζών στο υπάρχον Τ.Ε.Κ. με τη δημιουργία σε αυτό Ειδικού Αποθεματικού Κεφαλαίου για τις συνεταιριστικές τράπεζες και μελετώνται ο τρόπος σχηματισμού του, η συγκέντρωση τυχόν συμπληρωματικών πόρων καθώς και η σχέση του με το Κύριο Αποθεματικό του Τ.Ε.Κ..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΡΟΛΟΣ - ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

3.1 Ρόλος και ιδιαιτερότητες των συνεταιριστικών τραπεζών

Ο αστικός συνεταιρισμός, σύμφωνα και με τον ορισμό του νόμου, είναι η εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία αποβλέπει ιδίως με τη συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξή τους και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά, μέσα σε μία κοινή επιχείρηση. Ο αστικός πιστωτικός συνεταιρισμός παρέχει στα μέλη του δάνεια, εγγυήσεις, ασφάλειες και άλλες οικονομικές διευκολύνσεις.

Βασική ιδιαιτερότητα των συνεταιριστικών τραπεζών, που βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με τη φύση και το ρόλο του αστικού συνεταιρισμού είναι ότι δικαιούνται να συναλλάσσονται μόνο με τα μέλη του πιστωτικού συνεταιρισμού, με άλλες συνεταιριστικές και εμπορικές τράπεζες, το Ελληνικό Δημόσιο και άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εφόσον στη σχετική συναλλαγή συμμετέχει και μέλος του συνεταιρισμού.

Η συνεταιριστική τράπεζα, ως τοπική τράπεζα, επιδιώκει την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας μέσω της ανακύκλωσης των τοπικών αποταμιευτικών πόρων. Με τη λειτουργία των συνεταιριστικών τραπεζών ενισχύονται συνεπώς σε τοπικό επίπεδο οι συνθήκες ανταγωνισμού στην τραπεζική αγορά προς όφελος των συναλλασσομένων.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες διέρχονται ένα αρχικό στάδιο λειτουργίας τους. Για να εξελιχθεί ο θεσμός σωστά και σταθερά είναι αναγκαίο στα πρώτα βήματά του να διέπεται από βασικές αρχές που να αρμόζουν προς τη φιλοσοφία του, αλλά και να μην αποκλίνουν από αυτές που ισχύουν για ολόκληρο το πιστωτικό σύστημα. Με βάση αυτό το σκεπτικό διατυπώνονται οι εξής επισημάνσεις:

1. Η έφεση των διοικούντων στις συνεταιριστικές τράπεζες να επιταχύνουν την ανάπτυξη των τραπεζών αυτών τους οδηγεί, με την επίκληση των αναγκών των τοπικών αγορών τους, στη διατύπωση προτάσεων προς την Πολιτεία για τη διεξαγωγή τραπεζικών συναλλαγών με πελάτες οι οποίοι δεν είναι μέλη των πιστωτικών συνεταιρισμών. Δημιουργείται έτσι μια πρώτη εσφαλμένη κίνηση για την απομάκρυνση από μια βασική αρχή που διέπει τη λειτουργία των συνεταιριστικών τραπεζών, ότι αυτές οφείλουν να διενεργούν συναλλαγές μόνο με τα μέλη τους. Η προτεινόμενη προς την Πολιτεία απόκλιση από τον κανόνα αυτό, εκτός από το γεγονός ότι ανοίγει την πόρτα και για άλλες παρεκκλίσεις, έρχεται σε αντίθεση τόσο με βασικές ευνοϊκές προϋποθέσεις για τη λήψη άδειας λειτουργίας της συνεταιριστικής τράπεζας, όπως το συγκριτικά μικρό ποσό του αρχικού κεφαλαίου, όσο και με τη συνεταιριστική ιδέα και με βασικές καταστατικές αρχές των συνεταιριστικών τραπεζών, όπως η ευθύνη των μελών για ζημιές των συνεταιριστικών τραπεζών. Είναι φανερό ότι η διεξαγωγή συναλλαγών με μη μέλη βρίσκεται έξω από τα συνεταιριστικά πλαίσια. Η σταδιακή αλλοίωση του θεσμού θα δημιουργήσει ποικίλες παρενέργειες και κινδύνους.

2. Από την ίδια έφεση για ταχεία ανάπτυξη των συνεταιριστικών τραπεζών οι διοικούντες αυτές, επικαλούμενοι τον κοινωνικό χαρακτήρα των τραπεζών αυτών, διεκδικούν την καθιέρωση υπέρ αυτών ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων και τη μεταβολή του θεσμικού πλαισίου, ώστε να απολαμβάνουν ειδικών προνομίων. Οι επιδιώξεις αυτές δεν εναρμονίζονται με τις κρατούσες συνθήκες του ελεύθερου ανταγωνισμού, βασικό χαρακτηριστικό των οποίων αποτελεί η διαμόρφωση και επικράτηση ίσων όρων ανταγωνισμού. Οι όποιες παρεκκλίσεις από τον κανόνα αυτό, έστω και μικρής έκτασης αρχικά, είναι βέβαιο ότι δημιουργούν στρεβλώσεις με σοβαρές παρενέργειες.

3. Η επιδίωξη να χαρακτηριστούν οι συνεταιριστικές τράπεζες ως ειδικά πιστωτικά ιδρύματα, όπως η Αγροτική Τράπεζα και η ΕΤΒΑ δεν φαίνεται ρεαλιστική, αφού οι εργασίες τους δεν μπορούν να παραλληλιστούν και να συγκριθούν με αυτές των ειδικών πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η ανάπτυξη των τραπεζών απαιτεί μακρές και επίμονες προσπάθειες και υπό τις σημερινές ανταγωνιστικές συνθήκες δεν μπορεί να στηρίζεται σε προνόμια. Όπου υπήρχαν προνόμια αυτά καταργούνται.

3.2 Λόγοι ανάπτυξης των συνεταιριστικών τραπεζών

Η ταχεία διάδοση της συνεταιριστικής ιδέας και η ανάπτυξη των συνεταιριστικών τραπεζών αποτέλεσαν αντικείμενο αναλύσεων τόσο των ιδίων των συνεταιριστών όσο και επιστημόνων. Οι αναλύσεις που έγιναν κατά καιρούς εξηγούν αυτή την ανάπτυξη, κινούμενες σε δύο βασικούς άξονες. Ο πρώτος αφορά τις συνθήκες της τραπεζικής αγοράς πριν από την εμφάνιση των συνεταιριστικών τραπεζών και ο δεύτερος αφορά τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των συνεταιριστικών τραπεζών σε σχέση με τις εμπορικές τράπεζες.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και οι απλοί πολίτες δεν είχαν και δεν έχουν πρόσβαση στο τραπεζικό σύστημα, το οποίο λειτουργούσε και λειτουργεί αποτρεπτικά λόγω των υπερβολικών εξασφαλίσεων που ζητούνται και των δυσβάστακτων επιβαρύνσεων του κόστους δανεισμού. Εξαιτίας αυτής της τακτικής των εμπορικών τραπεζών, που οφείλεται σε δυσκαμψίες και έλλειψη προσαρμοστικότητάς τους, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και οι ιδιώτες αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα χρηματοδότησης ιδιαίτερα στην περιφέρεια.

Πριν από την απελευθέρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, οι υπάρχουσες διοικητικές ρυθμίσεις επηρέαζαν σε μέγιστο βαθμό τόσο την κατανομή των διαθέσιμων αποταμιευτικών πόρων στους διάφορους κλάδους της οικονομίας όσο και τη διαμόρφωση του κόστους του χρήματος. Οι συνθήκες αυτές δεν καθιστούσαν δυνατές πρωτοβουλίες των τραπεζών προς διαφορετικές κατευθύνσεις.

Η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος δημιούργησε τις προϋποθέσεις για να προχωρήσουν οι τράπεζες σε ριζική αλλαγή της

πιστωτικής πολιτικής τους. Η ανάληψη πιστωτικών κινδύνων στηρίζεται κυρίως στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων του δευτερεύοντος στις λαμβανόμενες εξασφαλίσεις. Οι μομφές για συντηρητισμό των τραπεζών ως προς τη λήψη εξασφαλίσεων δεν είναι πάντοτε δικαιολογημένες, αφού οι τράπεζες οφείλουν να διασφαλίζουν τα συμφέροντα των καταθετών τους. Η επί του προκειμένου ασκούμενη κριτική δεν θα πρέπει να γενικεύει συμπεράσματα που προκύπτουν από ακραίες και σπάνιες περιπτώσεις. Η τελευταία αυτή επισήμανση ισχύει ιδιαίτερα για την επικαλούμενη από τις αναλύσεις αδυναμία πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και των ιδιωτών. Οι ΜΜΕ αποτελούσαν και αποτελούν τη βασική πελατεία των εμπορικών τραπεζών, η οποία εξυπηρετείται από ένα εκτεταμένο δίκτυο υποκαταστημάτων που καλύπτει ολόκληρη την επικράτεια και απομακρυσμένες ακόμη και άγονες περιοχές. Η κατηγορία αυτή των επιχειρήσεων έχει χρηματοδοτηθεί με τεράστια ποσά, προερχόμενα τόσο από το ειδικό κεφάλαιο της ΑΝΕ 197/78 όσο και από τα ίδια διαθέσιμα των τραπεζών. Επίσης οι ιδιώτες, μετά τη σχετική απελευθέρωση της καταναλωτικής πίστης, απορρόφησαν εκατοντάδες δισεκατομμυρίων δραχμών, σημαντικό ποσοστό των οποίων έχει καταλήξει στις ΜΜΕ.

Οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν ορισμένες ΜΜΕ κατά μικρό μόνο μέρος οφείλονται σε αδικαιολόγητη στέρηση χρηματοδοτικών πόρων. Δεν θα πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η έλλειψη προσαρμοστικότητας πολλών επιχειρήσεων προς τις εσωτερικές και διεθνείς απαιτήσεις και οι μειωμένες προσπάθειες τους, τις οδηγεί στην επιδίωξη μετατόπισης των επιχειρηματικών τους κινδύνων στους χρηματοδοτικούς φορείς, με υπέρμετρες δανειακές επιβαρύνσεις, ενώ εξάλλου διακυβεύεται η βιωσιμότητά τους. Αυτή η κατηγορία των επιχειρήσεων συνιστά δυσκολίες στη χρηματοδότηση, δεδομένου ότι αυτές έχουν σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα και όχι συγκυριακές αδυναμίες, οι οποίες θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με τραπεζική στήριξη.

Ως προς τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των συνεταιριστικών τραπεζών έναντι των εμπορικών τραπεζών, τα οποία αποτελούν το δεύτερο άξονα επιχειρημάτων για την ταχεία ανάπτυξη των συνεταιριστικών τραπεζών, αυτά αφορούν κυρίως: α. τον τοπικό χαρακτήρα τους και την υποστήριξη των κοινών συμφερόντων των μελών τους και της περιφέρειας τους, β. την εύκολη απόκτηση της ιδιότητας του μέλους και κατ' επέκταση την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων με τη διάθεση νέων μεριδίων, γ. την εύκολη και φθηνή πρόσβαση σε δανειακά κεφάλαια των μελών και ιδίως των ΜΜΕ για τη χρηματοδότηση των επενδύσεών τους και δ. τη συμπίεση του κόστους, λόγω των περιορισμένων λειτουργικών δαπανών και τη μη επιδίωξη υψηλών κερδών.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες διανείμουν τα πρώτα χρόνια λειτουργίας και δεν φαίνεται να έχουν παγιώσει τις πολιτικές τους, που ενίοτε χαρακτηρίζονται από αντιφατικότητα. Μολονότι, οι συνεταιριστικές τράπεζες επικαλούνται τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα τους, εντούτοις προβάλλουν την υψηλή κερδοφορία τους και ακολουθούν επιθετική μερισματική πολιτική, διανέμοντας το μεγαλύτερο μέρος των κερδών για να προσελκύσουν νέα μέλη.

Ορθό είναι τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, που ασφαλώς υπάρχουν, να εξετάζονται με προοπτική και να διαμορφώνονται πολιτικές όχι συγκυριακές αλλά με μακροπρόθεσμη αντοχή. Η αύξηση του αριθμού των μελών και κατ' επέκταση των ιδίων κεφαλαίων θα πρέπει να στηρίζεται στη διάδοση της συνεταιριστικής ιδέας και την πλήρη κάλυψη των αναγκών των μελών. Η αύξηση αυτή κάποτε θα φτάσει σε οριακό σημείο με την εξάντληση των τοπικών δυνατοτήτων, αλλά και τη διαφοροποίηση των οικονομικών και τραπεζικών συνθηκών, που ο υγιής ανταγωνισμός θα φέρει. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται για την εξέταση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των συνεταιριστικών τραπεζών, που αφορούν την εύκολη και φθηνή πρόσβαση σ' αυτές των ΜΜΕ για τη χρηματοδότηση των επενδύσεών τους και τη συμπίεση του λειτουργικού κόστους. Το συγκριτικό πλεονέκτημα της εύκολης πρόσβασης προβάλλεται από τους αναλυτές σε σύγκριση με τις εμπορικές τράπεζες πολλές και περιττές διαδικασίες και δικαιολογείται από το γεγονός

ότι αφενός στον πιστωτικό συνεταιρισμό όλοι γνωρίζονται μεταξύ τους και αφετέρου το ύψος των δανείων εξαρτάται από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων.

Τα στοιχεία χρηματοδοτικής τακτικής ισχύουν για μικρού ύψους και βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις. Για την χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, ιδίως για επενδυτικές δαπάνες, απαιτείται η συνδρομή ορισμένων κριτηρίων και η διαπίστωση της βιωσιμότητας της επιχείρησης, που θα προκύπτει από τη συλλογή και αντικειμενική εξέταση συγκεκριμένων στοιχείων. Αυτές είναι άκρως αναγκαίες και όχι περιττές διαδικασίες. Η χρηματοδότηση της οικονομίας αποτελεί πολύ σοβαρή υπόθεση και απαιτεί γνώση, εμπειρία και σύνεση. Η παραγνώριση της ανάγκης αντικειμενικής διαπίστωσης της βιωσιμότητας της επιχείρησης έχει μεγάλες πιθανότητες να δημιουργήσει επισφάλειες. Τόσο οι εμπορικές όσο και οι συνεταιριστικές τράπεζες κινούνται στην ίδια αγορά, την οποία χαρακτηρίζουν οι δημιουργικές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και προσπάθειες, αλλά και σε αρκετές περιπτώσεις οι αδυναμίες ως προς την οργανωτική και παραγωγική συγκρότηση των επιχειρήσεων, την τάση υπερδανεισμού και την στήριξη σε ξένα κεφάλαια και για τη συνέπειά τους. Επομένως και για τις δύο κατηγορίες τραπεζών προκύπτουν οι ίδιες συνθήκες και ιδιομορφίες της αγοράς και κατ' επέκταση η ανάγκη εφαρμογής συνεπούς πιστωδοτικής πολιτικής. Όταν οι συνεταιριστικές τράπεζες περάσουν από το αρχικό στάδιο της χορήγησης μικρού ύψους και βραχείας διάρκειας δανείων, στην ικανοποίηση ευρύτερων αναγκών των ΜΜΕ, ασφαλώς θα ακολουθήσουν τις διαδικασίες που επιβάλλει η δανειοδοτική λειτουργία.

Όσον αφορά το "φθηνό χρήμα" και τη συμπίεση του λειτουργικού κόστους των συνεταιριστικών τραπεζών θα πρέπει να επισημανθούν τα εξής:

α. το κόστος του χρήματος πριν από την απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος επηρεαζόταν άμεσα από τις διοικητικές ρυθμίσεις. Μετά την απελευθέρωση λειτούργησαν και στον τραπεζικό χώρο οι κανόνες της αγοράς, με πρώτη και σημαντική συνέπεια τα επιτόκια και η τιμολόγηση των

τραπεζικών υπηρεσιών να διαμορφώνονται από την προσφορά και τη ζήτηση. Η μείωση του κόστους του χρήματος και η μείωση των επιτοκίων χορηγήσεων έχει αποφέρει σημαντικά οφέλη στις επιχειρήσεις και στους καταναλωτές.

β. η όποια μικρή διαφορά - όπου υπάρχει - στα επιτόκια που εφαρμόζουν οι συνεταιριστικές τράπεζες δικαιολογείται από το περιορισμένο λειτουργικό κόστος τους. Το κόστος όμως αυτό συγκρατείται όσο οι παρεχόμενες υπηρεσίες στα μέλη τους αφορούν στις καταθέσεις και σε δάνεια μικρών ποσών. Όταν οι συνεταιριστικές τράπεζες, ακολουθώντας τους κανόνες της αγοράς, θα αναγκαστούν να προσφέρουν στα μέλη τους όλες τις προβλεπόμενες από το θεσμικό πλαίσιο και τα καταστατικά τους υπηρεσίες, θα υποχρεωθούν να πραγματοποιήσουν επενδύσεις και να στελεχωθούν με εξειδικευμένο προσωπικό, με συνέπεια τη σημαντική αύξηση του κόστους. Η εξέλιξη αυτή θα επηρεάσει άμεσα τόσο το ύψος των επιτοκίων όσο και την κερδοφορία των συνεταιριστικών τραπεζών.

3.3 Προοπτικές και εξέλιξη

Η Ελλάδα σαν μια χώρα κατ' εξοχήν ΜΜΕ των οποίων ο ρόλος τους είναι αναντικατάστατος, αποτελώντας το βασικό κορμό της οικονομίας της δραστηριότητας, έπρεπε να έχει φροντίσει να λυθούν τα τεράστια προβλήματα χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν αυτές. Η προσπάθεια απελευθέρωσης του τραπεζικού συστήματος που επιχειρήθηκε τα τελευταία χρόνια παρά την ίδρυση νέων και σχετικά ευέλικτων τραπεζών οι οποίες βελτίωσαν τον ανταγωνισμό δεν κατάφεραν να αντιμετωπίσουν στη "ρίζα τους" τα σωρευμένα προβλήματα των πιστωτικών αγορών στην Ελλάδα. Έτσι έχοντας υπόψη μας τα παραπάνω μπορούμε να καταλάβουμε τους λόγους για τους οποίους οι παραγωγικές τάξεις της χώρας δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ενεργό συμμετοχή τους στη δημιουργία τοπικών Συνεταιριστικών Τραπεζών οι οποίες θα εξασφαλίζουν εύκολη χρηματοδότηση και "φθηνό χρήμα" στις ΜΜΕ.

Έχοντας ως οδηγό, στην προσπάθεια προώθησης των Συνεταιριστικών Τραπεζών στην Ελλάδα, το παράδειγμα πολλών Ευρωπαϊκών χωρών όπου η Συνεταιριστική Πίστη ευδοκimei μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει η προοπτική αλλά και η υποδομή για ανάπτυξη του θεσμού στην Ελλάδα. Ανάπτυξη η οποία αν επιτευχθεί θα συμβάλει τα μέγιστα αφ' ενός στην ενίσχυση του ενδοτραπεζικού ανταγωνισμού, αφ' ετέρου στη συμπίεση των επιτοκίων δανεισμού για την ανάληψη παραγωγικών επενδύσεων.

Ένας άλλος λόγος που μας οπλίζει με αισιοδοξία για την εξέλιξη της Συνεταιριστικής Πίστης στη χώρα μας είναι ότι η νέα Τραπεζική Νομοθεσία (Ν.2258/93) επιτρέπει τη δημιουργία Συνεταιριστικής Τράπεζας με πάρα πολύ ευνοϊκούς όρους, αφού τα αρχικά ίδια κεφάλαια τα οποία απαιτούνται για την ίδρυση μιας Συνεταιριστικής Τράπεζας είναι 600 εκατομμύρια δραχμές, ενώ οι αντίστοιχες εμπορικές τράπεζες χρειάζονται πολλαπλάσια κεφάλαια για να εξασφαλίσουν άδεια λειτουργίας. Παραδείγματα τα οποία αποδεικνύουν περίτρανα την αισιοδοξία μας είναι ο Πιστωτικός Συνεταιρισμός Λαμίας, ο Πιστωτικός Συνεταιρισμός Ιωαννίνων, ο Πιστωτικός Συνεταιρισμός Αχαΐας και η Παγκρήτια Τράπεζα Ηρακλείου, η διοίκηση της οποίας κατάφερε μόλις μέσα σε οκτώ μήνες να μαζέψει τα απαιτούμενα κεφάλαια (600 εκατ. δρχ.).

Ένα στοιχείο που μας επιτρέπει να είμαστε αισιόδοξοι για τη θετική εξέλιξη και προοπτική των Συνεταιριστικών Τραπεζών στη χώρα μας, είναι το γεγονός ότι η ανάπτυξη της Συνεταιριστικής Πίστης θα στηρίζει την ανακύκλωση των αποταμιεύσεων της Περιφέρειας για τη χρηματοδότηση τοπικών επιχειρήσεων αλλά και για την ιδιωτικών και άλλων επενδύσεων οι οποίες, μεταφράζονται σε πρόοδο ανάπτυξης και αναβάθμισης της Περιφερειακής (Τοπικής) οικονομίας και κατ' επέκταση όλης της χώρας. Η συνεταιριστική ιδέα σημειώνει εξαιρετική διάδοση στη χώρα μας, γεγονός που θα συντελέσει στην αύξηση του αριθμού των συνεταιριστικών τραπεζών στα αμέσως προσεχή χρόνια. Οι συνεταιριστικές τράπεζες ως νέες μονάδες στο χώρο θα αναπτύξουν έντονη δραστηριότητα και συνεχώς θα αυξάνουν τα

μερίδιά τους στην αγορά, στο μέτρο που ο υγιής ανταγωνισμός θα το επιτρέπει. Γενικότερα οι προοπτικές διαγράφονται καλές για την ανάπτυξη των συνεταιριστικών τραπεζών. Η επαλήθευση των προοπτικών θα εξαρτηθεί από τις πολιτικές που θα τηρήσουν οι τράπεζες αυτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

4.1 Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Οι εμπορικές τράπεζες της χώρας είδαν εξαρχής τις συνεταιριστικές τράπεζες ως μέρος του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, που στο σύνολό του θα καλύψει τις ανάγκες της οικονομίας. Επειδή όμως πρόκειται για νέο θεσμό, για την εφαρμογή του οποίου δεν υπήρχαν αρκετές γνώσεις και εμπειρίες και με δεδομένο ότι το τραπεζικό σύστημα καλύπτει έναν εξαιρετικά σημαντικό και ευαίσθητο τομέα της οικονομίας και ότι η ορθή και υγιής ανάπτυξη του επηρεάζει άμεσα τη σωστή λειτουργία των επιχειρήσεων και της οικονομίας γενικότερα, οι εμπορικές τράπεζες διαμόρφωσαν, μέσω της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών (ΕΕΤ), ένα πλαίσιο αρχών που πρέπει να διέπει τις σχέσεις τους με τις συνεταιριστικές τράπεζες. Συνοπτικά το πλαίσιο αρχών είναι το εξής:

- Η αρχή της ισότιμης μεταχείρισης από την Πολιτεία.

Με βάση την αρχή αυτή, θα πρέπει να υπάρχει ουσιαστική εφαρμογή της καθιερωμένης αρχής της αναλογικής εφαρμογής στις συνεταιριστικές τράπεζες των κανονιστικών πράξεων που διέπουν τη λειτουργία και εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Το ίδιο ισχύει και για τη φορολογική μεταχείριση τους από την Πολιτεία. Για ζητήματα που αναφέρονται σε ειδικά χαρακτηριστικά των συνεταιριστικών τραπεζών οι λύσεις που θα δίδονται δεν θα πρέπει να παρέχουν αθέμιτα ή ειδικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

- Οι σχέσεις συνεταιριστικών τραπεζών και εμπορικών τραπεζών δεν ανάγονται μόνο στο πεδίο του ανταγωνισμού, αλλά διέπονται και από συμπληρωματικότητες, οι οποίες πρέπει να αναγνωριστούν και από τις δύο κατηγορίες τραπεζών και να γίνουν η βάση της συνεργασίας τους.
- Τόσο οι εμπορικές όσο και οι συνεταιριστικές τράπεζες πρέπει να απέχουν

από μεθόδους δημόσιας αντιπαράθεσης που εκφεύγουν από τα όρια του καλώς νοουμένου ανταγωνισμού και πλήττουν τη γενικότερη εικόνα της πίστης και της φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

- Υιοθέτηση από τις εμπορικές και συνεταιριστικές τράπεζες αμοιβαία αποδεκτού κώδικα δεοντολογίας και καλής πρακτικής στις σχέσεις τόσο ανάμεσα στα πιστωτικά ιδρύματα όσο και μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και πελατών τους.

Το πλαίσιο των ανωτέρω αρχών καθώς και έναν Κώδικα Δεοντολογίας, που έχει τύχει διατραπεζικής επεξεργασίας η ΕΕΤ έθεσε υπόψη των συνεταιριστικών τραπεζών, μέσω της Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος, προς συζήτηση και κοινή αποδοχή.

Παράλληλα η ΕΕΤ έδωσε τη δυνατότητα στις συνεταιριστικές τράπεζες να γίνουν τακτικά ή συνδεδεμένα μέλη, υπό ευνοϊκούς οικονομικούς όρους, ανεξάρτητα από τη συμμετοχή στην κλαδική ένωσή τους, που προβλέπεται από το Ν 1667/1986. Με τη συμμετοχή τους αυτή δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την ενιαία επαγγελματική εκπροσώπηση του τραπεζικού κλάδου, την καλύτερη αντιμετώπιση των ζητημάτων κοινού ενδιαφέροντος και την προαγωγή της τραπεζικής επιχείρησης.

Γενικότερα, οι εμπορικές τράπεζες κατανοούν το ρόλο και την αποστολή των συνεταιριστικών τραπεζών και αντιμετωπίζουν την εμφάνισή τους στον τραπεζικό χώρο με αντικειμενικότητα, σοβαρότητα και ρεαλισμό, ώστε και οι δύο αυτές κατηγορίες πιστωτικών ιδρυμάτων να δράσουν παράλληλα και συμπληρωματικά υπό συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού για την κάλυψη των αναγκών της οικονομίας.

4.2 Ο ρόλος του τραπεζικού συστήματος και η ανάπτυξη των Συνεταιριστικών Τραπεζών -Ανάλυση του πίνακα

Από τις εκδόσεις στοιχείων του ΟΟΣΑ σχετικά με την αποδοτικότητα των τραπεζών, επιβεβαιώνεται ότι για τις ελληνικές τράπεζες συνεχίζεται η μακροχρόνια τάση μείωσης των δανειοδοτήσεών τους προς την οικονομία και η μεγαλύτερη εξάρτηση της κερδοφορίας τους από τους τίτλους του Δημοσίου και τα υψηλά δικά τους επιτόκια (OECD Bank profitability 1994). Ο ρόλος του τραπεζικού μας συστήματος απαιτούσε μια εντελώς διαφορετική προσέγγιση στη στήριξη της οικονομίας και του εμπορίου της Ελλάδος. Με δεδομένο ότι το συντριπτικό ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας (98%), ανήκει στην κατηγορία των ΜΜΕ, θα περίμενε κανείς μια ενεργό συνεισφορά των τραπεζών στη διαμόρφωση κατάλληλου κλίματος ιδιαίτερα σε ότι αφορά δανειοδοτήσεις ή και χρηματοδοτήσεις των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις αυτές δεκαετίες αναζητούν απεγνωσμένα προσβάσεις στο τραπεζοπιστωτικό σύστημα της χώρας, το οποίο όμως ουσιαστικά λειτουργεί αποτρέποντάς τις, θέτοντας όρους και απαιτήσεις δυσμενείς και δυσβάσταχτες για την πλειοψηφία των ΜΜΕ.

Το φαινόμενο αυτό της μη στήριξης των επιχειρήσεων από πλευράς των τραπεζών, έγινε ακόμη πιο φανερό στην ελληνική περιφέρεια όπου ολόκληρες περιοχές στην επαρχία μαραζώνουν όχι μόνο από την πάρα πολύ σφιχτή πολιτική χρηματοδότησης προς τις τοπικές επιχειρήσεις, αλλά και από την μεταφορά των πόρων και των κεφαλαίων τους προς τα αστικά κέντρα. Ενώ δηλαδή οι τράπεζες συγκεντρώνουν αρκετά χρήματα σε καταθέσεις, αντί να ακολουθούν μια πολιτική αναδιανομής αυτών των κεφαλαίων με τη μορφή δανείων στις τοπικές επιχειρήσεις, έχουν την τάση να μεταφέρουν αυτά τα κεφάλαια προς τα μεγάλα αστικά κέντρα όπου τα διαθέτουν με διάφορες μορφές, απογυμνώνοντας έτσι τις τοπικές οικονομίες από αναγκαία για την ανάπτυξή τους κεφάλαια.

Οι παραπάνω συνθήκες αποτελούν ίσως το ιδανικότερο περιβάλλον για την ανάπτυξη Σ.Τ. και όντως στην Ελλάδα παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια συντονισμένες προσπάθειες για τη δημιουργία τέτοιων ιδρυμάτων στις περισσότερες περιοχές της χώρας.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει μια σειρά από μεγέθη και δείκτες που αφορούν τα έτη 1994 και 1995 για τα οποία υπάρχουν στοιχεία για όλες τις Σ.Τ.. Τα μεγέθη αυτά καθώς και οι δείκτες, που σκοπό έχουν να μας δώσουν μια πλήρη εικόνα της θέσης των Σ.Τ., είναι έτσι ταξινομημένα ώστε κατά ομάδες να αναλύουν και να παρουσιάζουν από διαφορετικές οπτικές γωνίες τη χρηματοοικονομική κατάσταση των τραπεζών, και συνολικά να δίνουν μια σφαιρική εικόνα.

Η πρώτη ομάδα μεγεθών (1-4) μας δίνει στοιχεία για την εξέλιξη μερικών βασικών μεγεθών όπως είναι ο αριθμός μελών και μεριδίων. Τα στοιχεία αυτά είναι σημαντικά γιατί μας δίνουν μια πρώτη εικόνα του κατά πόσο ο πληθυσμός της κάθε περιοχής έχει αποδεχθεί και εμπιστεύεται τις Σ.Τ.. Ιδιαίτερα ο δείκτης ΜΕΡΙΔΙΑ/ΜΕΛΗ μας δίνει τη δυνατότητα να διαπιστώσουμε το βαθμό εμπιστοσύνης που δείχνουν τα μέλη. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης τόσο περισσότερα μερίδια αντιστοιχούν ανά μέλος (κατά μέσο όρο) και άρα τόσο μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και προδιάθεση για στήριξη της Σ.Τ. υπάρχει. Ακόμη ο δείκτης ΜΕΛΗ/ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ εκτός από το βαθμό αποδοχής της τράπεζας από τον ευρύτερο πληθυσμό της εκάστοτε περιοχής δίνει και μια εκτίμηση για το όριο αύξησης του αριθμού των μελών. Έτσι ένας υψηλός δείκτης αφ' ενός δείχνει μεγάλο βαθμό ανταπόκρισης από πλευράς πληθυσμού αλλά αφ' ετέρου δείχνει ότι στο μέλλον η τράπεζα θα έχει δυσκολία στο να αντλήσει και άλλα κεφάλαια από νέα μέλη. Σε συνδυασμό μάλιστα με υψηλό δείκτη ΜΕΡΙΔΙΑ/ΜΕΛΗ τότε ενδέχεται να παρουσιασθούν μεγαλύτερα προβλήματα άντλησης κεφαλαίων στο μέλλον.

Η δεύτερη ομάδα μεγεθών (5-12) παρουσιάζει την εξέλιξη δύο βασικών μεγεθών των καταθέσεων και των χορηγήσεων. Ιδιαίτερη προσοχή εδώ χρειάζεται να δώσουμε στους δείκτες ΚΑΤΑΘ/ΜΕΛΗ και ΧΟΡΗΓ/ΜΕΛΗ καθώς μπορούν να μας δώσουν στοιχεία τόσο για τη σύνθεση των μελών των Σ.Τ. όσο και για το κατά πόσο οι Σ.Τ. κατόρθωσαν να ξεκινήσουν τις δύο βασικές τους λειτουργίες που είναι από τη μία η προσέλευση καταθέσεων και

από την άλλη η χορήγηση δανείων. Σημειώνεται εδώ ότι ο δείκτης ΧΟΡΗΓ/ΚΑΤΑΘ (δηλ. ο βαθμός αξιοποίησης χρηματοδοτικών δυνατοτήτων) εξετάζεται σε άλλη ομάδα δεικτών.

Η τρίτη ομάδα (13-15) περιλαμβάνει μερικά βασικά μεγέθη όπως αυτά εξάγονται από τους ισολογισμούς. Τέτοια είναι τα ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ, τα ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ, και τα ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ. Τα παραπάνω μεγέθη αξιοποιούνται και στη συνέχεια με τη συμμετοχή τους σε συγκεκριμένους δείκτες.

Η τέταρτη ομάδα (16-18) αφορά δείκτες αποδοτικότητας με κυριότερους τους ROA και ROE.

Η πέμπτη ομάδα (19-24) περιλαμβάνει τους δείκτες οικονομικής διάρθρωσης και ρευστότητας. Σ' αυτή την ομάδα εξετάζεται ο δείκτης ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ/ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (22) που αναφέρεται στο βαθμό αξιοποίησης των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων των Σ.Τ. Επίσης εξετάζεται ο δείκτης ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ/ΣΥΝ.ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ που μας δίνει μια εικόνα για το βαθμό ωρίμανσης των χορηγήσεων από πλευράς Σ.Τ. Με τον όρο ωρίμανση εννοούμε την αύξηση των χορηγήσεων έτσι ώστε σταδιακά να αποτελούν όλο και μεγαλύτερο ποσοστό επί του συνόλου του ενεργητικού. Ακόμη εξετάζεται και ο Δείκτης Φερεγγυότητας (ΙΔ.ΚΕΦ/ΣΥΝ.ΕΝΕΡΓ).

Η έκτη ομάδα (25-27) εξετάζει τους δείκτες διαχειριστικής πολιτικής. Οι δείκτες αυτοί μπορούν να μας δώσουν αρκετές πληροφορίες για το κατά πόσο οι Σ.Τ. έχουν κατορθώσει να λειτουργούν αποτελεσματικά.

Είναι φανερό πως η εξέταση των αριθμοδεικτών περιορίζεται σημαντικότερα δεδομένου ότι η στατική ανάλυση που επιχειρείται εδώ δεν ενδείκνυται για την εξαγωγή οριστικών συμπερασμάτων.

ΜΕΓΕΘΗ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1994		ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΑΜΙΑΣ	ΤΡΑΠΕΖΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΑΧΑΪΚΗ ΠΙΣΤΗ	ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ
1	ΜΕΡΙΔΙΑ	22.000	9.273	4.336	20.620
2	ΑΡΙΘ.ΜΕΛΩΝ	15.800	4.125	2.760	9.045
3	ΜΕΡΙΔΙΑ /ΜΕΛΗ	1,4	2,2	1,5	2,3
4	ΜΕΛΗ/ΠΛΗΘΙΣΜΟΣ	0,26	0,075	0,027	0,05*
5	ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	16.595.501.235	237.543.510	786.381.244*	2.065.773.739*
6	ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	18.314.805.000	1.158.681.500	1.379.976.215	5.476.905.754*
7	ΚΑΤΑΘ/ΜΕΛΗ	1.106.000	57.586	284.920	28.489
8	ΧΟΡΗΓ/ΜΕΛΗ	1.220.987	280.892	500.000	605.785
9	ΚΑΤΑΘ/ΠΛΗΘ	276.591	4.320	7.863	11.692
10	ΧΟΡΗΓ/ΠΛΗΘ	305.246	21.066	13.799	31.014
11	ΚΑΤΑΘ/ΣΥΝ.ΚΑΤΑΘ	0,19	0,001	0,003	0,004
12	ΧΟΡΗΓ/ΣΥΝ.ΧΟΡΗΓ.	-	-	-	-
13	ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	6.289.445.521	945.792.492	921.434.354	4.572.233.506
14	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	1.878.985.237	91.403.492	109.034.354	605.383.506
15	ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	4.097.018.221	16.592.566	562.761.112	2.114.518.419
16	Κ.ΚΕΡ/ΣΥΝ.ΕΣΟΔ.	0,18	0,22	0,70	0,80
17	Κ.ΚΕΡ/ΣΥΝ.ΕΝΕΡ.	0,05	0,08	0,12	0,08
18	Κ.ΚΕΡ/ΙΔ.ΚΕΦ.	0,15	0,08	0,12	0,08
19	Ι.ΚΕΦ/ΣΥΝ.ΕΝΕΡ.	0,25	0,69	0,99	0,98
20	Ι.ΚΕΦ/ΚΑΤΑΘ.	0,37	3,98	1,1*	2,2*
21	ΧΟΡΗΓ/ΚΑΤΑΘ	1,10	2,79*	1,75	2,65*
22	ΧΟΡΗΓ/ΣΥΝ.ΕΝΕΡ.	0,74	0,85	0,26	0,25
23	ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ/ΧΟΡΗΓ.	0,22	0,01*	0,40	1,53
24	ΔΙΑΝ.ΚΕΡ/Κ.ΚΕΡΔΗ	0,53	0,66	0	0
25	ΛΕΙΤ.ΕΞ/ΣΥΝ.ΕΣ.	0,04	0,20	0,19	0,04
26	ΛΕΙΤ.ΕΞ/Κ.ΚΕΡ.	0,18	0,53	0,23	0,05
27	ΔΑΠ.ΠΡΟΣ/Σ.ΕΣ.	0,02	0,11	0,09	0,04

- Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τους ισολογισμούς των Σ.Τ.
- Όλα τα στοιχεία του πίνακα αφορούν στο έτος 1994 εκτός από εκείνα που έχουν αστερίσκο τα οποία λαμβάνονται ή υπολογίζονται με στοιχεία 30/10/1995.
- Στα Λειτουργικά έξοδα δεν περιλαμβάνονται οι αποσβέσεις.
- Σαν Ξένα Κεφάλαια μπορούν να θεωρηθούν αποκλειστικά οι Καταθέσεις.
- Στο δείκτη φερεγγυότητας το Συν. Ενεργητικού δεν υπολογίζεται σταθμισμένο.
- Στα αποθεματικά δεν περιλαμβάνονται αναπροσαρμογές παγίων στοιχείων.
- Τα Καθαρά Κέρδη υπολογίζονται προ φόρων εκτός από το δείκτη Καθ. Κέρδη / Συν. Εσόδων όπου υπολογίζονται κέρδη μετά φόρων.

4.3 Τράπεζες και Συνεταιριστικές Τράπεζες

Ένα σημείο στο οποίο θα πρέπει να σταθούμε είναι ότι παρόλο που μια Σ.Τ. μπορεί να προσφέρει όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες που προσφέρει μια οποιαδήποτε εμπορική τράπεζα (εκτός ορισμένων μικρών εξαιρέσεων π.χ. Underwriting) η σχέση τους δεν είναι ανταγωνιστική τουλάχιστον στο πλαίσιο των χορηγήσεων. Γεγονός το οποίο αποδεικνύεται από την πελατειακή σύνθεση των Σ.Τ. η οποία στη συντριπτική της πλειοψηφία αποτελείται από ΜΜΕ οι οποίες δεν έχουν πρόσβαση στο υπάρχον σύστημα χορηγήσεων. Έτσι μπορεί να υποστηριχθεί ότι η σχέση Σ.Τ. και εμπορικών τραπεζών όσον αφορά το πεδίο των χορηγήσεων είναι περισσότερο συμπληρωματική παρά ανταγωνιστική μια και την αγορά των χορηγήσεων των ΜΜΕ που αφήνει ακάλυπτη το τραπεζικό σύστημα έρχεται να συμπληρώσει ο θεσμός των Συνεταιριστικών Τραπεζών.

Επιπρόσθετα ο ολοένα μεγάλος βαθμός εξειδίκευσης που αποκτούν οι εμπορικές τράπεζες στην Ελλάδα και οι μεγάλες επενδύσεις που έχουν κάνει σε υποδομές αφήνει τους Πιστωτικούς Συνεταιρισμούς και τις Συνεταιριστικές Τράπεζες να παίζουν ένα ρόλο ο οποίος πάνω από όλα λειτουργεί συμπληρωματικά μέσα στο εγχώριο Τραπεζικό Σύστημα.

Είναι γεγονός πάντως ότι μέσα στα επόμενα χρόνια προβλέπεται μια ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών στην Ελλάδα, μια πρόβλεψη η οποία καθιστά αναγκαία την ανάληψη πρωτοβουλιών ιδιωτικό-οικονομικού χαρακτήρα οι οποίες θα βοηθήσουν σημαντικά την ανάπτυξη της Συνεταιριστικής Πίστης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

5.1 Η σημασία της ιδρύσεως της Ε.Σ.Τ.Ε.

Πολύ θετική εξέλιξη στο χώρο της συνεταιριστικής πίστεως στην Ελλάδα, πρέπει να θεωρηθεί η δημιουργία της Ενώσεως Συνεταιριστικών Τραπεζών με την υπογραφή του καταστατικού της στα Ιωάννινα, ύστερα από αμοιβαίες υποχωρήσεις των εκπροσώπων (προέδρων) των συνεταιριστικών τραπεζών Λαμίας, Ιωαννίνων, Ηρακλείου, Αχαΐας και Αναπτυξιακού Πιστωτικού Συνεταιρισμού Κορινθίας στις 23 Ιουλίου 1995.

Εκτός από την έγκριση του Καταστατικού της «Ενώσεως Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος» (Ε.Σ.Τ.Ε.), διαμορφώθηκε για πρώτη φορά ένα στοιχειώδες πλαίσιο κοινών αρχών και κανόνων λειτουργίας της συνεταιριστικής πίστεως στη χώρα μας.

Έδρα της Ε.Σ.Τ.Ε. ορίστηκε αρχικά η Λαμία, ενώ συμφωνήθηκε η εκπροσώπηση συνεταιριστικών τραπεζών-μελών της στη Γενική Συνέλευση να είναι ως εξής: α. Συνεταιριστική Τράπεζα με συνεταίρους-μέλη μέχρι 4.000 θα έχει δύο (2) εκπροσώπους, β. Συνεταιριστική Τράπεζα με μέλη μέχρι 8.000 θα έχει τρεις (3) εκπροσώπους και γ. Συνεταιριστική Τράπεζα με μέλη άνω των 8.000 θα έχει (4) εκπροσώπους. Για την επίτευξη απαρτίας της Γενικής Συνελεύσεως των εκπροσώπων των συνεταιριστικών τραπεζών-μελών της Ε.Σ.Τ.Ε. ορίστηκε ότι απαιτείται το 50% συν ένας εκπρόσωπος για τη λήψη αποφάσεων όλων των θεμάτων πλην των θεμάτων που αναφέρονται στο σχέδιο του ιδρυτικού καταστατικού, όπου απαιτείται πλειοψηφία των 2/3. Η θητεία του Δ.Σ. της Ενώσεως Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος συμφωνήθηκε να είναι διετής.

Με βάση σχετική πρόβλεψη του καταστατικού συστήθηκε, μετά τη σύσκεψη των Ιωαννίνων, προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο της Ε.Σ.Τ.Ε. το οποίο συγκροτήθηκε ως εξής:

- Αθανάσιος Τριανταφυλλόπουλος, πρόεδρος Δ.Σ. Συνεταιριστικής Τράπεζας Λαμίας
- Ιωάννης Λεμπιδάκης, πρόεδρος Δ.Σ. Παγκρήτιας Συνεταιριστικής Τράπεζας
- Ευάγγελος Φλωράτος, γραμματέας Αχαϊκής Συνεταιριστικής Τράπεζας
- Γεράσιμος Δηλαράς, πρόεδρος Δ.Σ. του Αναπτυξιακού Πιστωτικού Συνεταιρισμού Κορινθίας «Ο ΕΡΜΗΣ»
- Ιωάννης Δούμας, πρόεδρος Συνεταιριστικής Τράπεζας Ιωαννίνων.

Το επαγγελματικό όργανο των φορέων ασκήσεως της συνεταιριστικής πίστεως όπως συμβαίνει και με τις εμπορικές τράπεζες, θα αποτελεί το κεντρικό σημείο για τη χάραξη και το συντονισμό της πολιτικής και την ανάληψη κοινής δράσεως για την προαγωγή του θεσμού και την υπεράσπιση των έννομων συμφερόντων των συνεταιριστικών τραπεζών που λειτουργούν τώρα και που θα λειτουργήσουν, όπως προβλέπεται, σε ολόκληρη την Ελλάδα.

Ως έδρα της Ε.Σ.Τ.Ε. ορίστηκε η Λαμία για ιστορικούς λόγους, αλλά συμφωνήθηκε να λειτουργεί γραφείο της Ενώσεως στην Αθήνα. Πρόεδρος της ορίστηκε ο κ. Αθ. Τριανταφυλλόπουλος, πρόεδρος του Δ.Σ. της Συνεταιριστικής Τράπεζας Λαμίας που όπως προκύπτει από το Καταστατικό της λειτουργεί αδιάκοπα από το 1900. Αντιπρόεδρος εκλέχθηκε ο κ. Ευάγ. Φλωράτος, πρωτεργάτης της συνεταιριστικής πίστεως στην Πάτρα και μέλη της Ενώσεως Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος η κα Νατάσα Μπέγκα, πρωτεργάτης του θεσμού στα Ιωάννινα, ο κ. Μυρτάκης για την Παγκρήτια Τράπεζα και ο κ. Γερ. Δηλαράς για τον Α.Π. Συνεταιρισμό Κορινθίας «Ο ΕΡΜΗΣ».

Η υπογραφή του καταστατικού και η ίδρυση της Ε.Σ.Τ.Ε. το 1995 βρήκε τις συνεταιριστικές τράπεζες να διεκδικούν το μερίδιο της Ελληνικής πιστωτικής αγοράς που πρέπει να κατακτήσουν ανταγωνιζόμενες τις εμπορικές τράπεζες στις μορφές παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που

προσιδιάζουν στη φύση, το μέγεθος και στην οργανωτικό-τεχνική διάρθρωσή τους.

Η Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος αποτελεί πλήρες μέλος της Ενώσεως Ευρωπαϊκών Συνεταιριστικών Τραπεζών, όπως η Ελληνική Ομοσπονδία Πιστωτικών Αστικών Συνεταιρισμών (ΕΛ.Ο.Π.ΑΣ.). Δυστυχώς η θετική εξέλιξη για την συγκρότηση και σύμπνοια των παραγόντων της συνεταιριστικής πίστεως στα πρώτα βήματά της στην Ελληνική και ενιαία τραπεζική αγορά της Ευρώπης δεν κράτησε πολύ. Έγινε γνωστό ότι η Λαμία παρέδωσε έδρα και προεδρία και ότι απεχώρησε και ως μέλος από την Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών. Ο νέος πρόεδρος κ. Ευαγ. Φλωράτος ανακοίνωσε ότι ανάμεσα στις προτεραιότητες της διοικήσεως του είναι: α. Η σύνταξη του καταστατικού της Ενώσεως, το οποίο θα προβλέπει τις αρμοδιότητες, τις σχέσεις συνεργασίας των συνεταιριστικών τραπεζών και των πιστωτικών συνεταιρισμών, β. παροχής συμβουλών στους πιστωτικούς συνεταιρισμούς, γ. η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου, δ. η επίλυση φορολογικών θεμάτων, ε. η δημιουργία Κεντρικής Συνεταιριστικής Τράπεζας που θα αναλάβει να εκτελεί εκείνες τις εργασίες τις οποίες δεν είναι σε θέση να εκτελέσουν οι συνεταιριστικές Τράπεζες. Ελπίζεται ότι η διάσπαση αυτή δεν θα διαρκέσει για πολύ χρόνο και ότι θα παρακαμφθούν τα όποια εμπόδια παρεμβάλλονται για την ενιαία εκπροσώπηση των φορέων της συνεταιριστικής πίστεως στην Ελλάδα.

Μεταξύ των σημαντικών γεγονότων στο χώρο υπήρξε η ημερίδα που πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία στη Λαμία στις 17 Μαρτίου 1996. Η συνάντηση αυτή οργανώθηκε από τη Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας με συμμετοχή των προέδρων ή άλλων στελεχών των πιστωτικών συνεταιρισμών από ολόκληρη τη χώρα με κύριο θέμα τη μετεξέλιξή τους σε συνεταιριστικές τράπεζες. Οι ομιλητές τόνισαν την ανάγκη που υπάρχει να προχωρήσει ο θεσμός των συνεταιριστικών τραπεζών και να ανδρωθεί υγιώς μέσα σε ένα ανταγωνιστικό και συνεχώς εξελισσόμενο οικονομικό γίγνεσθαι, να αποκτήσει την περαιτέρω εμπιστοσύνη και αποδοχή του κόσμου και να καταβληθεί προς

αυτό κάθε προσπάθεια από όλους. Επίσης, την ίδια ημερομηνία πραγματοποιήθηκε στο Ξυλόκαστρο η τακτική Γενική Συνέλευση του Πιστωτικού Συνεταιρισμού «Ο ΕΡΜΗΣ» όπου ανακοινώθηκε ότι τα ίδια κεφάλαιά του ανέρχονταν σε 678 εκατ. δραχμές στα τέλη του 1995 με τάση ανόδου και ότι τώρα πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις για να εκδοθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος η άδεια λειτουργίας συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος. Το σημαντικότερο γεγονός είναι ότι η Γ.Σ. ενέκρινε πρόταση το Δ.Σ. για την συγχώνευση του «ΕΡΜΗ» με την «Κορινθιακή Πίστη» που έχει ιδρυθεί με πρωτοβουλία του Επιμελητηρίου Κορίνθου.

5.2 Η σύνδεση των φορέων της συνεταιριστικής πίστωσης της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Τράπεζα της Ελλάδος ως εποπτεύουσα αρχή, αγνοούσε την ύπαρξη και λειτουργία των αστικών πιστωτικών συνεταιρισμών, ή δεν θεωρούσε σημαντική την παρουσία τους μέχρι του σημείου μάλιστα να διαβεβαιώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι δεν υπήρχαν τέτοιοι φορείς στην Ελλάδα. Καταχωρείται σχετική επιστολή της Commission προς τις εποπτεύουσες αρχές των κρατών-μελών της Κοινότητας: «Κατά τις διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση της Ελλάδος στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, όσον αφορά τον τραπεζικό τομέα βεβαιώθηκε ότι αντίθετα από ό,τι ίσχυε στα περισσότερα κράτη-μέλη, στην Ελλάδα δεν υπήρχαν πιστωτικοί συνεταιρισμοί.

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί πραγματοποιούσαν πιστωτικές πράξεις με τα μέλη τους, αλλά σε καμία περίπτωση δεν αποδέχονταν καταθέσεις ούτε από τα μέλη τους ούτε κατά μείζονα λόγο από το αποταμιευτικό κοινό.

Ωστόσο από τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Συνεταιριστικών Τραπεζών, υπάρχουν στην Ελλάδα πιστωτικοί συνεταιρισμοί οι οποίοι αποδέχονται καταθέσεις και χορηγούν πιστώσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 89/646 (Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία) μόνο τα πιστωτικά ιδρύματα στα οποία έχει χορηγηθεί άδεια λειτουργίας σύμφωνα με τις κοινοτικές οδηγίες θα

μπορούν να αποδέχονται καταθέσεις και άλλα κεφάλαια από το κοινό. Οι καταθέσεις των μελών των συνεταιρισμών ή των ασφαλιστικών ταμείων θεωρούνται ως καταθέσεις του κοινού». Από αυτά προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Πάγια πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπήρξε και είναι η στήριξη και η ισότιμη ανάπτυξη της συνεταιριστικής πίστεως σε ολόκληρο το χώρο της ενιαίας αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της Ενωμένης Ευρώπης και πέρα απ' αυτήν.

2. Η Ένωση Ευρωπαϊκών Συνεταιριστικών Τραπεζών, όπως και η Τραπεζική Ομοσπονδία της Ε.Ε. για τις εμπορικές τράπεζες, αποτελεί πολύτιμο και απαραίτητο εκπρόσωπο των ενώσεων-μελών της και συνιστά το συνδετικό κρίκο με τις υπηρεσίες και τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Έτσι η ιδέα και η πρακτική της συνεταιριστικής πίστεως αποκτά πανευρωπαϊκή προοπτική που υπόσχεται πολύ καλό μέλλον στην ενιαία αγορά.

3. Οι φορείς της συνεταιριστικής πίστεως αναγνωρίζονται και είναι θεσμικά και λειτουργικά ισότιμοι συμμετέχοι και πρωτοπόροι της χρηματοπιστωτικής ολοκληρώσεως που οδηγεί πλέον νομοτελειακά στην Οικονομική και Νομισματική Ενοποίηση και στο ενιαίο νόμισμα.

4. Η νέα Κοινοτική τραπεζική νομοθεσία αναβαθμίζει τους φορείς της συνεταιριστικής πίστεως. Οι αστικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί μεταβάλλονται σε πιστωτικά ιδρύματα τα οποία ιδρύονται, λειτουργούν και εποπτεύονται όπως και οι εμπορικές τράπεζες, αλλά και οι λοιποί εξειδικευμένοι φορείς της κτηματικής, επενδυτικής, ναυτιλιακής, γεωργικής πίστεως. Από την άποψη αυτή, οι προϋπάρχοντες τρεις αστικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί της χώρας μας, ιδιαίτερα μετά την έκδοση του Ελληνικού Τραπεζικού Νόμου, έπρεπε να αντιμετωπίσουν την πρόκληση της αναγεννήσεως, του εκσυγχρονισμού και της προόδου ή να διαλυθούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΑΙΤΙΑ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

6.1 Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα

Η ανάπτυξη και προώθηση της λειτουργίας στην Ελλάδα Πιστωτικών Συνεταιρισμών μετατρεπομένων σε Συνεταιριστικές Τράπεζες φέρνει στην επιφάνεια μεγάλες διαφορές στις δομές, λειτουργία και στρατηγική αυτών των πιστωτικών θεσμών σε σχέση με τα λοιπά πιστωτικά ιδρύματα και κυρίως ως προς τις εμπορικές τράπεζες.

Η εξαιρετική καθυστέρηση της εμφάνισης και ανάπτυξης Συνεταιριστικών Τραπεζών στην Ελλάδα οφείλεται σε μια σειρά από παράγοντες που έχουν σχέση με την άσκηση ελεγχόμενης κρατικής αγροτικής πίστης, με τον πλήρη έλεγχο των επιτοκίων, του όγκου των νέων χορηγήσεων, την κατανομή των δανείων κλπ. Η για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα πλήρης έλλειψη ενός σαφούς νομικού πλαισίου για τη συνεταιριστική πίστη έπαιξε τελείως αρνητικό ρόλο στην ανάπτυξή της.

Αρνητικές ήταν και οι εμπειρίες από τη δραστηριοποίηση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Αγ.Σ), που οδήγησαν σε υποχρέωση και αδυναμίες αποπληρωμής των οφειλών τους, με αποτέλεσμα τον κλονισμό της εμπιστοσύνης όσον αφορά στις δυνατότητες άσκησης συνεταιριστικής πίστης με καθαρά ιδιωτικό-οικονομικά κριτήρια.

Η διαμόρφωση ενός νέου νομικού πλαισίου λειτουργίας για τους Αστικούς Πιστωτικούς Συνεταιρισμούς (ΑΠΣ) και τις Συνεταιριστικές Τράπεζες (ΣΤ) δημιουργεί πολύ καλές προοπτικές γι' αυτό το νέο για την Ελλάδα θεσμό, που έχει δοκιμασθεί με μεγάλη επιτυχία σε πολλές άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης και έχει ενδυναμωθεί μέσα από τον ενδοτραπεζικό ανταγωνισμό. Η έλλειψη υποδομών και εμπειριών των ΑΠΣ και των ΣΤ στην

Ελλάδα προβλέπεται ότι θα τους επιτρέψουν να έχουν μια ανάπτυξη εφόσον εξειδικευθούν στην άσκηση περιφερειακής και λαϊκής πίστης. Ο πολύ μεγάλος βαθμός εξειδίκευσης που έχουν αποκτήσει οι εμπορικές τράπεζες στην Ελλάδα και οι μεγάλες επενδύσεις που έχουν κάνει σε υποδομές αφήνει στους ΑΠΣ και στις ΣΤ να παίζουν ένα συμπληρωματικό ρόλο μέσα στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα.

Μέσα στα επόμενα χρόνια προβλέπεται ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών στην Ελλάδα, πρόβλεψη που υποδηλώνει την αναγκαιότητα ανάληψης πρωτοβουλιών για υποβοήθηση ανάπτυξης της συνεταιριστικής πίστης μόνο εφόσον αυτή θα ασκείται κυρίως με ιδιωτικό-οικονομικά κριτήρια. Ένας λόγος που δεν επέτρεψε την ανάπτυξη Αστικών Πιστωτικών Συνεταιρισμών είναι ότι για μακρές χρονικές περιόδους η ελληνική οικονομία πέρασε περιόδους μεγάλων οικονομικών και πολιτικών κρίσεων. Η μη ανάπτυξη αυτοδύναμων Αγροτικών Πιστωτικών Συνεταιρισμών οφείλεται οπωσδήποτε στον πολύ θετικό ρόλο που ήρθε να παίξει η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ σε μια περίοδο κατά την οποία ο καθαρά αγροτικός πληθυσμός ξεπερνούσε το 50% του πληθυσμού της χώρας και η γεωργική δραστηριότητα αποτελούσε τη βάση για τη λειτουργία βιομηχανιών, βιοτεχνιών, εμπορίου, εξαγωγών κλπ. Ο σχεδόν πλήρης έλεγχος των πιστώσεων από τράπεζες του ευρύτερου δημόσιου φορέα δεν άφησε περιθώρια για ίδρυση και λειτουργία «υγιών» Αστικών Πιστωτικών Συνεταιρισμών που να μπορούν να μετεξελιχθούν σε Αστικές Τράπεζες.

Οι καθυστερήσεις της ελληνικής νομοθεσίας και τραπεζικής πρακτικής όσον αφορά στους ΑΠΣ και στις ΣΤ αποδεικνύονται και από το γεγονός ότι η νεώτερη κοινοτική τραπεζική νομοθεσία προβλέπει μέτρα που ευνοούν τις συνεταιριστικές τράπεζες. Η νεώτερη κοινοτική τραπεζική νομοθεσία, αν και διέπεται πλήρως από ένα πνεύμα ενίσχυσης του «υγιούς ενδοτραπεζικού ανταγωνισμού», αναγνωρίζει στους ΑΠΣ και στις ΣΤ ένα «κοινωνικό ρόλο», ο οποίος, όμως, θα πρέπει να ασκείται με βάση τους κανόνες που ισχύουν και για

όλα τα άλλα πιστωτικά ιδρύματα (εποπτεία, φερεγγυότητα, συμμετοχές σε άλλες δραστηριότητες κλπ.).

6.2 Οι προοπτικές μετά το Νόμο 1667/86

Με πολύ μεγάλη ιστορική καθυστέρηση ήρθε ο Ν 1667/86 για να θέσει τις νομικές βάσεις για ένα σύγχρονο πλαίσιο λειτουργίας των Αστικών Πιστωτικών Συνεταιρισμών. Από τότε μέχρι σήμερα η πορεία των εργασιών των τριών ΑΠΣ της χώρας (Λαμίας, Ιωαννίνων, Κορινθίας) ήταν εντυπωσιακή με μέσους ετήσιους ρυθμούς ανόδου άνω του 25%. Επίσης, μέσα στο 1993 ήταν έντονο το ενδιαφέρον για τη δημιουργία ΑΠΣ με στόχο τη μετεξέλιξή τους σε ΣΤ και σε άλλες περιοχές της χώρας.

Οι κύριοι λόγοι που φαίνεται να ευνοούν τη δημιουργία ΑΠΣ στην περιφέρεια της χώρας οφείλονται στις ελλείψεις που έχουν οι εμπορικές τράπεζες να χρηματοδοτήσουν τοπικά αναπτυξιακά έργα και μεγάλες ιδιωτικές επενδύσεις: Η σύνθεση των χορηγήσεων των ΑΠΣ προς τα μέλη τους δείχνει ότι, ο κυριότερος λόγος του αυξημένου ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη των ήδη υφισταμένων και για τη δημιουργία νέων ΑΠΣ και ΣΤ συνδέεται άμεσα με τις περιορισμένες δυνατότητες πρόσβασης φυσικών προσώπων της περιφέρειας να αντλήσουν χαμηλότοκα δάνεια από το τραπεζικό σύστημα.

Δύο παράγοντες που εξηγούν το ενδιαφέρον για τη δημιουργία «περιφερειακών συνεταιριστικών τραπεζών» είναι οι εξής:

- Η άσκηση ευρείας πολιτικής καταναλωτικής πίστης σε όφελος ενός πολύ μεγάλου αριθμού φυσικών προσώπων συνεπάγεται αυξημένα έξοδα τραπεζικής λειτουργίας.
- Τα περιθώρια τραπεζικού κέρδους εμφανίζονται να είναι πολύ μεγαλύτερα από την πολιτική τοποθέτησεως διαθεσίμων σε κρατικούς τίτλους παρά σε καταναλωτικά και σε ατομικά δάνεια μικρού ύψους. Αν και υπάρχουν αντικειμενικοί παράγοντες που ευνοούν τη δημιουργία νέων περιφερειακών

ΑΠΣ και ΣΤ, εντούτοις υπάρχουν μεγάλες δυσκολίες όσον αφορά τη στελέχωση και οργάνωσή τους με σκοπό να παρέχουν όχι μόνο πλήρεις υπηρεσίες, αλλά και να διασφαλίζουν πλήρως τους κανόνες εποπτείας που ισχύουν και για τα άλλα πιστωτικά ιδρύματα.

Πράγματι, ο Ν 2076/92 έθεσε νέους κανόνες λειτουργίας για τους «αμιγείς πιστωτικούς συνεταιρισμούς του Ν 1667/86». Η άσκηση εποπτείας από την κεντρική τράπεζα στους ΠΣ ενισχύει ακόμη περισσότερο την εμπιστοσύνη του κοινού προς αυτούς. Με βάση τις δομές και τις ιδιορρυθμίες που παρουσιάζει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα οι ΑΠΣ και ΣΤ φαίνεται να έχουν ορισμένα πλεονεκτήματα που ευνοούν τη δημιουργία νέων και την άσκηση «συμπληρωματικών εργασιών» προς τις εμπορικές τράπεζες και τους ειδικούς πιστωτικούς φορείς.

Μέσα στα επόμενα χρόνια προβλέπεται ενίσχυση του ενδοτραπεζικού ανταγωνισμού στην Ελλάδα, αλλά υπάρχουν αρκετά περιθώρια για ποσοτική επέκταση: Οι παρεχόμενες προς τους Έλληνες τραπεζικές υπηρεσίες και ο αριθμός των τραπεζοϋπαλλήλων και τραπεζικών καταστημάτων ανά 1.000 άτομα παραμένει αρκετά χαμηλότερος σε σύγκριση με τους αντίστοιχους δείκτες που υπάρχουν για την υπόλοιπη Δυτική Ευρώπη.

Ως προς τις εμπορικές τράπεζες υπάρχουν πολλές προοπτικές :οι ΑΠΣ και οι ΣΤ «συμπληρωματικά» πιστωτικά ιδρύματα με τη συγκέντρωση «λαϊκών και περιφερειακών αποταμιεύσεων» και με αναδανεισμό τους σε φυσικά πρόσωπα της περιφέρειας ή σε λαϊκά στρώματα που δεν έχουν δυνατότητες πρόσβασης στο εμπορικό τραπεζικό σύστημα. Το πλεονέκτημα που θα έχουν οι εμπορικές τράπεζες από αυτήν την εξειδίκευση είναι ότι θα έχουν τη δυνατότητα να συγκεντρώνουν τις προσπάθειές τους σε άλλους τομείς, που φαίνεται ότι θα έχουν μεγάλη ανάπτυξη, μεταξύ των οποίων μπορεί να αναφερθεί και η άσκηση «χονδρικών τραπεζικών εργασιών» και η επέκταση σε άλλες τραπεζικές αγορές της Βαλκανικής, της Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης.

6.3 Πλεονεκτήματα των Συνεταιριστικών Τραπεζών

Παρά τη «συμπληρωματικότητα» που φαίνεται ότι θα παίξουν οι ΑΠΣ και οι ΣΤ στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα, εντούτοις αυτοί εμφανίζουν «συγκριτικά πλεονεκτήματα» σε άλλους τομείς: τα «συγκριτικά πλεονεκτήματα» που εμφανίζουν να έχουν οι ΑΠΣ και οι ΣΤ στις συγκεκριμένες συνθήκες της Ελλάδας φαίνεται ότι είναι τα ακόλουθα:

- Απόκτηση ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων σε μια «προσωπική τράπεζα».

Απόκτηση από τα μέλη ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων σε μια δική τους τράπεζα. Η συνεταιριστική τράπεζα είναι μια «προσωπική τράπεζα», η οποία εξυπηρετεί αποκλειστικά τους συνεταίρους της.

- Το μέλος (συνέταιρος) έχει το δικαίωμα του εκλέγεσθαι

Ο κάθε συνέταιρος μπορεί με τη μία (υποχρεωτική) συνεταιριστική μερίδα που διαθέτει να υποβάλει υποψηφιότητα για κάποιο από τα αξιώματα του Διοικητικού Συμβουλίου.

- Το μέλος (συνέταιρος) έχει το δικαίωμα του εκλέγειν

Οι συνέταιροι εκλέγουν εκείνους που έχουν επιδείξει ικανότητες για την ανάπτυξη εργασιών, την υψηλή κερδοφορία και ορθολογική διαχείριση του Πιστωτικού Συνεταιρισμού ή της Συνεταιριστικής Τράπεζας.

- Μεταβλητικότητα των ιδίων κεφαλαίων

Αυτόματη αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας. Σε αντίθεση με τις ιδιωτικές τράπεζες, που χρειάζονται πολλές διαδικασίες και σημαντικές δαπάνες για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, οι συνεταιριστικές τράπεζες αυξάνουν αυτόματα τα ίδια κεφάλαιά τους με τη διάθεση νέων μεριδίων σε μετόχους.

- Δικαίωμα δανεισμού ανάλογα με τις συνεταιριστικές μερίδες

Ο ΠΣ ή η ΣΤ χορηγούν δάνεια στους συνεταίρους «χωρίς διακρίσεις». Το ύψος του κάθε δανείου καθορίζεται ανάλογα με τον αριθμό των συνεταιριστικών

μεριδίων, με γρήγορη έγκριση-χορήγηση χωρίς πολλές και περιττές διαδικασίες.

- Χαμηλότοκα επιτόκια δανεισμού

Τα επιτόκια χορηγήσεων των Συνεταιριστικών Τραπεζών κυμαίνονται μεταξύ 18% και 24% τα οποία είναι κατά πολύ χαμηλότερα από τα αντίστοιχα επιτόκια των εμπορικών ή άλλων τραπεζών.

- Περιορισμένη οικονομική ευθύνη του συνεταίρου

Ο συνέταιρος ανάλογα με τη διαμόρφωση του καταστατικού μπορεί να ευθύνεται για τυχόν ζημίες για το διπλάσιο ή τριπλάσιο των μεριδίων που διαθέτει.

- Συμμετοχή στη διανομή κερδών

Ανάλογα με τα καθαρά κέρδη και την πολιτική που ακολουθούν η διοίκηση και η Γενική Συνέλευση καθορίζονται και τα προς διανομή καθαρά κέρδη.

- Άντληση υπεραξίας από την ανατίμηση των μεριδίων

Εφόσον οι συνεταιριστικές μερίδες ανατιμώνται, λόγω της διεύρυνσης της καθαρής θέσης και της οικονομικής επιφάνειας του πιστωτικού συνεταιριστικού φορέα, ο συνεταίρος έχει μερίδες μεγαλύτερης αξίας από αυτήν που κατέβαλε για να τις αποκτήσει.

- Πλήρης διαφάνεια

Η ύπαρξη διοικητικού συμβουλίου σε ΑΠΣ ή ΣΤ που εκλέγεται από τους ίδιους τους συνεταίρους εξασφαλίζει «πλήρη διαφάνεια», αφού οι εκλεγόμενοι υπόκεινται στον πλήρη έλεγχο των συνεταίρων. Πέρα από το Διοικητικό Συμβούλιο υπάρχουν και άλλα όργανα ελέγχου που εξασφαλίζουν σωστή διαχείριση και συνεχή έλεγχο της διοίκησης. Ακόμη, η ελληνική νομοθεσία προβλέπει ότι, η ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ελέγχει τις συνεταιριστικές τράπεζες, όπως έχει υποχρέωση και δικαίωμα να ασκεί ελέγχους και σε όλα τα άλλα πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν στην Ελλάδα.

- Γρήγορη έγκριση των δανείων

Τα δάνεια χορηγούνται γρήγορα χωρίς πολλές διαδικασίες και ανεξάρτητα από το πόσες φορές στο παρελθόν ο υποψήφιος δανειολήπτης. Η ικανοποίηση του σχετικού αιτήματος αλλά και το ύψος του αιτούμενου δανείου εξαρτάται από τον όγκο των διαθέσιμων κεφαλαίων που υπάρχουν.

- Προσωπικές εγγυήσεις για δάνεια

Τα δάνεια χορηγούνται με την προσωπική εγγύηση δύο ή περισσότερων συνεταιίρων, οι οποίοι αναλαμβάνουν την προσωπική ευθύνη ότι θα αποπληρώσουν οι ίδιοι δάνειο που χορηγείται υπέρ τρίτου. Δεν ζητούνται υποθήκες ή άλλες μεγάλες εγγυήσεις που επιβαρύνουν ιδιαίτερα το δανειολήπτη.

- Μεγάλη ρευστότητα του ΑΠΣ

Οι ΠΣ ή η ΣΤ έχουν σχεδόν αποκλειστικό έργο τη χορήγηση δανείων βραχείας διάρκειας (3, 6, 9 μηνών), ενώ τα διαθέσιμά τους είναι σε εύκολα ρευστοποιούμενες αξίες. Επομένως, δεν υπάρχουν μεγάλες επενδύσεις σε πάγια (ακίνητα κλπ.) ή σε μακροπρόθεσμα δάνεια που είναι δύσκολο ή και έχουν περισσότερα ρίσκα να εξοφληθούν ομαλά. Ανάλογα με τις εξελίξεις στην αγορά χρήματος αναπροσαρμόζονται γρήγορα τα επιτόκια δανεισμού και γίνονται οι νέες εκταμιεύσεις ή επενδύονται τα διαθέσιμα σε τίτλους εύκολα ρευστοποιούμενους.

- Συμμετοχή στη διανομή κερδών

Ανάλογα με τα καθαρά κέρδη και την πολιτική που ακολουθούν η διοίκηση και η Γενική Συνέλευση καθορίζονται και τα προς διανομή καθαρά κέρδη.

- Εύκολη μεταβίβαση των μερίδων

Οι μερίδες που διαθέτει ο συνetaίρος εύκολα μεταβιβάζονται είτε στο συνεταιριστικό φορέα είτε σε τρίτους, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζει το καταστατικό. Οι μερίδες μπορεί να

μεταβιβάζονται και στους κληρονόμους, εάν βέβαια αυτοί πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζει το καταστατικό.

- Περιφερειακή πιστωτική πολιτική

Οι ΑΠΣ και οι ΣΤ είναι δυνατό να λειτουργήσουν σε διάφορες περιοχές της χώρας και να χορηγούν δάνεια από την τοπική αποταμίευση.

- Κοινωνικός ρόλος της συνεταιριστικής τράπεζας

Η Συνεταιριστική Τράπεζα δεν αποβλέπει μόνο στην πραγματοποίηση κερδών, αλλά και στην ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών, όπως για παράδειγμα παροχή εκτάκτων και μεγάλων δανείων για νοσοκομειακή περίθαλψη συνεταίρων ή μελών της οικογένειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

7.1 Ένας σημαντικός τραπεζικός όμιλος στην Ευρώπη

Στα τέλη του 1995, το σύνολο των οργανισμών-μελών αντιπροσώπευαν περίπου 6.670 τοπικές ή περιφερειακές τράπεζες, διέθεταν 54.000 τραπεζικές θυρίδες, απαριθμούσαν περίπου 36 εκατομμύρια μέλη και απασχολούσαν άνω των 400.000 εργαζομένων. Ο αριθμός των πελατών ξεπερνούσε τα 91 εκατομμύρια. Ο συνολικός ενοποιημένος ισολογισμός του οργανισμού αυτού υπερέβαινε τα 1.300 δισεκατομμύρια ecu, ενώ οι καταθέσεις ταμιευτηρίου ανέρχονταν σε περισσότερα από 900 δισεκατομμύρια ecu και οι πιστώσεις σε 750 δισεκατομμύρια ecu.

Με βάση το σύνολο των καταθέσεων ταμιευτηρίου, οι συνεταιριστικές τράπεζες, καταλαμβάνοντας ένα μερίδιο της αγοράς της τάξεως του 17%, βρίσκονται στην τρίτη θέση στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά από τις εμπορικές τράπεζες με μερίδιο αγοράς της τάξεως του 44% και τα ταμιευτήρια με μερίδιο αγοράς 23%. Εξετάζοντας όμως εκ του σύνεγγυς τα διάφορα κράτη-μέλη, αντιλαμβάνεται κανείς ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες δεν φέρουν την ίδια βαρύτητα σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Στη Γερμανία, στη Γαλλία, στην Αυστρία και τη Φινλανδία, στις χώρες της Μπένελουξ (Ολλανδία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο) και την Ιταλία, ένα μεγάλο τμήμα του τομέα της εθνικής πίστης έχει βαθιές ρίζες στη συνεταιριστική παράδοση. Πρέπει να αναφέρουμε, στο σημείο αυτό, την Credit Agricole (Αγροτική Τράπεζα της Γαλλίας) η οποία όχι μόνο κατέχει την πρώτη θέση στην εθνική γαλλική αγορά, αλλά είναι και η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή τράπεζα.

Στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι συνεταιριστικές τράπεζες έχουν, ακόμη και σήμερα, μεγαλύτερη σημασία στην κατώτερη έως μεσαία αγορά. Ο λόγος σε γενικές γραμμές, είναι οι περιοριστικές νομοθετικές διατάξεις που ίσχυαν σε αυτές τις χώρες κατά το παρελθόν όσον αφορά στους

συνεταιρισμούς πιστωτικών ιδρυμάτων. Εντούτοις, στις αρχές της δεκαετίας του 1980, μια τάση απελευθέρωσης των εθνικών χρηματοπιστωτικών αγορών είδε το φως στις ευρωπαϊκές χώρες. Έκτοτε, οι συνεταιριστικές τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να αναπτύσσονται ευκολότερα και με μεγαλύτερη επιτυχία. Ως εκ τούτου, οι συνεταιριστικές τράπεζες αποτελούν το μόνο όμιλο, ο οποίος μπόρεσε κατά τα τελευταία 20 έτη, να επεκτείνει το μερίδιό της αγοράς του σε όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

7.2 Η αναγέννηση στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη

Ο κλάδος των συνεταιριστικών τραπεζών, στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, είδε το φως σχεδόν ταυτόχρονα με τη Δυτική Ευρώπη. Στην Πολωνία και την Ουγγαρία, ο κλάδος των συνεταιριστικών τραπεζών επιβίωσε σε συστήματα σχεδιασμένης οικονομίας, αλλά σε άλλες χώρες πχ. στη Δημοκρατία της Τσεχίας, τη Σλοβακία. Παρ' όλα αυτά, η καινούργια νομοθεσία επιτρέπει και σε αυτές τις χώρες την ίδρυση Σ.Τ. Αναγνωρίζεται ότι στην Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη οι συνεταιριστικές τράπεζες είναι απολύτως κατάλληλες για την προώθηση της περιφερειακής και αγροτικής ανάπτυξης.

7.3 Η ενίσχυση του ανταγωνισμού και της αναγκαιότητας για αποδοτικότητα

Η κατάργηση των συνόρων στα πλαίσια της εσωτερικής αγοράς, συνδεδεμένη με την απελευθέρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών, αποτελεί την αιτία μιας εμπορικής πρόκλησης για τις συνεταιριστικές τράπεζες, αφού η απελευθέρωση αυτή άνοιξε το δρόμο για την είσοδο νέων ανταγωνιστών στην αγορά. Ελευθερία εγκατάστασης και ελεύθερη παροχή υπηρεσιών σημαίνει ότι οι ξένες τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να δραστηριοποιηθούν στις αγορές των γειτονικών χωρών.

Λόγω του ανοίγματος των χρηματοπιστωτικών αγορών και του αυξανόμενου ανταγωνισμού, καθώς και των κανόνων εποπτείας που γίνονται ολοένα και αυστηρότεροι, η τραπεζική αγορά απαιτεί περισσότερο από ποτέ στο παρελθόν αποτελεσματικές τράπεζες ικανές να προσφέρουν στην πελατεία τους, η οποία επενδύει όλο και περισσότερο στο ευρωπαϊκό επίπεδο, μία ευρεία κλίμακα ανταγωνιστικών τραπεζικών υπηρεσιών.

Υπάρχει μία τάση αντιμετώπισης όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων με τον ίδιο τρόπο σε κοινοτικό επίπεδο. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί με την επιθυμία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αποφύγει τη στρέβλωση του ανταγωνισμού. Οι "εξαιρέσεις", τις οποίες κατάφεραν να επιτύχουν οι συνεταιριστικές τράπεζες στα πλαίσια της κοινοτικής τραπεζικής νομοθεσίας, αποτελούν απόρροια των ιδιαιτεροτήτων τους, αφού χαρακτηρίζονται από μία δομή έντονα αποκεντρωμένη. Για παράδειγμα οι διευκολύνσεις που παραχωρούνται στον τομέα των ιδίων κεφαλαίων, του ελάχιστου κεφαλαίου, των υψηλών κινδύνων, κλπ. Χάρη σε αυτή την ευελιξία εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι συνεταιριστικές τράπεζες μπόρεσαν να διατηρήσουν τον αμοιβαίο χαρακτήρα τους.

Τα πλεονεκτήματα αυτά δεν θα είναι αρκετά για τη διασφάλιση της επιβίωσης των συνεταιριστικών τραπεζών και των πιστωτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο μιας ενιαίας τραπεζικής αγοράς. Λαμβάνοντας υπόψη την αναμενόμενη ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων, ο οποίος θα οδηγήσει αναπόδραστα στον περιορισμό των περιθωρίων τόκων, το κλειδί για την επιβίωσή τους θα είναι περισσότερο από ποτέ άλλοτε η αποδοτικότητα του δικτύου συνεταιριστικών τραπεζών.

Δεδομένου ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες εξαρτώνται από το περιθώριο τόκων τους, θα πρέπει να βρουν εναλλακτικές πηγές εισοδήματος και να βελτιώσουν την αποδοτικότητά τους λαμβάνοντας υπόψη συστηματικά και με ακρίβεια όλες τις υπηρεσίες τους, ελέγχοντας τα γενικά έξοδα και αναπτύσσοντας νέες δραστηριότητες. Επίσης, είναι αναγκασμένες να

βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών τους προκειμένου να μπορούν να ξεχωρίζουν από τους άλλους "συναδέλφους" τους στην αγορά. Έτσι λοιπόν οι συνεταιριστικές τράπεζες θα πρέπει να ανασυγκροτήσουν τα δίκτυα των τραπεζικών θυρίδων τους, προκειμένου να βελτιώσουν όχι μόνο την αποδοτικότητά τους αλλά και την εξυπηρέτηση της πελατείας τους.

7.4 Η αυτοχρηματοδότηση

Σε αυτά τα πλαίσια, είναι σκόπιμο να υπενθυμίσουμε ότι το κεφάλαιο των συνεταιριστικών τραπεζών δεν είναι ανοικτό σε εξωτερικούς μετόχους. Πολλοί όμιλοι συνεταιριστικών τραπεζών στην Ευρώπη προσέφεραν καινούργια εργαλεία, ελκυστικά για τη χρηματοπιστωτική αγορά, των οποίων η αποδοτικότητα και η φερεγγυότητα είναι αντίστοιχη με τις μορφές τοποθετήσεων που προσφέρουν μη συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Πρόκειται για "συμμετοχικούς τίτλους" ή "συνεταιριστικές επενδυτικές βεβαιώσεις" που προσφέρουν η Credit Agricole ή οι Λαϊκές Τράπεζες στη Γαλλία, και είναι εφάμιλλα με τα γερμανικά "Genussscheine"

Εντούτοις, για να ενισχύσουν τα ίδια κεφάλαιά τους οι συνεταιριστικές τράπεζες, θα πρέπει να προσφύγουν κυρίως στην αυτοχρηματοδότηση, δηλαδή οφείλουν να αυξήσουν τα έσοδά τους. Ένα ακραίο παράδειγμα αποτελεί η Rabobank. Σε αυτόν τον τραπεζικό όμιλο, τα ίδια κεφάλαια αποτελούνται αποκλειστικά από τα αποθεματικά και την αλληλέγγυα ευθύνη των μελών. Το γεγονός ότι το μοντέλο αυτό δεν είναι καθόλου κλασικό δεν εμπόδισε την Rabobank να βρεθεί μεταξύ των επικεφαλής του Rating International.

7.5 Η διαδικασία της συγκέντρωσης

Σύμφωνα με επίσημες στατιστικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, περισσότερα από τα μισά αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι συνεταιριστικές τράπεζες. Χρειάζονται,

λοιπόν, αποτελεσματικές τράπεζες οι οποίες, σε ένα περιβάλλον όπου ο ανταγωνισμός εντείνεται συνεχώς, θα είναι ικανές να προσφέρουν στους πελάτες τους ολόκληρη την κλίμακα των χρηματοπιστωτικών προϊόντων σε ανταγωνιστικές συνθήκες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών έχει επιτύχει να αποκτήσει για τα μέλη του, εξαιρέσεις ή μακροπρόθεσμες παρατάσεις, κυρίως στο ζήτημα του συντελεστή φερεγγυότητας και των υψηλών κινδύνων. Εντούτοις, για πολλές συνεταιριστικές τράπεζες, τα παραπάνω δεν θα επιλύσουν το πρόβλημα μιας επαρκούς χορήγησης σε ίδια κεφάλαια. Έτσι μακροπρόθεσμα, η συνένωση θα εμφανίζεται συχνά ως η καλύτερη λύση προκειμένου να έχει ως αποτέλεσμα μία επιχείρηση βέλτιστου μεγέθους. Οι συνενώσεις που περιορίζονται στο άθροισμα των ισολογισμών χωρίς καμία μέριμνα για τα απαραίτητα αποτελέσματα της συνέργειας, δεν έχουν καμία χρησιμότητα. Ο κίνδυνος υφίσταται στον ίδιο βαθμό και για μεγαλύτερα νομικά πρόσωπα, εάν μειωθούν τα περιθώρια τόκων, όχι μόνο εξαιτίας της αύξησης του ανταγωνισμού με τις μεγάλες τράπεζες, του σημαντικότερου κινδύνου και του υψηλότερου κόστους πληροφόρησης, αλλά και λόγω της εντονότερης συνειδητοποίησης των δαπανών εκ μέρους των μελών και των πελατών των μεγάλων επιχειρήσεων. Αντίθετα, οι μικρές συνεταιριστικές τράπεζες που τείνουν να έχουν μεγαλύτερα έξοδα, παρουσιάζουν παρ' όλα αυτά πολύ συχνά καλύτερο αποτέλεσμα από εκείνο των μεγάλων τραπεζών.

Μία άλλη λύση που εφαρμόζεται με επιτυχία από πολλούς ομίλους συνεταιριστικών τραπεζών στην Ευρώπη συνίσταται στη συμμόρφωση με τους κανόνες τραπεζικής εποπτείας σε ενοποιημένη βάση. Αυτή η δυνατότητα αναγνωρίζεται ρητά στην κοινοτική τραπεζική νομοθεσία, και εφαρμόζεται στις Κάτω Χώρες από τον τρίτο όμιλο της Rabobank εδώ και περισσότερα από 20 χρόνια.

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ 31-12-1995

Οργανισμός- Πλήρη Μέλη	Πεντακροσική Τραπεζική	Τραπεζική Καταστήματα	Μέλη	Πελάτες	Προσωπικό	ECU 000.000 Σύνολο Ενεργητικού	ECU 000.000 Καθόριστος	ECU 000.000 Δάνεια	Μεσο- Αγοράς (%)
ΒΕΛΓΙΟ									
Banque CERA Bank	218	953	434 100	1 456 443	4 620	32 070	29 618	18 622	0
Credit Professionnel	(2)	2	(2)	(2)	268	3 673	4 507	2 331	(2)
ΔΑΝΙΑ									
Sammenslutningen Danske Andetkasser	41	47	48 500	91 200	369	734	557	338	1
ΓΕΡΜΑΝΙΑ									
BVR	2 549	19 724	13 429 000	30 000 000	175 850	466 915	353 870	278 878	21
ΙΣΠΑΝΙΑ									
ACC Bank	(2)	48	(2)	166 000	538	1 635	1 392	1 106	2,4
Insti League of Credit Unions	(2)	529	1 784 798	1 784 798	1 456	2 947	2 947	2 555	8
ΙΤΑΛΙΑ									
Banco Cooperativo Español	40	2 432	41	3 644 897	7 974	14 785	12 187	8 829	2,6
Unión Nacional de Cooperativas de Crédito	95	3 141	979 929	5 206 804	11 472	24 318	17 329	11 424	4,4 (2)
ΓΑΛΛΙΑ									
Banques Populaires	30	1 838	1 866 000	3 830 000	26 598	86 903	49 772	41 081	4,7
Credit Agricole	60	8 164	5 590 900	15 000 000	74 380	301 481	222 808	261 860	21
Credit Coopératif	35	200	90 780	239 845	1 975	6 445	2 365	3 890	1,1
Credit Mutuel	18	3 542	5 092 000	8 278 000	22 323	79 427	52 999	35 111	8,9
ΓΥΑΛΙΑ									
Fed. Italiana delle Casse Rurali & Agricole	623	2 498	400 000	4 000 000 (1)	20 000	52 888	41 364	22 665	7,5
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ									
Caisse Centrale Raiffeisen	35	114	5 797	100 522	309	2 016	1 356	813	(2)
ΟΛΛΑΝΔΙΑ									
Rabobank Nederland	547	1 879	595 000	5 500 000 (1)	37 437	142 691	79 426	94 063	38 (1)
ΑΥΣΤΡΙΑ									
Österreichischer Raiffeisenbank	718	2 451	1 719 383	3 500 000 (1)	21 925	84 788	38 344	34 875	24,3
Österreichischer Genossenschaftsverband	80	600	650 000	800 000	5 000	17 090	12 149	10 300	6,5
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ									
ΦΕΝΑΚΑΜ									
ΦΙΛΙΠΠΙΝΙΑ									
Occident (M)	301	990	674 000	2 300 000	91 141	27 736	17 378	16 872	33,8
ΙΟΥΝΑΙ									
Sveinys Alimėnis Hipotekėnė (M)	11	12	83 000 (2)	83 000 (2)	97	3 119	(2)	2 979	2
ΚΥΠΡΟΣ									
The Co-operative Bank (M)	(2)	2 448	1	1 500 000	3 737	4 742	3 484	2 308	2
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ									
Coop Banka	8	20	29	25 000	413	206	79	96	0,5
ΚΥΠΡΟΣ									
Co-operative Central Bank	362	451	418 929	263 318	1 847	3 343	3 074	2 823	36
ΟΥΓΓΑΡΙΑ									
National Fed. of Savings Co-operatives	248	1 800	1 800 000	3 000 000	6 900	1 100	800	500	4,1
Takaribank	17	21	258	7 918	634	228	208	124	1,1
ΠΟΛΩΝΙΑ									
Κράσην Σχμαση Banków Spółdzielczych (3)	563 (1)	563 (1)	(2)	(2)	(2)	2 468 (1)	934 (1)	1 048 (1)	7,2 (1)
ΡΟΥΜΑΝΙΑ									
BANK COOP	(2)	225	7 105	408 800	4 636	367	290	271	8
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ									
Central Co-operative Bank	31	7	573	65 508	991	501	55	52	1,3
ΙΡΑΝΙΑ									
Bord Iscaouh Akhara	(2)	5	(2)	(2)	123	23	(2)	15,2	(2)
ΣΥΝΟΛΟ									
	8 679	54 558	38 778 048	91 277 501	442 973	1 348 375	948 441	735 547	17 (1)

Επεξηγήσεις

- (1): Εκτίμηση
- (2): Μη-διαθέσιμο/δεν ισχύει
- (3): Στατιστικά στοιχεία του 1994

7.6 Η διασυνοριακή συνεργασία

Παρατηρώντας το τραπεζικό τοπίο με μία ευρωπαϊκή προοπτική, καθίσταται προφανές ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες οφείλουν να εντατικοποιήσουν τις διασυνοριακές δραστηριότητές τους. Ο εξευρωπαϊσμός, συνδεδεμένος με την αυξανόμενη κινητικότητα της πελατείας, σημαίνει ότι η μόνη επιλογή που έχουν είναι να προσφέρουν στους πελάτες τους που είναι εγκατεστημένοι στο εξωτερικό τις ίδιες υπηρεσίες με αυτές της χώρας προέλευσης. Αποδεικνύεται, λοιπόν, απαραίτητη η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιριστικών τραπεζών. Αυτή η συνεργασία είναι προσφορότερη όσον αφορά στα έξοδα από το άνοιγμα καταστημάτων ή τη δημιουργία θυγατρικών στο εξωτερικό, γεγονός που θα μπορούσε επιπλέον να οδηγήσει σε ανταγωνισμό μεταξύ των ιδίων των συνεταιριστικών τραπεζών.

Στα πλαίσια αυτά, τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών υιοθέτησαν, από τον Οκτώβριο 1989, μία δήλωση πρόθεσης η οποία προβλέπει τη συνεργασία με σκοπό την προώθηση των συμφερόντων των μελών και των πελατών της και την εδραίωση του κλάδου των συνεταιριστικών τραπεζών στην Ευρώπη. Εξ άλλου, τα κύρια κεντρικά συνεταιριστικά ιδρύματα συνεργάζονται στενά μεταξύ τους εδώ και πολλά χρόνια στα πλαίσια του τραπεζικού ομίλου UNICO.

7.7 Προοπτικές

Σήμερα, οι συνεταιριστικές τράπεζες υπόκεινται σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες στους ίδιους νόμους της αγοράς στους οποίους υπόκεινται οι ανταγωνίστριες μη συνεταιριστικές τράπεζες. Η εναρμόνιση της τραπεζικής νομοθεσίας, ο ανταγωνισμός και τα καινούργια στοιχεία μεταφοράς των πελατών έναντι των τραπεζικών προϊόντων έχουν τις ίδιες οικονομικές επιπτώσεις και για τις συνεταιριστικές τράπεζες.

Η δύναμη του κλάδου συνεταιριστικών τραπεζών βρίσκεται κυρίως στην ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών του, στις στενές σχέσεις με

τα μέλη του και στις σχέσεις εταιρικότητας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, οι οποίες βασίζονται στην εμπιστοσύνη και τη διαφάνεια. Έτσι έχουμε την εκούσια δέσμευση δεκάδων χιλιάδων μελών πολλών Συμβουλίων εποπτείας συνεταιριστικών τραπεζών, τοπικών και περιφερειακών.

Στα πλαίσια του κλάδου των ευρωπαϊκών συνεταιριστικών τραπεζών σχετικά με το ρόλο που έχει διαδραματίσει στην ανάπτυξη των περιφερειών, στις θεμελιώδεις αξίες του συνεταιρισμού και την αναζήτηση της συνεταιριστικής ταυτότητας διεξάγεται μαζί με το γενικότερο δημόσιο διάλογο της κοινωνίας αναφορικά με την ηθική της οικονομίας και της κουλτούρα της επιχείρησης. Οι προσπάθειες που καταβάλλονται για τον προσδιορισμό μιας συνεταιριστικής ταυτότητας, μιας επιχειρηματικής κουλτούρας και των αναπτυξιακών στρατηγικών στα πλαίσια του συνεταιρισμού δεν είναι ένδειξη ότι έχουμε ενδώσει σε ένα θέμα επειδή είναι του συρμού.

Εάν οι συνεταιριστικές τράπεζες καταφέρουν να κερδίσουν το στοίχημα της παρουσίας τους στις τοπικές και περιφερειακές αγορές έχοντας ένα βέλτιστο επιχειρηματικό μέγεθος λαμβανομένων υπόψη των τοπικών και περιφερειακών σχέσεων, και να προσφέρουν στην παραδοσιακή τους πελατεία μία καθολική τραπεζική εξυπηρέτηση ευρωπαϊκής κλίμακας χάρη στα κεντρικά συνεταιριστικά ιδρύματα, έχουν μεγάλες πιθανότητες να ισχυριστούν ότι αναπτύσσουν τη θέση τους αδιάλειπτα και όχι αποσπασματικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι συνεταιριστικές τράπεζες μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη της χώρας, διότι αποτελούν εφαρμογή της ιδέας της συλλογικής ιδιωτικής πρωτοβουλίας και αυτοδιοίκησης, χαρακτηρίζονται από πλήθος ιδιαιτεροτήτων και διέπονται από ηπιότερες ρυθμίσεις, σε σχέση με τα υπόλοιπα πιστωτικά ιδρύματα, στοιχεία που ευνοούν τη δυναμική τους εξέλιξη. Η εδραίωσή τους στην ελληνική περιφέρεια, η διενέργεια συναλλαγών μόνο με μέλη τους τα οποία είναι συγχρόνως ιδιοκτήτες και διαχειριστές τους, και συνεπώς η αμεσότητα και η ευελιξία στη λήψη αποφάσεων και η ταχύτητα στην παροχή πιστώσεων, η απαιτούμενη από το νόμο συγκέντρωση μικρότερου αρχικού κεφαλαίου και η λειτουργία τους χωρίς τις ποικίλες δεσμεύσεις και υποχρεώσεις των εμπορικών τραπεζών, αποτελούν σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν ως ανώνυμες τραπεζικές εταιρίες.

Για την αξιοποίηση των ανωτέρω πλεονεκτημάτων του θεσμού της συνεταιριστικής πίστης, απαραίτητα στοιχεία αποτελούν η λειτουργία των συνεταιριστικών τραπεζών με βάση ιδιωτικό-οικονομικά κριτήρια και σύμφωνα με τους μηχανισμούς της αγοράς, η ανάλογη προς την έκταση των υποχρεώσεών τους οικονομική ευρωστία, η εσωτερική δημοκρατικότητα, η πλήρης διαφάνεια στη διαχείριση καθώς και η διάθεση προσφοράς κοινωνικού έργου. Εξαρχής πρέπει να τίθενται από τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα στόχοι συγκεκριμένοι, ρεαλιστικοί και πραγματοποιήσιμοι, να λαμβάνεται υπόψη η δυναμική των κοινωνικών, δημογραφικών και τοπικών παραγόντων (δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι για τις συνεταιριστικές τράπεζες υφίσταται υψηλός βαθμός συγκέντρωσης κινδύνων σε τοπικό επίπεδο, και συνεπώς αυξημένη πιθανότητα περιέλευσής τους σε αφερεγγυότητα λόγω γεγονότων ανωτέρας βίας που πλήττουν την περιοχή ή λόγω κρίσης της

τοπικής οικονομίας) και να αποφεύγεται η τυχόν πρόωμη και ταχεία επέκταση των εργασιών τους.

Εξάλλου με δεδομένη την πολυπλοκότητα της σύγχρονης τραπεζικής πρακτικής είναι σαφές ότι η διοίκηση και λειτουργία ενός συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος απαιτεί εξειδικευμένη στελέχωση, διαρκή ενημέρωση για τις εξελίξεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές και πλήρη γνώση του γενικότερου θεσμικού πλαισίου σχετικά με την οργάνωση, λειτουργία και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος. Απαραίτητη επίσης καθίσταται η δημιουργία δικτύου συνεταιριστικών τραπεζών με κεντρικούς μηχανισμούς υποστήριξης και εσωτερικού ελέγχου, καθώς και η συνεργασία με αντίστοιχες τράπεζες του εξωτερικού για τη μεταφορά τεχνογνωσίας.

Συγχρόνως πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες δεν λειτουργούν ανταγωνιστικά, αλλά συμπληρωματικά προς τις εμπορικές τράπεζες.

Κοινός στόχος πρέπει να είναι η διατήρηση της τραπεζικής λειτουργίας στο σύνολό της σε υψηλό επίπεδο με τον καθορισμό κοινών κανόνων ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών διαμόρφωσε ένα πλαίσιο αρχών που πρέπει να διέπουν την εν γένει πιστωτική δράση, με στόχο την εξυπηρέτηση των συναλλασσομένων και την προστασία του κύρους των τραπεζών, ενώ Παράλληλα παρέχει τη δυνατότητα στις συνεταιριστικές τράπεζες να ενταχθούν σε αυτή ως τακτικά ή συνδεδεμένα μέλη με μειωμένες εισφορές ή συνδρομές, ώστε να επιτευχθεί η ενιαία εκπροσώπηση των πιστωτικών ιδρυμάτων. Συνεπώς κατά τη διαμόρφωση ενός σύγχρονου πλαισίου κανόνων και διαδικασιών που θα διέπουν τη συνεταιριστική πιστωτική δράση, με σκοπό να ενταχθεί ομαλά στο υπάρχον χρηματοπιστωτικό σύστημα, ο νομοθέτης δεν πρέπει να παρεκκλίνει από την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης (όσον αφορά τη φορολογία, εποπτεία, διαφάνεια κλπ.), ώστε να μην προκληθεί στρέβλωση των όρων του υγιούς

ανταγωνισμού με δυσμενείς επιπτώσεις στη σταθερότητα και ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος και της οικονομίας γενικότερα.

Είναι δεδομένο πως όσο ο ανταγωνισμός, εξελίσσεται σε τοπικό επίπεδο οι Σ.Τ. μπορούν να διατηρήσουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα έναντι των εμπορικών τραπεζών. Εκ των πραγμάτων όμως είναι φυσικό πως οι Σ.Τ. θα αναγκαστούν σταδιακά να αρχίσουν να αναπτύσσονται σε άλλη βάση. Σε αυτή την περίπτωση η επιτυχής πορεία της κάθε Σ.Τ. θα εξαρτηθεί από το πόσο καλά οργανωμένη είναι, πόσο καλά λειτουργεί, και πόσο έτοιμη είναι να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις ανταγωνισμού όχι μόνο σε ελληνικό επίπεδο αλλά και σε ευρωπαϊκό. Με αυτή τη λογική είναι απαραίτητος ο προγραμματισμός επενδύσεων που σταδιακά θα προσδώσουν στις Σ.Τ. και θα τις φέρουν σε ένα επίπεδο τέτοιο ώστε να είναι έτοιμες να προχωρήσουν στα επόμενα στάδια ανάπτυξής τους.

Με αυτόν τον τρόπο οι συνεταιριστικές τράπεζες μπορούν να μετεξελιχθούν σε ισχυρούς και ασφαλείς κινητήριους μηχανισμούς της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης, παρέχοντας στη χώρα μας ένα σπουδαίο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις αναδυόμενες αγορές της Βαλκανικής ενδοχώρας .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Ο ΝΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

ΝΟΜΟΣ υπ' αριθ. 1667 της 5/6 Δεκεμβρίου 1986 «Αστικοί συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α', 196)

Άρθρο 1

«1. Αστικός συνεταιρισμός είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία, χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει ιδίως με τη συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση.

2. Οι συνεταιρισμοί είναι ιδίως παραγωγικοί, καταναλωτικοί, προμηθευτικοί, πιστωτικοί, μεταφορικοί και τουριστικοί.

Στις δραστηριότητες των συνεταιρισμών περιλαμβάνονται ιδίως:

- α) Η κοινή οργάνωση παραγωγής.
- β) Η προμήθεια αγαθών για την κάλυψη επαγγελματικών, βιοτικών και άλλων αναγκών των μελών τους.
- γ) Η παροχή στα μέλη τεχνικής ή οργανωτικής βοήθειας για την αύξηση ή βελτίωση της παραγωγής τους.
- δ) Η μεταποίηση ή διάθεση προϊόντων των μελών τους.
- ε) Η παροχή δανείων, εγγυήσεων, ασφαλειών ή άλλων οικονομικών διευκολύνσεων στα μέλη τους.
- στ) Η επαγγελματική, συνεταιριστική και πολιτιστική εκπαίδευση.
- ζ) Η ικανοποίηση κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών.

3. Για τη σύσταση συνεταιρισμού απαιτείται η σύνταξη καταστατικού που υπογράφεται από δεκαπέντε τουλάχιστον πρόσωπα και καταχώρηση του καταστατικού στο μητρώο συνεταιρισμών του ειρηνοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός σύμφωνα με την παρ. 6 αυτού του άρθρου. Αν πρόκειται για καταναλωτικό συνεταιρισμό το καταστατικό υπογράφεται από εκατό τουλάχιστον πρόσωπα.

4. Το καταστατικό πρέπει να περιέχει:

- α) Την επωνυμία, την έδρα και το σκοπό του συνεταιρισμού. Ως έδρα του συνεταιρισμού ορίζεται δήμος ή κοινότητα.
- β) Το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία και τη διεύθυνση των ιδρυτικών μελών.
- γ) Τους όρους εισόδου και εξόδου των μελών.

- δ) Την έκταση της ευθύνης των συνεταίρων.
- ε) Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας.
- στ) Τον ορισμό προσωρινής διοικητικής επιτροπής που θα μεριμνήσει για την έγκρισή του και τη σύγκληση της πρώτης γενικής συνέλευσης για ανάδειξη των οργάνων διοίκησης του συνεταιρισμού.

5. Η επωνυμία του συνεταιρισμού ορίζεται από το σκοπό του, το είδος του συνεταιρισμού και την έκταση της ευθύνης των συνεταίρων. Ονόματα συνεταίρων ή τρίτων δεν περιλαμβάνονται στην επωνυμία του συνεταιρισμού.

6. Ο ειρηνοδίκης με πράξη του διατάσσει ή αρνείται την καταχώρηση του καταστατικού μέσα σε δέκα ημέρες από την κατάθεσή του. Ο ειρηνοδίκης αρνείται την καταχώρηση όταν λείπουν τα απαραίτητα στοιχεία του καταστατικού ή τούτο περιέχει διατάξεις αντίθετες σε κανόνες αναγκαστικού δικαίου ή στα χρηστά ήθη. Στην περίπτωση αυτή καλεί με πράξη του την προσωρινή διοικητική επιτροπή και της υποδεικνύει τις απαραίτητες διορθώσεις. Κατά της πράξης του ειρηνοδίκης που αρνείται την καταχώρηση η προσωρινή διοικητική επιτροπή δικαιούται να ασκήσει προσφυγή, κατά το άρθρ. 791 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στο μονομελές πρωτοδικείο της περιφέρειας που είναι η έδρα του συνεταιρισμού. Ύστερα από την καταχώρηση, ο γραμματέας του ειρηνοδικείου υποχρεούται μέσα σε 30 ημέρες να στείλει αντίγραφο του καταστατικού με την ημερομηνία καταχώρησης και τον αριθμό μητρώου στο δήμο ή την κοινότητα της έδρας του συνεταιρισμού, στη νομαρχία και στην Υπηρεσία Συνεταιρισμών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

7. Από την κατά την προηγούμενη παράγραφο καταχώρηση ο συνεταιρισμός αποκτά νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα.

8. Προβολή ακυρότητας σχετικά με τη σύσταση του συνεταιρισμού επιτρέπεται μόνο με αγωγή, που ασκείται μέσα σε δύο μήνες από τότε που ο ενάγων έλαβε γνώση της καταχώρησης και πάντως όχι αργότερα από έξι μήνες ύστερα από την καταχώρηση.

Άρθρο 2

«1. Μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν ενήλικοι εφ' όσον δεν τελούν υπό απαγόρευση ή δικαστική αντίληψη και συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του καταστατικού.

2. Δήμοι, κοινότητες ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου μπορούν να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού αν το προβλέπει το καταστατικό.

3. Δεν μπορεί να γίνει μέλος του συνεταιρισμού όποιος μετέχει σε άλλο συνεταιρισμό, που έχει την ίδια έδρα και τον ίδιο σκοπό.

4. Για να γίνει κάποιος μέλος του συνεταιρισμού μετά τη σύστασή του απαιτείται να υποβάλλει, σύμφωνα με τους όρους του καταστατικού, γραπτή αίτηση προς το διοικητικό συμβούλιο που αποφασίζει για την αποδοχή της στην πρώτη του συνεδρίαση.

5. Η εγγραφή των νέων μελών εγκρίνεται από την επόμενη γενική συνέλευ-

ση. Η ιδιότητα του μέλους αποκτάται από την απόφαση αποδοχής της αίτησης από το διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο. Η συμμετοχή των νέων μελών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και η δυνατότητα ανάδειξής τους σε όργανα που προβλέπει ο νόμος αυτός επιτρέπεται μετά την έγκριση εγγραφής από τη γενική συνέλευση. Η ίδια γενική συνέλευση αποφασίζει για τις αιτήσεις εγγραφής των μελών, που δεν έγιναν δεκτές από το διοικητικό συμβούλιο.

6. Η απόφαση της γενικής συνέλευσης κοινοποιείται μέσα σε 20 ημέρες από τη λήξη των εργασιών της στον ενδιαφερόμενο. Κατά της απόφασης επιτρέπεται προσφυγή στο ειρηνοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός, μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίησή της. Το ειρηνοδικείο δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Η απόφαση του ειρηνοδικείου υπόκειται μόνο σε έφεση που ασκείται στο μονομελές πρωτοδικείο της περιφέρειας όπου εδρεύει ο συνεταιρισμός μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης απόφασης και εκδικάζεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Η απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο.

7. Ο συνetaίρος μπορεί να αποχωρήσει από το συνεταιρισμό με γραπτή δήλωσή του που υποβάλλεται στο διοικητικό συμβούλιο τρεις μήνες τουλάχιστον πριν από το τέλος της οικονομικής χρήσης. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει ελάχιστο χρόνο παραμονής του συνetaίρου στο συνεταιρισμό, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 3 χρόνια.

8. Με απόφαση της γενικής συνέλευσης, που λαμβάνεται με την αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία του άρθρ. 5 παρ. 4 και 6 εδάφ. 2, ο συνetaίρος μπορεί να αποκλειστεί από το συνεταιρισμό στις περιπτώσεις που προβλέπει το καταστατικό ή αν, από παράβαση των υποχρεώσεών του, βλάπτονται τα συμφέροντα του συνεταιρισμού. Ο αποκλεισμός γνωστοποιείται με κοινοποίηση αποσπάσματος της απόφασης της γενικής συνέλευσης που περιέχει και τους λόγους αποκλεισμού. Μέσα σε 2 μήνες από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης ο συνetaίρος μπορεί να προσφύγει στο ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός. Στην περίπτωση αυτή ισχύουν οι διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου αυτού. Η απώλεια της ιδιότητας του μέλους επέρχεται από την ημέρα που δημοσιεύεται η τελεσίδικη απόφαση που απορρίπτει την προσφυγή ή από την ημέρα που έληξε άπρακτη η προθεσμία.

9. Στον συνetaίρο που αποχωρεί ή αποκλείεται από το συνεταιρισμό αποδίδεται η συνεταιριστική μερίδα που εισέφερε το αργότερο τρεις μήνες από την έγκριση του ισολογισμού της χρήσης μέσα στην οποία έγινε η αποχώρηση ή ο αποκλεισμός.

Άρθρο 3

1. Κάθε συνetaίρος εγγράφεται για μια υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα που καθορίζεται από το καταστατικό. Αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορε-

τικά, η εισφορά της συνεταιριστικής μερίδας γίνεται μέσα σε ένα μήνα από την καταχώρηση του συνεταιρισμού ή από την εγγραφή του συνεταιίρου.

2. Η συνεταιριστική μερίδα είναι αδιαίρετη και ίση για όλους τους συνεταιίρους:

3. Το καταστατικό μπορεί να επιτρέπει την απόκτηση από κάθε συνetaίρο έως πέντε προαιρετικών μερίδων εκτός από την υποχρεωτική μερίδα. Προκειμένου για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς το καταστατικό μπορεί να επιτρέπει την απόκτηση από κάθε συνetaίρο μέχρι εκατό προαιρετικών μερίδων και μπορεί να ορίζει χωρίς περιορισμό τον αριθμό προαιρετικών μερίδων που μπορούν να αποκτήσουν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Η αξία κάθε προαιρετικής μερίδας είναι ίση με την αξία της υποχρεωτικής.

4. Η συνεταιριστική μερίδα μεταβιβάζεται μόνο σε συνetaίρο. Η μεταβίβαση της συνεταιριστικής μερίδας σε τρίτο γίνεται μόνο ύστερα από συναίνεση του διοικητικού συμβουλίου. Το διοικητικό συμβούλιο αρνείται τη μεταβίβαση, εφ' όσον στο πρόσωπο του τρίτου δεν συντρέχουν οι όροι που απαιτούνται για την είσοδο του συνetaίρου κατά το άρθρ. 2 παρ. 1. Η μεταβίβαση γίνεται με γραπτή συμφωνία και συντελείται με την καταχώρισή της στο μητρώο κατά το άρθρ. 1 παρ. 3.

5. Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση για χρέη των συνetaίρων προς τρίτους: α) η συνεταιριστική μερίδα και β) τα προϊόντα της παραγωγής των μελών από την παράδοσή τους στο συνεταιρισμό για πώληση ή διάθεση στην αγορά αυτούσια ή μετά από μεταποίηση ή επεξεργασία.

Δεν επιτρέπεται η κατάσχεση εις χείρας του συνεταιρισμού ως τρίτου: α) χρημάτων, που έχουν ληφθεί από πιστωτικά ιδρύματα ως δάνειο για λογαριασμό μέλους του και β) απαιτήσεων για παροχές σε είδος του συνεταιρισμού προς τα μέλη του.

Άρθρο 4

1. Η συνεταιριστική μερίδα δεν κληρονομείται ούτε κληροδοτείται, εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Ο συνetaίρος που πέθανε διαγράφεται στο τέλος της χρήσης. Έως τότε οι κληρονόμοι που υπεισέρχονται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του των παρ. 2 και 3 του άρθρου αυτού. Σε περίπτωση που οι κληρονόμοι δεν αποκτούν την ιδιότητα του συνetaίρου, τους αποδίδεται η συνεταιριστική μερίδα που είχε εισφέρει ο κληρονομούμενος υπολογιζομένης της αξίας της σε πραγματικούς όρους.

2. Ο συνetaίρος συμμετέχει στη γενική συνέλευση με μία μόνο ψήφο ανεξάρτητα από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων που διαθέτει. Ο συνetaίρος έχει δικαίωμα να ζητεί πληροφορίες για την πορεία των υποθέσεων του συνεταιρισμού και να παίρνει αντίγραφα των πρακτικών της γενικής συνέλευσης, του ισολογισμού και του λογαριασμού κερδών και ζημιών. Ο συνetaίρος έχει δικαίωμα στα καθαρά κέρδη της χρήσης, σύμφωνα με το άρθρ. 9 παρ. 4 και στο προϊόν της εκκαθάρισης ανάλογα με τις συνεταιριστικές του μερίδες.

3. Κάθε νέος συνεταιίρος υποχρεούται να καταβάλει, εκτός από το ποσό της μερίδας του και εισφορά ανάλογη προς την καθαρή περιουσία του συνεταιρισμού, όπως αυτή προκύπτει από τον ισολογισμό της τελευταίας χρήσης. Η εισφορά αυτή φέρεται σε ειδικό αποθεματικό. Προκειμένου για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς το καταστατικό μπορεί να ορίζει καταβολή μικρότερης εισφοράς. Το καταστατικό μπορεί να ορίζει ότι οι συνεταιίροι υποχρεούνται να καταβάλουν ορισμένο χρηματικό ποσό για την κάλυψη ζημιών του συνεταιρισμού. Το ποσό αυτό καταβάλλεται όταν το αποθεματικό είναι ανεπαρκές για την κάλυψη ζημιών και ύστερα από απόφαση της γενικής συνέλευσης. Ο συνεταιίρος έχει υποχρέωση να συμμετέχει και να συνεργάζεται στη λειτουργία του συνεταιρισμού και να μην προβαίνει σε ενέργειες που βλάπτουν τα συμφέροντα του συνεταιρισμού.

4. Ο συνεταιίρος ευθύνεται εις ολόκληρον για τα χρέη του συνεταιρισμού έναντι των τρίτων, είτε απεριόριστα (συνεταιρισμός απεριόριστης ευθύνης) είτε ως ένα ορισμένο χρηματικό ποσό που ορίζεται από το καταστατικό (συνεταιρισμός περιορισμένης ευθύνης) και είναι ίσο ή πολλαπλάσιο της αξίας κάθε συνεταιριστικής μερίδας. Η ευθύνη του συνεταιίρου υφίσταται και για τα χρέη που είχαν δημιουργηθεί πριν γίνει μέλος και δεν περιλαμβάνει τα χρέη που δημιουργήθηκαν μετά την έξοδό του. Η σχετική αξίωση παραγράφεται μετά παρέλευση ενός έτους από την έξοδο του συνεταιίρου ή από την περάτωση της πτώχευσης ή της εκκαθάρισης.

Άρθρο 5

1. Η γενική συνέλευση του συνεταιρισμού απαρτίζεται από όλα τα μέλη του, που συνέρχονται σε τακτική ή έκτακτη συνεδρίαση όπως ορίζει ο νόμος αυτός.

Τα μέλη μετέχουν και ψηφίζουν στη γενική συνέλευση αυτοπροσώπως, εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Σε συνεταιρισμούς που έχουν περισσότερα από χίλια μέλη, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει γενική συνέλευση από αντιπροσώπους-μέλη του συνεταιρισμού, που εκλέγονται από περιφερειακές συνελεύσεις, ανάλογα με τον αριθμό των συνεταιίρων της περιφέρειας. Η περιφέρεια, ο αριθμός των αντιπροσώπων και η διάρκεια της θητείας τους, ο τρόπος άσκησης των αντιπροσωπευτικών τους καθηκόντων και ο τρόπος ανάκλησής τους καθορίζονται από το καταστατικό.

2. Η γενική συνέλευση συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση μία φορά το έτος ύστερα από πρόσκληση του διοικητικού συμβουλίου και μέσα σε τέσσερις μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής χρήσης. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει δυνατότητα σύγκλησης της γενικής συνέλευσης δύο φορές το έτος.

3. Η γενική συνέλευση συνέρχεται έκτακτα όποτε τη συγκαλέσει το διοικητικό συμβούλιο ή όταν το ζητήσει, ορίζοντας συγχρόνως και το θέμα για συζήτηση, το εποπτικό συμβούλιο ή το 1/10 των μελών του συνεταιρισμού, αλλά όχι λιγότερα από τρία μέλη.

Η πρόσκληση αναγράφει τον τόπο, την ημέρα και την ώρα που θα συνέλθει

η συνέλευση και τα θέματα που θα συζητηθούν. Η πρόσκληση γνωστοποιείται στους συνεταίρους επτά τουλάχιστον ημέρες πριν από τη μέρα της γενικής συνέλευσης με προσωπικές επιστολές ή με άλλο πρόσφορο μέσο, που ορίζεται από το καταστατικό.

Αν το διοικητικό συμβούλιο δε συγκαλέσει τη γενική συνέλευση μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υποβολή της αίτησης του εποπτικού συμβουλίου ή των συνεταίρων, τη σύγκληση διατάζει το ειρηνοδικείο ύστερα από αίτησή τους, εκτός αν κρίνει ότι δε συντρέχει λόγος.

Η γενική συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, όταν κατά την έναρξη της συνεδρίασης παρίστανται τα μισά τουλάχιστο μέλη του συνεταιρισμού. Αν δεν υπάρχει απαρτία, η γενική συνέλευση συνέρχεται ύστερα από επτά ημέρες χωρίς άλλη πρόσκληση, στον ίδιο τόπο και την ίδια ώρα και αποφασίζει για όλα τα θέματα της αρχικής ημερήσιας διάταξης, εφ' όσον κατά την έναρξη της συνεδρίασης παρίσταται το ένα πέμπτο τουλάχιστον των μελών του συνεταιρισμού. Αν δεν υπάρξει και πάλι απαρτία, η γενική συνέλευση συνέρχεται ύστερα από επτά ημέρες χωρίς άλλη πρόσκληση στον ίδιο τόπο και την ίδια ώρα και αποφασίζει για όλα τα θέματα της αρχικής ημερήσιας διάταξης όσα μέλη και αν παρίστανται, ο αριθμός των οποίων στην περίπτωση αυτή δεν επιτρέπεται να είναι κατώτερος των επτά.

4. Για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν τη μεταβολή του σκοπού ή της έδρας του συνεταιρισμού, τη μεταβολή του ποσού της συνεταιριστικής μερίδας ή της ευθύνης των συνεταίρων, τον αποκλεισμό του συνεταίρου, την παράταση, τη διάλυση, την αναβίωση, τη συγχώνευση του συνεταιρισμού ή τη μεταβολή του τρόπου διανομής των κερδών και την ανάκληση και αντικατάσταση μελών του διοικητικού ή του εποπτικού συμβουλίου και των κατά το άρθρο 12 αντιπροσώπων του συνεταιρισμού, η συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται σ' αυτήν τα δύο τρίτα των μελών. «Προκειμένου για καταναλωτικούς, πιστωτικούς συνεταιρισμούς καθώς και σε περιπτώσεις επαναληπτικής ψηφοφορίας σε συνεταιρισμό οποιουδήποτε είδους για λήψη αποφάσεων αυτής της παραγράφου, η συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τα μισά συν ένα τουλάχιστον μέλη. Η επαναληπτική συνέλευση, για θέματα αυτής της παραγράφου σε καταναλωτικούς και πιστωτικούς συνεταιρισμούς βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόν το ένα τρίτο τουλάχιστον των μελών. Η δεύτερη επαναληπτική συνέλευση για θέματα αυτής της παραγράφου σε καταναλωτικούς και πιστωτικούς συνεταιρισμούς με πάνω από χίλια μέλη, βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τουλάχιστον τετρακόσια μέλη¹».

5. Στην αρχή της συνεδρίασης εκλέγεται από τα μέλη ο πρόεδρος και ο γραμματέας της συνέλευσης. Έως την εκλογή του προέδρου τα καθήκοντά του ασκεί ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ή, αν αυτός απουσιάζει, ο αντι-

---

1. Το παραπάνω δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ν. 1667/1986 παρατίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 του ν. 2166/1993 (ΦΕΚ Α', 137/24.8.93).

πρόεδρος ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου ή, αν δεν παραβρίσκεται κανένα, ένα μέλος του συνεταιρισμού που υποδεικνύεται από τη συνέλευση. Ο πρόεδρος διευθύνει τις εργασίες της συνέλευσης και ο γραμματέας τηρεί τα πρακτικά που υπογράφονται από τον πρόεδρο και από τον ίδιο. Στη συνέλευση μπορεί να παρίσταται αντιπρόσωπος της συνεταιριστικής οργάνωσης ανώτερου βαθμού. Η γενική συνέλευση συζητεί και αποφασίζει για τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη. Αν παρίσταται το σύνολο των συνεταίρων η γενική συνέλευση μπορεί να αποφασίζει και για θέματα που δεν περιλαμβάνονται στην πρόσκληση. Στην περίπτωση αυτή η συζήτηση για τα θέματα αυτά αναβάλλεται υποχρεωτικά αν το ζητήσει το ένα εικοστό των μελών, αλλά όχι λιγότερα από τρία. Η ψηφοφορία γίνεται όπως ορίζει το καταστατικό. Ειδικά για αρχαιρεσίες, παροχή εμπιστοσύνης, απαλλαγή από ευθύνη, έγκριση απολογισμού και ισολογισμού και για προσωπικά θέματα η ψηφοφορία είναι μυστική. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και εποπτικού συμβουλίου δεν έχουν δικαίωμα να ψηφίζουν στα θέματα απαλλαγής από την ευθύνη τους.

6. Οι αποφάσεις της γενικής συνέλευσης λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των ψηφισάντων μελών. «Στα θέματα του άρθρου 5 παρ. 4 απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συνεταιρισμού, προκειμένου δε για καταναλωτικούς, πιστωτικούς συνεταιρισμούς πλειοψηφία τουλάχιστον των τεσσάρων πέμπτων των μελών που συγκροτούν την απαρτία της γενικής συνέλευσης¹».

7. Στους συνεταιρισμούς που έχουν πάνω από εκατό μέλη η εκλογή των μελών του διοικητικού συμβουλίου γίνεται με βάση συνδυασμούς υποψηφίων και μεμονωμένες υποψηφιότητες και με το σύστημα της απλής αναλογικής. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τους υποψηφίους οι οποίοι αναγράφονται στο ψηφοδέλτιο με αλφαβητική σειρά.

Το καταστατικό μπορεί να ορίσει ότι οι εκλογές γίνονται με ενιαίο ψηφοδέλτιο, στο οποίο αναγράφονται με αλφαβητική σειρά οι υποψήφιοι χωριστά για κάθε όργανο.

Κάθε μέλος του συνεταιρισμού ψηφίζει όσους υποψήφιους του συνδυασμού της προτίμησής του επιθυμεί, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των μελών του εκλεγόμενου οργάνου με σταυρό που σημειώνεται δίπλα στο όνομα κάθε υποψηφίου.

Ψηφοδέλτια, που δεν έχουν σταυρό προτίμησης ή έχουν σταυρούς περισσότερους από τον αριθμό των συμβούλων που θα εκλεγούν, είναι έγκυρα και υπολογίζονται υπέρ του συνδυασμού, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι σταυροί προτίμησης. Οι έδρες του διοικητικού συμβουλίου κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη. Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του διοικητικού συμβουλίου.

---

1. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 6 του ν. 1667/1986 παρατίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27, παρ. 24 του ν. 2166/1993 (ΦΕΚ Α', 137/24.8.93).

Το πηλίκο της διαίρεσης και σε περίπτωση ύπαρξης κλάσματος ο πλησιέστερος προς το κλάσμα ακέραιος αριθμός αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Αν το κλάσμα ισούται με το μισό της μονάδας, ως εκλογικό μέτρο θεωρείται ο μεγαλύτερος ακέραιος αριθμός. Κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες στο διοικητικό συμβούλιο όσες φορές χωράει το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε. Μεμονωμένος υποψήφιος εκλέγεται μόνο αν λάβει αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων ίσο τουλάχιστο με το εκλογικό μέτρο. Οι έδρες που μένουν αδιάθετες κατανέμονται από μία στους συνδυασμούς εκείνους, που έχουν καταλάβει τουλάχιστο μία έδρα και συγκεντρώνουν υπόλοιπο ψηφοδελτίων μεγαλύτερο από το 1/3 του εκλογικού μέτρου κατά τη σειρά του αριθμού των υπολοίπων. Οι έδρες, που μένουν αδιάθετες και μετά την εφαρμογή της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου, κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών που έχουν το μεγαλύτερο υπόλοιπο ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ισοδυναμίας γίνεται κλήρωση. Από κάθε συνδυασμό εκλέγονται όσοι συγκέντρωσαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Οι υπόλοιποι υποψήφιοι του συνδυασμού είναι αναπληρωματικοί κατά τη σειρά του αριθμού σταυρών προτίμησης που πήραν. Σε κάθε περίπτωση ο συνδυασμός που λαμβάνει την απόλυτη πλειοψηφία πλειοψηφεί και στο Διοικητικό Συμβούλιο.

8. Απόφαση της γενικής συνέλευσης αντίθετη στο νόμο ή στο καταστατικό είναι άκυρη. Την ακυρότητα κηρύσσει το δικαστήριο, αν εγείρει σχετική αγωγή ένα μέλος που δε συμφώνησε ή οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον. Η αγωγή αποκλείεται όταν περάσει ένας μήνας από τότε που πάρθηκε η απόφαση. Η απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα ισχύει έναντι όλων».

Άρθρο 6

«1. Η γενική συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο και αποφασίζει για όλα τα θέματα του συνεταιρισμού.

2. Στην αποκλειστική αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης υπάγονται ιδίως:

- α) Η τροποποίηση του καταστατικού.
- β) Η συγχώνευση, η παράταση της διάρκειας, η διάλυση και η αναβίωση του συνεταιρισμού.
- γ) Η έγκριση των ειδικών κανονισμών εργασίας και προσωπικού.
- δ) Η συμμετοχή σε εταιρία και η αποχώρηση από αυτή.
- ε) Οι γενικοί όροι της δραστηριότητας του συνεταιρισμού ανάλογα με τους σκοπούς τους ιδίως της συγκέντρωσης και της από κοινού πώλησης των προϊόντων τους.
- στ) Η έγκριση του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης.
- ζ) Η εκλογή και η απαλλαγή κάθε ευθύνης του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου καθώς και των αντιπροσώπων του συνεταιρισμού σε δευτεροβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις.
- η) Η επιβολή εισφοράς στα μέλη για την αντιμετώπιση έκτακτων ζημιών ή άλλων εξαιρετικών καταστάσεων.

3. Η γενική συνέλευση μπορεί με απόφασή της να μεταβιβάσει την αρμοδιότητα του εδαφίου ε' της παρ. 2 του άρθρου αυτού στο διοικητικό συμβούλιο».

Άρθρο 7

«1. Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από πέντε τουλάχιστο μέλη που εκλέγονται από τη γενική συνέλευση. Αν στο συνεταιρισμό εργάζονται περισσότερα από είκοσι μη μέλη του συνεταιρισμού, ή αν το προβλέπει το καταστατικό, το ένα τουλάχιστον από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου εκλέγεται από τους εργαζομένους αυτούς. Το μέλος αυτό χάνει τη θέση του στο διοικητικό συμβούλιο όταν πάψει να εργάζεται στο συνεταιρισμό. Με πρόσκληση του συμβούλου που πλειοψήφησε το διοικητικό συμβούλιο συνέρχεται και εκλέγει με μυστική ψηφοφορία τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο, το γραμματέα και τον ταμία. Το διοικητικό συμβούλιο μέσα σ' ένα μήνα πρέπει να δηλώσει την εκλογή του για καταχώριση στο αρμόδιο μητρώο συνεταιρισμών. Η διάρκεια της θητείας του διοικητικού συμβουλίου είναι 3ετής¹.

2. Το διοικητικό συμβούλιο συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση τουλάχιστο μια φορά το μήνα και σε έκτακτη όταν το συγκαλέσει ο πρόεδρος ή το ζητήσει το ένα τρίτο των μελών αλλά όχι λιγότερα από 2 μέλη. Βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα όταν τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από τα απόντα. Εκπροσώπηση μέλους δεν επιτρέπεται. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερτερεί η ψήφος του προέδρου. Οι αποφάσεις καταχωρίζονται στο βιβλίο πρακτικών του διοικητικού συμβουλίου.

3. Μέλος του διοικητικού συμβουλίου δε συμμετέχει στις συνεδριάσεις ούτε έχει δικαίωμα ψήφου, όταν πρόκειται για θέματα που αφορούν άμεσα αυτό, σύζυγο ή συγγενή πρώτου βαθμού.

4. Το διοικητικό συμβούλιο διοικεί και εκπροσωπεί το συνεταιρισμό, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού. Το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να μεταβιβάσει αρμοδιότητές του σε ένα ή περισσότερα μέλη, στο διευθυντή ή σε άλλον υπάλληλο του συνεταιρισμού. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου οφείλουν να καταβάλλουν την επιμέλεια που καταβάλλουν στις δικές τους υποθέσεις κατά τη διαχείριση των υποθέσεων του συνεταιρισμού.

5. Το αξίωμα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο. Κατ' εξαίρεση στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μπορεί με απόφαση της γενικής συνέλευσης να παρέχεται αποζημίωση ανάλογη με το χρόνο απασχόλησής τους. Η αποζημίωση αυτή δεν αποτελεί μισθό ούτε δημιουργεί δικαιώματα ή αξιώσεις από τις διατάξεις της εργατικής ή ασφαλιστικής νομοθεσίας».

---

1. Το έκτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του ν. 1667/1986 παρατίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27, παρ. 25 του ν. 2166/1993. Προηγουμένως η προβλεπόμενη διάρκεια του Δ.Σ. ενός πιστωτικού συνεταιρισμού ήταν διετής.

Άρθρο 8

1. Το εποπτικό συμβούλιο αποτελείται από τρία τουλάχιστο μέλη που εκλέγονται από τη γενική συνέλευση. Το ίδιο πρόσωπο δεν μπορεί να μετέχει και στο διοικητικό και στο εποπτικό συμβούλιο. Τα μέλη του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου δεν επιτρέπεται να έχουν μεταξύ τους συγγένεια μέχρι δεύτερου βαθμού. Αν τα μέλη του συνεταιρισμού είναι λιγότερα από είκοσι πέντε δεν απαιτείται η εκλογή εποπτικού συμβουλίου, εκτός αν ορίζει διαφορετικά το καταστατικό, οπότε ο ελάχιστος αριθμός των μελών μπορεί να είναι και δύο.

Μείωση για οποιονδήποτε λόγο του αριθμού των μελών κάτω των εικοσιπέντε δε θίγει τη σύνθεση και λειτουργία του εποπτικού συμβουλίου μέχρι τη λήξη της θητείας του. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρ. 5 παρ. 7 και 7 παρ. Ι και 2.

2. Το εποπτικό συμβούλιο ελέγχει τις πράξεις του διοικητικού συμβουλίου και την τήρηση των διατάξεων του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης. Το εποπτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα και καθήκον να λαμβάνει γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου ή στοιχείων του συνεταιρισμού, να διενεργεί λογιστικό και διαχειριστικό έλεγχο και να παρακολουθεί την πορεία των υποθέσεων του συνεταιρισμού. Για τη διενέργεια λογιστικού και διαχειριστικού ελέγχου μπορεί να διορίσει έως τρεις ειδικούς συμβούλους ή εμπειρογνώμονες. Το εποπτικό συμβούλιο αν διαπιστώσει παραβάσεις του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης ή παρατυπίες ως προς τη διαχείριση υποδεικνύει στο διοικητικό συμβούλιο την επανόρθωσή τους και συγκαλεί τη γενική συνέλευση, όταν θεωρεί ότι πρόκειται για σοβαρές παραβάσεις ή παρατυπίες που μπορεί να βλάψουν τα συμφέροντα του συνεταιρισμού. Τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου ευθύνονται για κάθε πταίσμα.

Άρθρο 9

«1. Ο συνεταιρισμός τηρεί τα βιβλία που προβλέπει η φορολογική νομοθεσία και επιπλέον:

- α) Βιβλίο μητρώου των μελών στο οποίο καταχωρίζονται με χρονολογική σειρά η ημερομηνία εγγραφής, το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας, ο αριθμός των μερίδων και η αξία τους και η χρονολογία τυχόν διαγραφής των μελών.
- β) Βιβλίο πρακτικών της γενικής συνέλευσης.
- γ) Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου.
- δ) Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων του εποπτικού συμβουλίου.

2. Τα βιβλία υπό στοιχ. α' έως δ' θεωρούνται πριν από τη χρήση τους από τον ειρηνοδίκη στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει την τήρηση και άλλων βιβλίων.

3. Η διαχειριστική χρήση είναι ετήσια και λήγει την 31η Δεκεμβρίου. Η

πρώτη διαχειριστική χρήση λήγει την 31η Δεκεμβρίου του επόμενου έτους. Στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης το διοικητικό συμβούλιο συντάσσει τον ισολογισμό και το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης και τους υποβάλλει στην τακτική γενική συνέλευση για έγκριση. Στη γενική συνέλευση υποβάλλεται και η έκθεση του εποπτικού συμβουλίου. Το διοικητικό συμβούλιο υποβάλλει τον ισολογισμό και το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης στο εποπτικό συμβούλιο για έλεγχο τριάντα ημέρες τουλάχιστον πριν από την ημέρα σύγκλησης της τακτικής γενικής συνέλευσης. Το εποπτικό συμβούλιο συντάσσει έκθεση μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υποβολή των παραπάνω στοιχείων. Ο ισολογισμός, ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης και η έκθεση του εποπτικού συμβουλίου πρέπει να είναι στη διάθεση των συνεταίρων δεκαπέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα σύγκλησης της συνέλευσης. Ο ισολογισμός και ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης δημοσιεύονται μέσα σε ένα μήνα από την έγκρισή τους από τη γενική συνέλευση σε εφημερίδα του νομού όπου ο συνεταιρισμός έχει την έδρα του.

4. Τα καθαρά κέρδη του συνεταιρισμού διατίθενται για το σχηματισμό τακτικού, έκτακτων ή ειδικών αποθεματικών και για διανομή στους συνεταίρους. Για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού παρακρατείται τουλάχιστον το ένα δέκατο των καθαρών κερδών της χρήσης. Η παρακράτηση δεν είναι υποχρεωτική όταν το ύψος του αποθεματικού έχει εξισωθεί με τη συνολική αξία των συνεταιριστικών μεριδίων. Η γενική συνέλευση μπορεί να αποφασίσει για το σχηματισμό ειδικών και έκτακτων αποθεματικών. Το υπόλοιπο των καθαρών κερδών μετά την αφαίρεση των αποθεματικών διανέμεται στους συνεταίρους.

Αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά τα μισά από τα κέρδη αυτά διανέμονται ανάλογα με τις συνεταιριστικές μερίδες και τα άλλα μισά ανάλογα με την ποσοστιαία συμμετοχή τους στις συναλλαγές του συνεταιρισμού. Το καταστατικό καθορίζει τον τρόπο υπολογισμού της ποσοστιαίας συμμετοχής. Προκειμένου για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς η διανομή μερίσματος δεν είναι δυνατή σε ποσοστό που θα υπερβαίνει τα τρία τέταρτα των καθαρών κερδών. Στα καθαρά κέρδη συνυπολογίζονται σύμφωνα με το καταστατικό τα επιστρεφόμενα ποσά, εκπτώσεις ή άλλες μορφές παροχών. Το μέρος των κερδών που δεν διανέμεται διατίθεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης για τους σκοπούς του συνεταιρισμού».

Άρθρο 10

«1. Ο συνεταιρισμός διαλύεται:

- α) Αν τα μέλη του μειωθούν κάτω των 10 ή κάτω των 65 προκειμένου για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.
- β) Όταν λήξει ο χρόνος διάρκειάς του που ορίζει το καταστατικό και δεν αποφασίστηκε η παράτασή του από τη γενική συνέλευση.
- γ) Αν αποφασίσει η γενική συνέλευση.
- δ) Αν κηρυχτεί σε πτώχευση.

Η διάλυση καταχωρίζεται στο μητρώο συνεταιρισμών του ειρηνοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός.

2. Τη διάλυση του συνεταιρισμού ακολουθεί η εκκαθάριση. Αν ο συνεταιρισμός κηρυχθεί σε πτώχευση, ακολουθεί η διαδικασία του εμπορικού νόμου. Την εκκαθάριση διενεργεί το εποπτικό συμβούλιο, εκτός αν το καταστατικό προβλέπει τον ορισμό ειδικών εκκαθαριστών. Ο συνεταιρισμός λογίζεται ότι εξακολουθεί να υφίσταται και μετά τη διάλυσή του εφ' όσον διαρκεί η εκκαθάριση. Κατά την εκκαθάριση διεκπεραιώνονται οι εκκρεμείς υποθέσεις, και ιδίως εισπράττονται οι απαιτήσεις, ρευστοποιείται η περιουσία και πληρώνονται τα χρέη του συνεταιρισμού. Το υπόλοιπο διανέμεται στους συνεταιίρους ανάλογα με τις μερίδες τους, εκτός εάν ορίζει διαφορετικά το καταστατικό.

3. Αν ο συνεταιρισμός διαλύθηκε λόγω λήξης της διάρκειάς του ή λόγω της πτώχευσής του η οποία όμως ανακλήθηκε ή περατώθηκε με συμβιβασμό, είναι δυνατή η αναβίωσή του με απόφαση της γενικής συνέλευσης που καταχωρίζεται στο μητρώο της παρ. 3 του άρθρ. 9.

Σε περίπτωση διάλυσης του συνεταιρισμού για το λόγο που αναφέρεται στην παρ. 1 περίπτ. α', η αναβίωση είναι δυνατή, αν μέσα σε τρεις μήνες συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός μελών και ακολουθήσει μέσα σε ένα μήνα απόφαση της γενικής συνέλευσης που συγκαλείται εκτάκτως για να αποφασίσει για την αναβίωση του συνεταιρισμού. Σε περίπτωση αναβίωσης λογίζεται ότι ο συνεταιρισμός δεν έχει ποτέ διαλυθεί. Η αναβίωση αποκλείεται όταν έχει αρχίσει η διανομή υπόλοιπου στους συνεταιίρους.

4. Δύο ή περισσότεροι συνεταιρισμοί μπορούν να συγχωνευτούν. Για τη συγχώνευση απαιτείται απόφαση των γενικών συνελεύσεων και καταχώρηση του νέου καταστατικού κατά το άρθρ. 1 παρ. 6 στο μητρώο συνεταιρισμών του ειρηνοδικείου εκείνου, στην περιφέρεια του οποίου θα έχει την έδρα του ο μετά τη συγχώνευση συνεταιρισμός. Από την καταχώρηση αυτήν ο νέος συνεταιρισμός υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συνεταιρισμών που συγχωνεύτηκαν. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται απ' αυτόν χωρίς διακοπή.

Άρθρο 11

«1. Αν ο συνεταιρισμός αδυνατεί να πληρώσει τις ληξιπρόθεσμες οφειλές του ή αν κατά τη σύνταξη του ισολογισμού διαπιστωθεί ότι το παθητικό υπερβαίνει το ενεργητικό κατά το ένα τρίτο του συνολικού ποσού της ευθύνης όλων των συνεταιίρων, το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να συγκαλέσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τη γενική συνέλευση με θέμα την επιβολή έκτακτης εισφοράς στους συνεταιίρους. Στη γενική συνέλευση υποβάλλεται ισολογισμός και έκθεση του διοικητικού συμβουλίου για την περιουσιακή κατάσταση του συνεταιρισμού και την προτεινόμενη έκτακτη εισφορά. Η έκτακτη εισφορά επιβάλλεται στα μέλη κατ' αναλογία των συνεταιριστικών μερίδων, αν το αποφασίσει η γενική συνέλευση με την απαρτία του άρθρ. 5 παρ. 4 και απόλυτη

πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συνεταιρισμού. Πίνακας για τις έκτακτες εισφορές που επιβλήθηκαν και τις τυχόν καθυστερούμενες τακτικές εισφορές υποβάλλεται αμέσως από το διοικητικό συμβούλιο στο ειρηνοδικείο και κηρύσσεται απ' αυτό εκτελεστός.

2. Συνεταιρισμός κηρύσσεται σε πτώχευση στις περιπτώσεις του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου:

- α) Με αίτηση οποιουδήποτε δανειστή, αν το διοικητικό συμβούλιο δε συγκαλεί τη γενική συνέλευση για την επιβολή έκτακτης εισφοράς.
- β) Με αίτηση του συνεταιρισμού ή οποιουδήποτε δανειστή, αν η επιβολή έκτακτης εισφοράς αποτύχει. Αρμόδιο για την πτώχευση δικαστήριο είναι το ειρηνοδικείο της έδρας του συνεταιρισμού. Καθήκοντα εισηγητή δικαστή εκτελεί ο ειρηνοδίκης. Σύνδικος διορίζεται αυτός που υποδεικνύει η πλειοψηφία των πιστωτών, εκτός αν σπουδαίος λόγος δεν το επιτρέπει».

Άρθρο 12

«1. Πέντε τουλάχιστον συνεταιρισμοί που διέπονται από αυτό το νόμο και έχουν την έδρα τους στον ίδιο νομό μπορούν να συστήσουν ένωση συνεταιρισμών με σκοπό το συντονισμό και την προώθηση των δραστηριοτήτων των συνεταιρισμών αυτών του νομού. Η γενική συνέλευση της ένωσης συνεταιρισμών απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των συνεταιρισμών που μετέχουν στην ένωση. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται από τις γενικές συνελεύσεις των συνεταιρισμών σε αναλογία ένας στα πενήντα μέλη του συνεταιρισμού. Αν το υπόλοιπο της διαίρεσης του αριθμού των μελών υπερβαίνει τον αριθμό είκοσι πέντε, ο συνεταιρισμός εκλέγει έναν ακόμη αντιπρόσωπο. Συνεταιρισμός με λιγότερα από πενήντα μέλη εκλέγει έναν αντιπρόσωπο. Συνεταιρισμός με περισσότερα από πεντακόσια μέλη εκλέγει δέκα αντιπροσώπους. Κάθε αντιπρόσωπος έχει μια ψήφο στη γενική συνέλευση της ένωσης. Οι συνεταιρισμοί του ίδιου κλάδου κάθε ένωσης συναποτελούν το αντίστοιχο κλαδικό τμήμα της. Η λειτουργία του τμήματος ρυθμίζεται από το καταστατικό της ένωσης. Τα λοιπά θέματα τα οποία αφορούν τη γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο και το εποπτικό συμβούλιο, ρυθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου, οι οποίες αναφέρονται στα αντίστοιχα όργανα των συνεταιρισμών.

2. Οι κλαδικοί συνεταιρισμοί όλης της χώρας μπορούν να συστήσουν την αντίστοιχη ομοσπονδία συνεταιρισμών για το συντονισμό και την προώθηση των δραστηριοτήτων τους. Η γενική συνέλευση της ομοσπονδίας απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των συνεταιρισμών που μετέχουν σ' αυτή. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται στις γενικές συνελεύσεις των συνεταιρισμών σε αναλογία ένας στα πενήντα μέλη τους. Αν το υπόλοιπο της διαίρεσης του αριθμού των μελών είναι μεγαλύτερο του αριθμού είκοσι πέντε, ο συνεταιρισμός εκλέγει έναν ακόμη αντιπρόσωπο. Συνεταιρισμοί με λιγότερα από πενήντα μέλη εκλέγουν έναν αντιπρόσωπο. Συνεταιρισμοί με περισσότερα από πεντακόσια μέλη εκλέγουν δέκα αντιπροσώπους. Κάθε αντιπρόσωπος έχει μία ψήφο στη γενική

συνέλευση της ομοσπονδίας. Τα λοιπά θέματα τα οποία αφορούν τη γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο και το εποπτικό συμβούλιο ρυθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου, οι οποίες αναφέρονται στα αντίστοιχα όργανα των συνεταιρισμών.

3. Οι ομοσπονδίες των κλαδικών συνεταιρισμών και οι ενώσεις συνεταιρισμών όλης της χώρας μπορούν να συστήσουν τη Συνομοσπονδία των Συνεταιρισμών της Ελλάδας για το συντονισμό και τη γενικότερη εκπροσώπηση του συνεταιριστικού κινήματος της Χώρας. Η γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών Ελλάδας απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των ομοσπονδιών και των ενώσεων. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται από τις γενικές συνελεύσεις των ομοσπονδιών σε αναλογία ένα στα πενήντα μέλη των συνεταιρισμών που μετέχουν σ' αυτές. Αν το υπόλοιπο της διαίρεσης του αριθμού των μελών υπερβαίνει τον αριθμό είκοσι πέντε, η ομοσπονδία εκλέγει έναν ακόμη αντιπρόσωπο. Ομοσπονδία με λιγότερα από πενήντα μέλη πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών που μετέχουν σ' αυτήν εκλέγει έναν αντιπρόσωπο. Κάθε αντιπρόσωπος έχει μία ψήφο στη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών Ελλάδας. Στη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών Ελλάδας συμμετέχουν όλες οι ενώσεις συνεταιρισμών με δύο αντιπροσώπους η καθεμιά.

4. Τα λοιπά θέματα τα οποία αφορούν τη γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο και το εποπτικό συμβούλιο ρυθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου, οι οποίες αναφέρονται στα αντίστοιχα όργανα των συνεταιρισμών.

5. Για τη σύσταση, την είσοδο νέων μελών, τη λειτουργία και τη διάλυση της ένωσης, της ομοσπονδίας και της συνομοσπονδίας των συνεταιρισμών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του νόμου αυτού.

Για την εκλογή αντιπροσώπων οι διατάξεις του άρθρ. 5 παρ. 7 και 8 ισχύουν αναλογικά. Στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου της ένωσης συνεταιρισμών καλούνται να λάβουν μέρος, χωρίς ψήφο, ένας εκπρόσωπος του εργατικού κέντρου και ένας εκπρόσωπος της ένωσης δήμων και κοινοτήτων του νομού. Στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών Ελλάδας καλούνται να λάβουν μέρος, χωρίς ψήφο, ένας εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.), ένας εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.) και ένας εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματικών και Βιοτεχνών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.)»

Άρθρο 13

«1. Η μέριμνα για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών καθώς και η εποπτεία τους ανήκει στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας. Για την άσκησή τους συνιστάται στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας Υπηρεσία Συνεταιρισμών. Στις αρμοδιότητες της υπηρεσίας ανήκει:

- α) Η υποβοήθηση της ανάπτυξης του συνεταιριστικού κινήματος.
- β) Η υποβολή προτάσεων ή εισηγήσεων σε θέματα κυβερνητικής πολιτικής που σχετίζονται με τους συνεταιρισμούς.
- γ) Η επεξεργασία σχεδίων νόμων, διαταγμάτων και κανονιστικών αποφάσεων που αφορούν την οργάνωση, τη λειτουργία και τη δράση των συνεταιρισμών.
- δ) Η επεξεργασία πρότυπων καταστατικών και η διοργάνωση συνεταιριστικών σεμιναρίων, μαθημάτων και διαλέξεων.
- ε) Η προώθηση της συνεταιριστικής εκπαίδευσης και έρευνας.
- στ) Η υποβοήθηση των εποπτικών συμβουλίων των συνεταιρισμών όλων των μορφών και βαθμών στην άσκηση των καθηκόντων τους.

2. Η οργάνωση και η λειτουργία της υπηρεσίας συνεταιρισμών ρυθμίζεται με π. δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Εθνικής Οικονομίας μέσα σ' ένα έτος από τη δημοσίευση αυτού του νόμου. Με το ίδιο π. δ/γμα προβλέπεται η σύσταση, οργάνωση και λειτουργία περιφερειακών υπηρεσιών καθώς και η κατάργηση, η υπαγωγή ή ο συντονισμός τυχόν άλλων υπηρεσιών που έχουν το ίδιο ή παραπλήσιο αντικείμενο.

3. Συνιστάται συμβούλιο συνεταιρισμών που εδρεύει στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας με γνωμοδοτικές και συμβουλευτικές αρμοδιότητες στα θέματα των συνεταιρισμών. Το συμβούλιο Συνεταιρισμών συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας. Το συμβούλιο συνεταιρισμών αποτελείται από τον πρόεδρο που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, το διευθυντή της υπηρεσίας συνεταιρισμών, έναν ειδικό επιστήμονα με συνεταιριστική κατάρτιση και εμπειρία που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, έναν εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας, ένα εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων, έναν εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδας καθώς και έξι αντιπροσώπους των συνεταιρισμών, που εκλέγονται από τη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών Ελλάδας και από τους οποίους ένας τουλάχιστον είναι αντιπρόσωπος των καταναλωτικών συνεταιρισμών. Σε περίπτωση δημιουργίας περισσότερων Συνομοσπονδιών, οι έξι αντιπρόσωποι αναδεικνύονται ανάλογα με τη δύναμη των μελών που αντιπροσωπεύουν οι Συνομοσπονδίες. Έως τη σύσταση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών τους έξι αντιπροσώπους ορίζει ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας μεταξύ των προτεινόμενων από τις ενώσεις συνεταιρισμών.

4. Ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας ζητεί τη γνώμη του συμβουλίου συνεταιρισμών σε θέματα συνεταιριστικής πολιτικής.»

Άρθρο 14

«1. Το ειρηνοδικείο τηρεί μητρώο των συνεταιρισμών που εδρεύουν στην περιφέρειά του. Το μητρώο περιέχει:

- α) Την επωνυμία και το σκοπό του συνεταιρισμού.
- β) Την κατηγορία του συνεταιρισμού σε σχέση με την ευθύνη των συνεταίρων.

γ) Τα ονοματεπώνυμα των νόμιμων εκπροσώπων του συνεταιρισμού.

Στο ειδικό βιβλίο καταχωρίζεται κάθε μεταβολή των παραπάνω στοιχείων. Αν μεταφερθεί η έδρα του συνεταιρισμού γίνεται η σχετική σημείωση και στο μητρώο της αρχικής εγγραφής.

2. Με π.δ/γμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Δικαιοσύνης, καθορίζεται ο τύπος του μητρώου και κάθε λεπτομέρεια σχετική με αυτό και την τήρησή του.

3. Ο συνεταιρισμός δεν μπορεί να αντιτάξει σε τρίτο, πριν από την καταχώρηση στο μητρώο γεγονότα που έπρεπε να είχαν καταχωρηθεί κατά το προηγούμενο άρθρο, εκτός αν ο τρίτος τα ε γνώριζε. Καθένας μπορεί να λαμβάνει γνώση των εγγραφών του μητρώου και να παίρνει επικυρωμένα αντίγραφα ή αποσπάσματα από αυτό και των δικαιολογητικών του. Το ειρηνοδικείο χορηγεί πιστοποιητικό για την ύπαρξη ή όχι ορισμένης εγγραφής».

Άρθρο 15

«1. Τιμωρούνται με φυλάκιση έως ένα έτος, εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και οι υπάλληλοι συνεταιριστικών οργανώσεων, αν:

- α) Εν γνώσει παρέχουν στη γενική συνέλευση ή σε εκείνον που διενεργεί το διαχειριστικό έλεγχο ψευδή στοιχεία ή αρνούνται ή αποκρύπτουν αληθή στοιχεία-γεγονότα ή περιστατικά που αφορούν την οικονομική κατάσταση του συνεταιρισμού.
- β) Εν γνώσει τους προβαίνουν σε ψευδείς ή εικονικές εγγραφές στα βιβλία του συνεταιρισμού ή συντάσσουν ψευδείς ή εικονικούς ισολογισμούς του συνεταιρισμού.
- γ) Αρνούνται να παραδώσουν ή αποκρύπτουν από εκείνον που διενεργεί διαχειριστικό έλεγχο τα τηρούμενα στοιχεία ή βιβλία ή παρεμποδίζουν με οποιοδήποτε τρόπο τη διενέργειά του.

2. Η φυλάκιση έως ένα έτος, εφ' όσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, τιμωρούνται τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου ή εκείνος που διενεργεί διαχειριστικό έλεγχο, αν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους παρέχουν εν γνώσει τους ψευδή στοιχεία ή αποκρύπτουν ή αρνούνται αληθή γεγονότα ή περιστατικά, που αφορούν τη διαχείριση ή την οικονομική κατάσταση του συνεταιρισμού και περιήλθαν σε γνώση τους από την εποπτεία ή τον έλεγχο που έκαναν.

3. Τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή με χρηματική ποινή ή και με τις δύο ποινές εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, όποιος παρεμποδίζει τις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου ή της γενικής συνέλευσης των μελών των συνεταιριστικών οργανώσεων, χρησιμοποιώντας σωματική βία ή απειλή σωματικής βίας ή άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης.

4. Τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος, εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, όποιος:

- α) Ενεργεί πράξεις διοίκησης ή διαχείρισης ή εποπτείας ή ελέγχου μετά τη λήξη της θητείας του.
- β) Ψηφίζει χωρίς δικαίωμα ή ψηφίζει πολλές φορές ή δίνει πολλαπλή ψήφο ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο μπορεί να προκαλέσει την παραγωγή μη γνήσιου αποτελέσματος εκλογής ή νοθεύει το γνήσιο αποτέλεσμα εκλογής για την ανάδειξη διοικητικών συμβουλίων, εποπτικών συμβουλίων και αντιπροσώπων των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Άρθρο 16

«1. Επιτρέπεται η μετατροπή κάθε τύπου εταιρίας σε συνεταιρισμό του νόμου αυτού.

2. Για τη μετατροπή ανώνυμης εταιρίας και εταιρίας περιορισμένης ευθύνης απαιτείται απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων που λαμβάνεται σύμφωνα με τα άρθρ. 29 παρ. 3-5 και 31 παρ. 2 του κωδικοποιημένου νόμου 2190/1920 ή της συνέλευσης των εταίρων, που λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρ. 38 παρ. 1 του Νόμ. 3190/1955.

3. Για τη μετατροπή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας απαιτείται ομόφωνη απόφαση των εταίρων.

4. Σε κάθε περίπτωση η απόφαση πρέπει να περιβληθεί τον απαιτούμενο για τη σύσταση του συνεταιρισμού τύπο και να περιέχει τα απαραίτητα κατά τον παρόντα νόμο στοιχεία του καταστατικού.

5. Από την καταχώρηση της απόφασης στο μητρώο συνεταιρισμών συντελείται η μετατροπή και ο συνεταιρισμός υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταιρειών που μετατράπηκαν και συνεχίζει τις εκκρεμείς δίκες χωρίς διακοπή τους».

Άρθρο 17

«1. Για θέματα που δεν ρυθμίζονται από το νόμο αυτό εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις του εμπορικού και του αστικού δικαίου.

2. Οι συνεταιρισμοί που υπάρχουν σήμερα πρέπει να εγγραφούν στο μητρώο συνεταιρισμών και να προσαρμόσουν το καταστατικό τους στις διατάξεις αυτού του νόμου μέσα σε δύο χρόνια από την έναρξη της ισχύος του.

Με π.δ/γμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, είναι δυνατή η παράταση της παραπάνω προθεσμίας.

Σημ: Η ως άνω προθεσμία παρατάθηκε για ένα χρόνο από την ημερομηνία λήξης της με το άρθρο μόνο του Π.Δ. 64/30 Ιαν. - 6 Φεβρ. 1989 (ΦΕΚ Α' 33).

3. Από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου παύει να ισχύει ο Νομ. 602/1915, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα, καθώς και κάθε άλλη διάταξη που αντίκειται στο νόμο αυτόν ή αναφέρεται σε θέματα που ρυθμίζονται από αυτόν.

4. Οι οικοδομικοί συνεταιρισμοί και οι συνεταιρισμοί φαρμακοποιών διέπονται και από την ισχύουσα για αυτούς νομοθεσία.

5. Σε υφιστάμενους συνεταιρισμούς με περισσότερα από χίλια μέλη, η γενική συνέλευση, που συγκαλείται για να επιφέρει την αναγκαία προσαρμογή στο καταστατικό προκειμένου να καταστεί δυνατή η εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρ. 5, βρίσκεται σε απαρτία με το ένα τρίτο των μελών και η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των ψηφισάντων μελών.

6. Οι διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας που αφορούν τους συνεταιρισμούς διατηρούνται σε ισχύ».

Άρθρο 18

«1. Η ίδρυση συνεταιρισμού και η τροποποίηση του καταστατικού του, η μετατροπή εταιρίας καθώς και η εισφορά μηχανικού εξοπλισμού σε αστικό συνεταιρισμό υπόκεινται μέχρι τις 31.12.89 στο ήμισυ των υπό της κειμένης νομοθεσίας προβλεπομένων τελών ή φόρων.

2. Παρέχεται προσωρινή ατέλεια στις εισαγωγές πρώτων υλών, που πραγματοποιούνται από συνεταιρισμούς επαγγελματιοτεχνών εφ' όσον πρόκειται να μεταποιηθούν σε έτοιμα προϊόντα στα εργαστήρια των μελών τους, με σκοπό την εξαγωγή, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις.

3. Οι παραπάνω απαλλαγές και ατέλειες εφαρμόζονται και στις ενώσεις συνεταιρισμών».

Άρθρο 19

(Διάταξη μεταβατικού χαρακτήρα που δεν ισχύει τώρα).

Άρθρο 20

Ο νόμος αυτός αρχίζει να ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ
ΒΑΣΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

α) ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Αριθ. 2258/2.11.93.
(ΦΕΚ Α΄, 196/18.11.93)

Θέμα: Καθορισμός πλαισίου λειτουργίας και εποπτείας πιστωτικών ιδρυμάτων υπό τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών του Νόμου 1667/1986.

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, αφού έλαβε υπόψη:

- α) το άρθρο 1 του Ν. 1266/82 «όργανα ασκήσεως της νομισματικής, πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής και άλλες διατάξεις»,
- β) τον ΑΝ 1665/51 «περί λειτουργίας και ελέγχου τραπεζών» και το ΝΔ 588/48 «περί ελέγχου της πίστωσης»,
- γ) το Ν. 1667/86 «αστικοί συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις»,
- δ) το Ν. 2076/92 «ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλες συναφείς διατάξεις»,
- ε) το Ν. 1083/80 «περί αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζογραμματίων»,
- στ) τις ΠΔ/ΤΕ 2053/92 και 2054/92 σχετικά με τον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων και το συντελεστή φερεγγυότητας, αντίστοιχα, των πιστωτικών ιδρυμάτων,
- ζ) τις ΠΔ/ΤΕ 1955/91 και 1976/91, όπως ισχύουν, που αφορούν στη χορήγηση δανείων σε δραχμές και συνάλλαγμα αντίστοιχα από πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα,
- η) τις αποφ. ΕΝΠΘ 448/2/90 και 521/2/93 και την ΠΔ/ΤΕ 1895/91 που αφορούν στις τοποθετήσεις σε τίτλους των πιστωτικών ιδρυμάτων,
- θ) την ΠΔ/ΤΕ 1959/91, όπως ισχύει, σχετικά με τις δεσμεύσεις επί καταθέσεων των τραπεζών,
- ι) την από 31.8.93 σχετική εισήγηση των Διευθύνσεων Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών και Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών της Τράπεζας της Ελλάδος και
- ια) τη σκοπιμότητα καθορισμού θεσμικού πλαισίου λειτουργίας και εποπτείας πιστωτικών ιδρυμάτων υπό τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ τα ακόλουθα:

A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. α) Επιτρέπεται στα πιστωτικά ιδρύματα υπό τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών του Ν. 1667/1986 να διενεργούν εργασίες που κατά τις ισχύουσες διατάξεις αποτελούν αντικείμενο δραστηριότητας των εμπορικών τραπεζών που λειτουργούν στην Ελλάδα.

β) Οι διατάξεις που αφορούν στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα εφαρμόζονται ανάλογα και στα πιστωτικά ιδρύματα υπό τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών.

Διευκρινίζεται ότι πιστωτικοί συνεταιρισμοί που δεν έχουν υποβάλει, σύμφωνα με τη διαδικασία της παρ. ΒΙΙ/2 της παρούσας Πράξης, αίτηση για παροχή άδειας λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος, μέχρι την κοινοποίηση της παρούσας Πράξης, δεν δύνανται να δέχονται καταθέσεις και να χορηγούν δάνεια (άρθρο 4 του Ν. 2076/92).

2. Τα πιστωτικά ιδρύματα υπό τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών συναλλάσσονται αποκλειστικά με τα μέλη τους, άλλα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και το Ελληνικό Δημόσιο. Συναλλαγές με άλλα πρόσωπα πλην των ανωτέρω επιτρέπονται μόνο εφόσον σ' αυτές συμμετέχει και μέλος του συνεταιρισμού.

3. α) Το ύψος των πάσης φύσεως πιστωτικών διευκολύνσεων και συμμετοχών στον ίδιο συνεταίρο, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το πέντε τοις εκατό (5%) των ιδίων κεφαλαίων του συνεταιρισμού.

β) Το ύψος της χρηματοδότησης των φυσικών προσώπων-μελών καθορίζεται από τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς εντός του ανωτέρω ορίου (παράγραφος Α3α) κατά την κρίση τους, μη εφαρμοζομένων των διατάξεων της παραγρ. Δ' της ΠΔ/ΤΕ 1955/91, όπως ισχύει.

γ) Οι επενδύσεις των πιστωτικών συνεταιρισμών σε μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων και μετοχικούς τίτλους πάσης φύσεως διέπονται από τις διατάξεις της απόφ. ΕΝΠΘ 521/2/93 σε συνδυασμό με τις διατάξεις της ΠΔ/ΤΕ 1895/91, όπως ισχύει, με εξαίρεση το συνολικό ύψος των κεφαλαίων που διατίθενται για επενδύσεις που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της πρώτης παραγράφου της απόφ. ΕΝΠΘ 521/2/93, το οποίο προκειμένου για τους συνεταιρισμούς περιορίζεται στο 10% των ιδίων κεφαλαίων τους. Στις συμμετοχές των πιστωτικών συνεταιρισμών σε επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα εφαρμόζονται οι διατάξεις της απόφ. ΕΝΠΘ 448/2/90, όπως ισχύει.

δ) Απαγορεύεται στους πιστωτικούς συνεταιρισμούς να διενεργούν εργασίες αναδόχου έκδοσης τίτλων (UNDERWRITING).

4. α) Επιτρέπεται στους πιστωτικούς συνεταιρισμούς να τηρούν σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις τρεχούμενους λογαριασμούς στην Τράπεζα της Ελλάδος και να συμμετέχουν στη διατραπεζική αγορά δραχμών και συναλλάγματος. Το συνολικό ύψος των αντλήσεων από τη διατραπεζική αγορά δραχμών και συναλλάγματος δε δύναται να υπερβαίνει το 10% και 5% αντίστοιχα των ιδίων κεφαλαίων κάθε συνεταιρισμού. Οι τοποθετήσεις στη διατραπεζική αγορά δεν υπόκεινται σε περιορισμό.

β) Το ύψος της ανοικτής συναλλαγματικής θέσης κατά πιστωτικό συνεταιρισμό καθορίζεται από τη Διεύθυνση Συναλλάγματος της Τράπεζας της Ελλάδος εντός ανώτατου ορίου που αντιστοιχεί σε ποσοστό 5% των ιδίων κεφαλαίων τους.

5. Οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί δύναται να αναπροεξοφλούν συναλλαγματικές και γραμμάτια εις διαταγήν στην Τράπεζα της Ελλάδος καθώς και να χρηματοδοτούνται από την Τράπεζα της Ελλάδος έναντι ενεχύρου τίτλων του Δημοσίου, σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2185/93, μέχρι τα ακόλουθα κατά περίπτωση ανώτατα όρια:

α) για πιστωτικούς συνεταιρισμούς που με βάση τα ίδια κεφάλαιά τους επιτρέπεται να έχουν μέλη σε ολόκληρη τη χώρα, την περιφέρεια Αττικής ή το νομό Θεσσαλονίκης ισχύουν τα προβλεπόμενα από την ΠΔ/ΤΕ 2186/1993 ελάχιστα όρια δρχ. 200 εκατ. προκειμένου για αναπροεξοφλήσεις και δρχ. 300 εκατ. προκειμένου για χρηματοδοτήσεις επ' ενεχύρω τίτλων του Δημοσίου.

β) για πιστωτικούς συνεταιρισμούς που με βάση τα ίδια κεφάλαιά τους επιτρέπεται να έχουν μέλη μόνον εντός ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων νομών τα όρια θα είναι ίσα με τα ποσά που προκύπτουν κατά περίπτωση από τον πολλαπλασιασμό του λόγου των ιδίων κεφαλαίων τους προς το ελάχιστο ύψος ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων (σήμερα δρχ. 4.000 εκατ.) επί τα προβλεπόμενα από την ΠΔ/ΤΕ 2186/1993 ελάχιστα όρια αναπροεξοφλήσεως και χρηματοδοτήσεως αντίστοιχα.

6. Οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί υπόκεινται στις υποχρεωτικές δεσμεύσεις επί καταθέσεων σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 1959/1991, όπως ισχύει. Ειδικά για τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς που λειτουργούν κατά τη δημοσίευση της παρούσας η δέσμευση θα εφαρμοσθεί για πρώτη φορά επί των υπολοίπων της 31.12.1993 προκειμένου για το έντοκο τμήμα της δέσμευσης και της 31.12.1994 προκειμένου για το άτοκο τμήμα της.

7. α) Οι διατάξεις που αφορούν την εποπτεία και τον έλεγχο των πιστωτικών ιδρυμάτων από την Τράπεζα της Ελλάδος εφαρμόζονται και στους πιστωτικούς συνεταιρισμούς. Ειδικά για τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς ο συντελεστής φερεγγυότητας (ΠΔ/ΤΕ 2054/92) ορίζεται σε ποσοστό 10%. Τα στοιχεία που υποβάλλονται στην Τράπεζα της Ελλάδος για την άσκηση της εποπτείας θα περιέχονται σε λογαριασμούς (κωδικούς αριθμούς και τίτλους) του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των Τραπεζικών Επιχειρήσεων (ΠΔ 384/1992).

β) Οι οικονομικές καταστάσεις (ισολογισμοί, αποτελέσματα χρήσεως) των πιστωτικών ιδρυμάτων υπό τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών πρέπει να ελέγχονται από αναγνωρισμένους ορκωτούς ελεγκτές.

γ) Ανατίθεται στη Γενική Επιθεώρηση Τραπεζών της Τράπεζας της Ελλάδος να καθορίσει τις λεπτομέρειες και τη διαδικασία που απαιτούνται για τον έλεγχο και την εποπτεία των πιστωτικών συνεταιρισμών.

B. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΑΔΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Για την παροχή άδειας λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος σε πιστωτικούς συνεταιρισμούς από την Τράπεζα της Ελλάδος πρέπει να πληρούνται οι σχετικοί όροι και προϋποθέσεις του Ν. 2076/92 καθώς και οι ακόλουθοι ειδικοί όροι:

I. Μέλη

1. Οι συνεταιίροι-μέλη των πιστωτικών συνεταιρισμών έχουν, κατά την έγκριση της αίτησης εγγραφής τους, κατοικία ή έδρα (προκειμένου για νομικά πρόσωπα), στο γεωγραφικό διαμέρισμα που προσδιορίζεται με βάση τα ίδια κεφάλαια του κάθε συνεταιρισμού (περιπτώσεις α και β της παραγράφου ΒΙΙ1).

2. Η ίδια προϋπόθεση απαιτείται προκειμένου για τα μέλη του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου καθώς και για τα δύο εξίσου υπεύθυνα άτομα που θα έχουν την ευθύνη λειτουργίας και διαχείρισης του πιστωτικού συνεταιρισμού καθόλη τη διάρκεια της θητείας τους.

3. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται σε νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, των οποίων τα μέλη κατάγονται από την περιοχή εντός της οποίας δραστηριοποιείται ο συνεταιρισμός και η έδρα τους βρίσκεται σε άλλη περιοχή της χώρας, να είναι μέλη πιστωτικού συνεταιρισμού.

II. Αρχικό Κεφάλαιο (Βλ. και ΕΝΠΘ 541/2/7.4.94, παρακάτω)

1. Ελάχιστο καταβεβλημένο κεφάλαιο δραχμών:

α) εξακοσίων εκατομμυρίων (δρχ. 600.000.000) προκειμένου για συνεταιρισμούς που εγγράφουν ως μέλη κατοίκους αποκλειστικά του νομού της έδρας τους. Ειδικά για τους συνεταιρισμούς που εγγράφουν ως μέλη τους κατοίκους της περιφέρειας Αττικής και του νομού Θεσσαλονίκης ισχύει το ελάχιστο όριο του εδαφίου (γ) της παρούσας παραγράφου.

β) δύο δισεκατομμυρίων (δρχ. 2.000.000.000) προκειμένου για συνεταιρισμούς που εγγράφουν ως μέλη αποκλειστικά κατοίκους του νομού της έδρας τους και των όμορων νομών ή, εναλλακτικά, της διοικητικής περιφέρειας της έδρας τους, και

γ) τεσσάρων δισεκατομμυρίων (δρχ. 4.000.000.000) προκειμένου για συνεταιρισμούς που εγγράφουν ως μέλη κατοίκους όλων των περιοχών της χώρας.

2. α) Το σύνολο του απαιτούμενου αρχικού κεφαλαίου κατατίθεται στην Τράπεζα της Ελλάδος μία τουλάχιστον εργάσιμη ημέρα πριν από την ημερομηνία κοινοποιήσεως της απόφασης με την οποία παρέχεται άδεια λειτουργίας του συνεταιρισμού ως πιστωτικού ιδρύματος και αναλαμβάνεται από την επόμενη εργάσιμη ημέρα της ημερομηνίας κατάθεσής του.

β) Από τη σύσταση του συνεταιρισμού, σύμφωνα με το Ν. 1667/86, έως την κατάθεση του συνόλου του αρχικού συνεταιριστικού κεφαλαίου στην Τράπεζα της Ελλάδος, τα ποσά των συνεταιριστικών μερίδων που καταβάλλονται για το σχηματισμό του κεφαλαίου τοποθετούνται σε έντοκες καταθέσεις σε πιστωτικά ιδρύματα ή σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου ανάλογης διάρκειας.

γ) Η αίτηση για την παροχή άδειας καθώς και τα απαιτούμενα δικαιολογη-

τικά στοιχεία υποβάλλονται στην Τράπεζα της Ελλάδος μόνο αφού προηγουμένως έχει συγκεντρωθεί το σύνολο του απαιτούμενου ελάχιστου αρχικού κεφαλαίου και αυτό ευρίσκεται τοποθετημένο ως ορίζεται στο ανωτέρω εδάφιο (β).

Από τις διατάξεις της παρούσας Πράξης δεν προκύπτει δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Η Πράξη αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α΄).»

β) ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ Ε.Ν.Π.Θ. Αριθ. 541/7.4.94

Θέμα 2: Τροποποίηση της ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.93 που αφορά στο πλαίσιο λειτουργίας και εποπτείας πιστωτικών ιδρυμάτων με τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών του Νόμου 1667/1986

«Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ, αφού έλαβε υπόψη:

α) το Ν. 2076/92 «ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλες συναφείς διατάξεις» καθώς και το Ν. 1667/86 περί Αστικών Συνεταιρισμών,

β) την ως άνω ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.93,

γ) σχετική εισήγηση της Διεύθυνσης Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ

να τροποποιήσει και συμπληρώσει τις σχετικές διατάξεις της ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.93 ως εξής:

1. Οι διατάξεις περί ελάχιστου αρχικού κεφαλαίου των παραγράφων 1β και 1γ του τμήματος ΙΙ, κεφ. Β, της ως άνω Πράξης (δρχ. 2.000 εκατ. ή δρχ. 4.000 εκατ.) δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις όπου η εγγραφή, αντιστοίχως, μελών που κατοικούν εκτός του νομού της έδρας ή των όμορων νομών, δεν συνοδεύεται από οποιασδήποτε μορφής εγκατάσταση των συνεταιρισμών στις περιοχές κατοικίας των εν λόγω μελών.
2. Η διάταξη της παραγράφου 1β (β εδάφιο) του κεφ. Α αντικαθίσταται ως εξής: «Πιστωτικοί συνεταιρισμοί που δεν έχουν λάβει άδεια λειτουργίας από την Τράπεζα της Ελλάδος, ως πιστωτικά ιδρύματα, σύμφωνα με την παρούσα δεν επιτρέπεται να δέχονται καταθέσεις από οιονδήποτε».
3. Η παράγραφος 2 του τμήματος Ι, κεφ. Β, αντικαθίσταται ως εξής:
«Η πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου καθώς και το ένα τουλάχιστον από τα δύο πρόσωπα που είναι εξίσου υπεύθυνα για τη λειτουργία και τον προσανατολισμό της δραστηριότητας του πιστωτικού συνεταιρισμού πρέπει να έχουν την κατοικία τους στο γεωγραφικό

διαμέρισμα που προσδιορίζεται με βάση το αρχικό κεφάλαιο του κάθε συνεταιρισμού (παράγρ. 1α, 1β, του τμήματος II, κεφ. Β)».

4. Η παράγραφος 2 του τμήματος II, κεφ. Β, αντικαθίσταται ως εξής:

«Ως προς την καταβολή του κεφαλαίου και τους λοιπούς όρους και προϋποθέσεις για την παροχή άδειας πιστωτικού ιδρύματος σε πιστωτικούς συνεταιρισμούς εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 2076/92».

Από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης, δεν προκύπτει δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α)».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ
ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΙΩΝ ΙΔΡΥΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΕΞΙ ΠΡΩΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

α) ΑΠΟΦΑΣΗ Αριθ. 535/Θέμα 5/2.11.93 της Ε.Ν.Π.Θ.

Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον πιστωτικό συνεταιρισμό «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - Ο ΣΤΟΧΟΣ ΣΥΝ.Π.Ε. (ΦΕΚ Α΄, 198/23.11.93).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Αφού έλαβε υπόψη:

- α) τον ΑΝ 1665/51 «περί λειτουργίας και ελέγχου των τραπεζών».
  - β) το Ν. 1667/86 «αστικοί συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις».
  - γ) το Ν. 2076/92 «ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλες συναφείς διατάξεις».
  - δ) την ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.93 «καθορισμός πλαισίου λειτουργίας και εποπτείας πιστωτικών ιδρυμάτων υπό τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών του Ν. 1667/86».
  - ε) την από 23.3.93 αίτηση του «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - Ο ΣΤΟΧΟΣ ΣΥΝ.Π.Ε.».
- στ) τη σχετική εισήγηση της Διεύθυνσης Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών της Τράπεζας της Ελλάδος, αποφάσισε τα εξής:

Παρέχεται άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα πιστωτικού ιδρύματος υπό τη μορφή πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/86 στον «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - Ο ΣΤΟΧΟΣ ΣΥΝ.Π.Ε.» με έδρα τα Ιωάννινα, υπό τους εξής όρους:

1. Τα ίδια κεφάλαια του συνεταιρισμού θα ανέλθουν τουλάχιστον στο ποσό των εξακοσίων εκατομμυρίων (600.000.000) δραχμών έως την 31 Ιανουαρίου 1994. Το ύψος των ιδίων κεφαλαίων του συνεταιρισμού κατά την 31.1.1994 θα γνωστοποιηθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος μέσα στο πρώτο δεκαπενθήμερο του μήνα Φεβρουαρίου 1994.

2. Θα τροποποιηθεί το καταστατικό του συνεταιρισμού ώστε να μην περιλαμβάνεται στην επωνυμία του η λέξη «ΗΠΕΙΡΟΣ» και να περιορίζεται η δραστηριότητά του μόνο στα γεωγραφικά όρια του Νομού Ιωαννίνων. Το τρο-

ποποιημένο καταστατικό να υποβληθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος μέσα σε 15 ημέρες από την ολοκλήρωση της τροποποίησής του.

3. Θα παύσει η τήρηση διαθεσίμων του συνεταιρισμού υπό μορφή καταθέσεων ταμειυτηρίου σε πιστωτικά ιδρύματα και θα γνωστοποιηθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος η διακοπή αυτή.

4. Ο συνεταιρισμός έχει υποχρέωση μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την έναρξη λειτουργίας του ως πιστωτικού ιδρύματος να την αναγγείλει στην Τράπεζα της Ελλάδος (Διευθύνσεις: Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών και Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών) και να προσδιορίσει την ακριβή διεύθυνση της εγκατάστασής του.

Από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκύπτει δαπάνη εις βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

β) Απόφαση αριθ. 535/Θέμα 6/2.11.93 της Ε.Ν.Π.Θ.

Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στη «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΑΜΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε» (ΦΕΚ Α', 198/23.11.93).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Αφού έλαβε υπόψη:

- α) τον ΑΝ 1665/51 «περί λειτουργίας και ελέγχου των τραπεζών»,
- β) το Ν. 1667/86 «αστικοί συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις,
- γ) το Ν. 2076/92 «ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις»,
- δ) την ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.93 «καθορισμός πλαισίου λειτουργίας και εποπτείας πιστωτικών ιδρυμάτων υπό τη μορφή πιστωτικών ιδρυμάτων υπο τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών του Ν. 1667/86»,
- ε) την από 16.6.93 αίτηση του «ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΤΕΧΝΟΕΡΓΑΤΩΝ ΛΑΜΙΑΣ-ΣΥΝ.Π.Ε.»
- στ) τη σχετική εισήγηση της Διεύθυνσης Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών της Τράπεζας της Ελλάδος, αποφάσισε τα εξής:

Παρέχεται άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος υπό τη μορφή του πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/86 στη «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΑΜΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.», με έδρα τη Λαμία, υπό τους ακόλουθους όρους:

1. Ο πιστωτικός συνεταιρισμός επιτρέπεται να δραστηριοποιείται μόνον εντός του Ν. Φθιώτιδας και των όμορων νομών ή, εναλλακτικά, εντός της διοικητικής περιφέρειας αυτού. Εφόσον τα ίδια κεφάλαια του πιστωτικού συνεταιρισμού υπερβούν το ποσό των δρχ. 4.000.000.000, ο εν λόγω πιστωτικός συνεταιρισμός δύναται να δραστηριοποιηθεί σε όλες τις περιοχές της χώρας μετά από χορηγούμενη άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος.
2. Θα παύσει η τήρηση διαθεσίμων του συνεταιρισμού υπό μορφή καταθέσεων

ταμειυτηρίου σε πιστωτικά ιδρύματα και θα γνωστοποιηθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος η διακοπή αυτή.

3. Οι δαπάνες για την κοινωνική δραστηριότητα του συνεταιρισμού θα καλύπτονται από τα καθαρά κέρδη, αφού πρώτα αφαιρεθούν οι αναλογούντες φόροι και οι υποχρεωτικές κρατήσεις για αποθεματικά.
4. Ο συνεταιρισμός έχει υποχρέωση μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την έναρξη λειτουργίας του ως πιστωτικού ιδρύματος να την αναγγείλει στην Τράπεζα της Ελλάδος (Διευθύνσεις: Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών και Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών) και να προσδιορίσει την ακριβή διεύθυνση της εγκατάστασής του.

Από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκύπτει δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

γ) Απόφαση αριθ. 544/Θέμα 5/27.7.94 της Ε.Ν.Π.Θ.

Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον πιστωτικό συνεταιρισμό «ΑΧΑΪΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΥΝ.Π.Ε» με την επωνυμία «ΑΧΑΪΚΗ ΠΙΣΤΗ, Συνεταιριστική Τράπεζα Συν.Π.Ε.»

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ, αφού έλαβε ύποψη:...

ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ τα εξής

1. Παρέχει άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον Πιστωτικό Συνεταιρισμό Αχαΐας «ΑΧΑΪΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΥΝ.Π.Ε» με την επωνυμία «ΑΧΑΪΚΗ ΠΙΣΤΗ Συνεταιριστική Τράπεζα Συν.Π.Ε», υπό τους ακόλουθους όρους:

- α) Ο ως άνω πιστωτικός συνεταιρισμός επιτρέπεται να δραστηριοποιείται μόνον εντός του Νομού Αχαΐας.
- β) Η λειτουργία του διέπεται από τις διατάξεις που αφορούν στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων.

2. Τυχόν δαπάνες για την κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα του συνεταιρισμού θα καλύπτονται από τα καθαρά κέρδη, αφού πρώτα αφαιρεθούν οι αναλογούντες φόροι και οι υποχρεωτικές κρατήσεις για αποθεματικά και εφόσον υπάρχει επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων του.

3. Ο συνεταιρισμός έχει υποχρέωση μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την έναρξη λειτουργίας του ως πιστωτικού ιδρύματος να την αναγγείλει στην Τράπεζα της Ελλάδος (Διευθύνσεις: Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών και Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών) και να προσδιορίσει την ακριβή διεύθυνση της εγκατάστασής του.

Από τις διατάξεις της παρούσας Πράξης δεν προκύπτει δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Η Πράξη αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α΄)».

δ) Πράξη Διοικητή Τράπεζας της Ελλάδος αριθ. 2306/19.5.94

Θέμα: Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον Πιστωτικό Αναπτυξιακό Συνεταιρισμό Νομού Ηρακλείου ΣΥΝ.Π.Ε., με την επωνυμία «Συνεταιριστική Τράπεζα Ηρακλείου ΣΥΝ.Π.Ε.»

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, αφού έλαβε υπόψη...

ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ τα εξής:

Παρέχεται άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος υπό τη μορφή του πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/86 στον Πιστωτικό Αναπτυξιακό Συνεταιρισμό Νομού Ηρακλείου ΣΥΝ.Π.Ε., με την επωνυμία «Συνεταιριστική Τράπεζα Ηρακλείου ΣΥΝ.Π.Ε.» με έδρα το Ηράκλειο, υπό τους ακόλουθους όρους:

1. Ο ως άνω πιστωτικός συνεταιρισμός επιτρέπεται να δραστηριοποιείται μόνον εντός του Νομού Ηρακλείου. Για την τυχόν επέκταση της δραστηριότητάς του σε επίπεδο όμορων νομών ή διοικητικής περιφέρειας, απαιτείται προηγούμενη έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος.

2. Η λειτουργία του διέπεται από τις αντίστοιχες διατάξεις που αφορούν στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων και της ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.93.

3. Οι τυχόν δαπάνες για την κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα του συνεταιρισμού θα καλύπτονται από τα καθαρά κέρδη, αφού πρώτα αφαιρεθούν οι αναλογούντες φόροι και οι υποχρεωτικές κρατήσεις για αποθεματικά με δεδομένη την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων του.

4. Ο συνεταιρισμός έχει υποχρέωση μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την έναρξη λειτουργίας του ως πιστωτικού ιδρύματος να την αναγγείλει στην Τράπεζα της Ελλάδος (Διευθύνσεις: Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών και Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών) και να προσδιορίσει την ακριβή διεύθυνση της εγκατάστασής του.

Από τις διατάξεις της παρούσας Πράξης δεν προκύπτει δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Η Πράξη αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α΄)».

ε) Απόφαση αριθ. 557/Θέμα 2?16.5.95 της ΕΝΠΘ

Έγκριση 1) αλλαγής της επωνυμίας της Συνεταιριστικής Τράπεζας Ηρακλείου Συν.Π.Ε. και 2) επέκτασης της λειτουργίας της Συνεταιριστικής Τράπεζας Ηρακλείου Συν.Π.Ε. σε επίπεδο Διοικητικής Περιφέρειας Κρήτης.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ, αφού έλαβε υπόψη:...

ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ τα ακόλουθα:

1. Εγκρίνεται η αλλαγή της επωνυμίας του πιστωτικού ιδρύματος «Συνεταιριστική Τράπεζα Ηρακλείου Συν.Π.Ε.» που λειτουργεί με τη μορφή πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/86 σε : «Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα Συν.Π.Ε.».

2. Εγκρίνεται: α) η επέκταση της λειτουργίας της ως άνω συνεταιριστικής τράπεζας σε επίπεδο της Διοικητικής Περιφέρειας Κρήτης και

β) η ίδρυση και λειτουργία τεσσάρων (4) νέων υπηρεσιακών μονάδων της, η εγκατάσταση των οποίων θα γίνει σε τόπους της επιλογής της.

3. Εξουσιοδοτείται η Δ/ση Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών και η Γενική Επιθεώρηση Τραπεζών να καθορίσουν στα πλαίσια του Ν. 2076/92, της ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.93 και του από 5.12.94 ως άνω σχετικού εισηγητικού σημειώματος τη διαδικασία για την εφαρμογή της έγκρισης που παρέχεται με την παρούσα απόφαση.

Από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκύπτει δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α').

στ) Απόφαση αριθ. 560/Θέμα 14/18.9.95 της Ε.Ν.Π.Θ.

Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον Πιστωτικό Συνεταιρισμό Χανίων Συν.Π.Ε., με την επωνυμία «Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων Συν.Π.Ε.»

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ, αφού έλαβε υπόψη ....

ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ τα εξής:

«Παρέχεται άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος υπό τη μορφή πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/86 στον Πιστωτικό Συνεταιρισμό Χανίων Συν.Π.Ε. με την επωνυμία «Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων Συν.Π.Ε.» με έδρα τα Χανιά, υπό τους ακόλουθους όρους:

1. Η ως άνω συνεταιριστική τράπεζα επιτρέπεται να δραστηριοποιείται μόνον εντός του Νομού Χανίων.

Για την τυχόν επέκταση της δραστηριότητας της σε επίπεδο όμορων νομών ή διοικητικής περιφέρειας απαιτείται προηγούμενη έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος.

2. Η λειτουργία της διέπεται από τις αντίστοιχες διατάξεις που αφορούν στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων και της ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.93.

3. Θα παύσει η τήρηση διαθεσίμων της συνεταιριστικής τράπεζας υπό μορφή καταθέσεων ταμειυτηρίου σε πιστωτικά ιδρύματα και θα γνωστοποιηθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος η διακοπή αυτή.

4. Οι δαπάνες για την κοινωνική δραστηριότητα της συνεταιριστικής τράπε-

ζας θα καλύπτονται από τα καθαρά κέρδη, αφού πρώτα αφαιρεθούν οι αναλογούντες φόροι και οι υποχρεωτικές κρατήσεις για αποθεματικά, με δεδομένη την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων της.

5. Η συνεταιριστική τράπεζα έχει υποχρέωση μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την έναρξη λειτουργίας της να την αναγγείλει στην Τράπεζα της Ελλάδος (Διευθύνσεις: Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών και Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών) και να προσδιορίσει την ακριβή διεύθυνση της εγκατάστασής της.

Από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκύπτει δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α΄)».

ζ) Απόφαση αριθ. 560/Θέμα 15/18.9.95 της ΕΝΠΘ

Άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος στον Πιστωτικό Συνεταιρισμό Δωδεκανήσου, με την επωνυμία «Συνεταιριστική Τράπεζα Δωδεκανήσου Συν.Π.Ε.».

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ, αφού έλαβε υπόψη ....

ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ τα εξής:

«Παρέχεται άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος υπό τη μορφή πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/86 στον Πιστωτικό Αστικό Συνεταιρισμό Δωδεκανήσου Συν.Π.Ε. με την επωνυμία «Συνεταιριστική Τράπεζα Δωδεκανήσου Συν.Π.Ε.» με έδρα τη Ρόδο, υπό τους ακόλουθους όρους:

1. Η ως άνω συνεταιριστική τράπεζα επιτρέπεται να δραστηριοποιείται μόνον εντός του Νομού Δωδεκανήσου.

Για την τυχόν επέκταση της δραστηριότητάς της σε επίπεδο όμορων νομών ή διοικητικής περιφέρειας απαιτείται προηγούμενη έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος.

2. Η λειτουργία της διέπεται από τις αντίστοιχες διατάξεις που αφορούν στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων και της ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.93.

3. Θα παύσει η τήρηση διαθεσίμων της υπό μορφή καταθέσεων ταμειυτηρίου σε πιστωτικά ιδρύματα και θα γνωστοποιηθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος η διακοπή αυτή.

4. Οι δαπάνες για την κοινωνική δραστηριότητα της συνεταιριστικής τράπεζας θα καλύπτονται από τα καθαρά κέρδη, αφού πρώτα αφαιρεθούν οι αναλογούντες φόροι και οι υποχρεωτικές κρατήσεις για αποθεματικά, με δεδομένη την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων του.

5. Η συνεταιριστική τράπεζα έχει υποχρέωση μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την έναρξη λειτουργίας της να την αναγγείλει στην Τράπεζα της Ελλάδος (Διευθύνσεις: Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών και

Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών) και να προσδιορίσει την ακριβή διεύθυνση της εγκατάστασής του.

Από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκύπτει δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α΄)».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

- Στεριώτης Κ., Αίτια καθυστέρησης και προοπτικές ανάπτυξης των Συνεταιριστικών Τραπεζών στην Ελλάδα, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών Β' εξαμηνία 1993 σελ.95-101.
- Κουτρούκης Θεόδωρος, Συνεταιριστικές Τράπεζες, Παρόν και μέλλον - Ειδικό αφιέρωμα- Συνεταιριστικές Τράπεζες.
- Ραδαίος Πάνος, Συνεταιριστικές Τράπεζες, Ένας νέος αναπτυσσόμενος θεσμός - Ειδικό Αφιέρωμα Συνεταιριστικές Τράπεζες.
- GUIDO RAVOET, Ευρωπαϊκές Συνεταιριστικές Τράπεζες, Δεδομένα και Προοπτικές - Ειδικό Αφιέρωμα Συνεταιριστικές Τράπεζες.
- Τσελίκη Αικατερίνη, Συνεταιριστικές Τράπεζες, το θεσμικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας τους, Ειδικό Αφιέρωμα Συνεταιριστικές Τράπεζες.
- Σεγρεδάκης Κώστας, Συνεταιριστικές Τράπεζες: Η νέα αναγκαία μορφή χρηματοδότησης, Ειδικό Αφιέρωμα Συνεταιριστικές Τράπεζες.
- Μπέλλας Αθ. - Ντανοβασίλης Ε., Χρηματοοικονομική Ανάλυση των Συνεταιριστικών Τραπεζών. Παρουσίαση της θέσης και των προοπτικών τους (Δεκ.1995) Μελέτη. Ειδικό Αφιέρωμα Συνεταιριστικές Τράπεζες.
- Βασικά Στατιστικά Στοιχεία της 31-12-1995, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, Σεπτέμβριος 1996.
- Πίνακας Οικονομικών Στοιχείων Συνεταιριστικών Τραπεζών με βάση ισολογισμούς έτους 1994 και 1995 - Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, Σεπτέμβριος 1996.

B. ΒΙΒΛΙΑ

- ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΜΜ. ΤΡΑΓΑΚΗ, Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1996.
- ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡ. ΔΑΣΚΑΛΟΥ, Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί, Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 1992.

Γ. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

- Απόφαση της ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ (ΕΝΠΘ) Αριθ. 541/ ΘΕΜΑ 2/7.4.1994.
- Νόμος υπ' αριθ. 1667 της 5/6 Δεκεμβρίου 1986 «Αστικοί Συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α', 196).
- Πράξη Διοικητή Τράπεζας της Ελλάδος (Π.Δ./Τ.Ε.) Αριθ. 2258/2.11.1993 (ΦΕΚ Α', 196/18.11.1993).